

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia.

Esityksen mukaan radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden oikeudeton hallussapito ja maahantuonti säädettäisiin rangaistavaksi. Rangaistuksena voitaisiin tuomita sakkoa. Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapito, maahantuonti ja käyttö tieteellistä, teollista ja kaupallista toimintaa varten olisi tiettyjen edellytysten täytyessä luvanvaraisesti sallittua. Viranomaisten ja muiden oikeutettujen tahojen oikeutta radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden käyttämiseen selkeytettäisiin.

Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltioiden joukkojen osalta säädettäisiin radiolaitteita ja radiohäirintään tarkoitettuja laitteita koskeviin lupiin, tarkastuksiin ja ilmoittamiseen liittyvistä poikkeuksista.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi	4
2.1 Radiohäirintään tarkoitetut laitteet	4
2.2 Radiolaitteen määritelmä kansallisessa lainsäädännössä ja EU-lainsäädännössä	4
2.3 Radiolähtetimen hallussapidon ja käytön luvanvaraisuus	6
3 Tavoitteet	7
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	8
4.1 Keskeiset ehdotukset	8
4.2 Pääasialliset vaikutukset	9
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	11
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	11
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	13
6 Lausuntopalaute	15
6.1 Lausunnot	15
6.2 Lausuntopalauteen perusteella tehdyt muutokset	20
7 Säännöskohtaiset perustelut	20
8 Lakia alemman asteinen sääntely	36
9 Voimaantulo	36
10 Suhde muihin esityksiin	36
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	36
11.1 Yleistä	36
11.2 Rangaistussääntely	36
11.3 Yksityiselämän suoja	38
11.4 Omaisuudensuoja ja elinkeinovapaus	44
11.5 Säätämisyjärjestys	45
LAKIEHDOTUS	46
sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta	46
LIITE	54
RINNAKKAISTEKSTI	54
sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta	54

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta pyysi 7.6.2024 päivätyllä kirjeellään liikenne- ja viestintäministeriötä arvioimaan GPS-häirintälaitteita (niin sanottuja jammereita) koskevan voimassa olevan sääntelyn muutos- ja täydentämistarpeita. Kirjeessään liikenne- ja viestintävaliokunta katsoi häirintälaitteiden hallussapidon kieltämisen ja sanktioimisen voivan helpottaa viranomaisten puuttumista asiaan ja mahdollistaa myös Tullille puuttumisen häirintälaitteiden maahantuontiin.

Liikenne- ja viestintäministeriön verkko- ja palveluosastolla valmisteltiin selvitys, joka valmistui 28.10.2024. Selvitystä varten asiasta järjestettiin viranomaisten lausuntokierros 2.-27.9.2024 ja viranomaiskokous 25.9.2024. Keskusteluun osallistuivat puolustusministeriö, sisäministeriö, oikeusministeriö, Puolustusvoimat, Poliisihallitus, Tulli, Rajavartiolaitos, Suojelupoliisi, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Liikenne- ja viestintävirasto ja Maanmittauslaitos. Selvityksessä liikenne- ja viestintäministeriö katsoi, että sen olisi perusteltua aloittaa lainsäädäntöhanke sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014, jäljempänä viestintäpalvelulaki) muuttamiseksi radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapidon kriminalisoimiseksi. Selvityksen perusteella liikenne- ja viestintäministeriö katsoi, että hanketta ei tulisi rajata ainoastaan GPS-signaalia häiritseviin laitteisiin, vaan hankkeessa tulisi huomioida kaikki radiotaajuuksista viestintää häiritsevät tai väärentävät laitteet.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta kannusti 22.11.2024 päivätyssä vastauksessaan liikenne- ja viestintäministeriötä aloittamaan lainvalmisteluhankkeen pikaisesti ja katsoi lisäksi, että häirintälaitteiden hallussapidon sanktioiminen voisi todennäköisesti helpottaa viranomaisten mahdollisuuksia puuttua asiaan ja samalla katkaista häirintälaitteiden viimeaikaisen yleistymiskehityksen.

1.2 Valmistelu

Päätös hankkeen asettamisesta tehtiin 15.1.2025.

Esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriön verkko- ja palveluosastolla virkatyönä. Esityksen valmistelun aikana kuultiin oikeusministeriötä, sisäministeriötä, puolustusministeriötä, Puolustusvoimia, Tullia, Poliisihallitusta, Rajavartiolaitosta, Suojelupoliisia ja Liikenne- ja viestintävirastoa.

Esitys oli lausuntokierroksella 25.9.-29.10.2025.

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, sisäministeriö, puolustusministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, ulkoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Liikenne- ja viestintävirasto, Puolustusvoimat, Poliisihallitus, Tulli, Rajavartiolaitos, Suojelupoliisi, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Maanmittauslaitos, Rikosseuraamuslaitos, Huoltovarmuuskeskus, Puolustus- ja ilmailuteollisuus PIA ry, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry, Suomen radioamatööriliitto ry, Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, Nokia Oy, Sensofusion Oy, Saab Finland Oy ja Patria Oy.

Esityksen valmisteluasiakirjat ovat nähtävillä liikenne- ja viestintäministeriön verkkosivuilla osoitteessa <https://lvm.fi/hankkeet> hanketunnuksella LVM002:00/2025.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Radiohäirintään tarkoitetut laitteet

Radiohäirintään tarkoitetut laitteet (ns. jammerit) ovat yleisesti radiotaajuuksia käyttävän viestinnän, kuten matkaviestinverkkojen tai satelliittinavigointijärjestelmien (GNSS, Global Navigation Satellite System), häiritsemiseen tarkoitettuja laitteita. Satelliittinavigointijärjestelmiä ovat Yhdysvaltain hallinnoiman GPS:n (Global Positioning System) lisäksi EU:n Galileo, Venäjän GLONASS ja Kiinan BeiDou. Radiohäirintään tarkoitettuja laitteita on helposti kuluttajan saatavilla esimerkiksi EU:n ulkopuolisista maista käsin toimivissa verkkokaupoissa. Esimerkiksi auton pistokkeeseen kytketyn GNSS-jammerin tarkoituksena on tyypillisesti pyrkiä häivyttämään ajoneuvon tai käyttäjän puhelimen sijaintia tai vaikuttamaan ajoneuvon ajopiirturin toimintaan. Tavoitellun vaikutuksen lisäksi laitteet voivat häiritä jopa satoja metrejä laajalla vaikutusalueellaan myös muita samoilla radiotaajuuksilla toimivia radiojärjestelmiä. Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden teho ja myös niiden häiriövaikutuksen alueet vaihtelevat. Radiohäirintään tarkoitettuja laitteita valmistetaan eri taajuuksialueilla tehtävään häirintään. Häirintälaitteita valmistetaan myös ammattikäyttöön esimerkiksi maanpuolustus- ja viranomais tarkoituksiin, kuten miehittämättömien kulkuneuvojen kulkuun puuttumiseksi.

Liikenne- ja viestintävirasto havaitsee säännöllisesti taajuuksien käytön valvonnassa luvattomia radiohäirintään tarkoitettuja laitteita. Laitteet ovat tyypillisesti pienitehoisia kulkuneuvoissa käytettyjä GNSS-häirintälaitteita, joilla pyritään vaikuttamaan laitteen haltijan oman ajoneuvon tai puhelimen sijaintiin. Vuonna 2024 havaintoja jammereista tehtiin 272 kappaletta ja vuonna 2025 yhteensä 121 kappaletta. Vuonna 2023 havaintoja tehtiin 714 kappaletta. Liikenne- ja viestintäviraston mukaan havaintomäärät pienenivät vuonna 2023, kun asia sai näkyvyyttä mediassa ja jammereita poistettiin käytöstä.

2.2 Radiolaitteen määritelmä kansallisessa lainsäädännössä ja EU-lainsäädännössä

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 3 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan radiolaitte on laite tai sen olennainen osa, joka on tarkoitettu radiotaajuuksien sähkömagneettisten aaltojen lähettämiseen (radiolähetin) tai vastaanottamiseen (radiovastaanotin) radioviestintää tai muuta tarkoitusta varten.

Radiolaitteen kansallinen määritelmä on EU:n radiolaitedirektiivin (2014/53/EU) 2 artiklan mukaista radiolaitteen määritelmää laajempi, sillä direktiivin mukaisia radiolaitteita ovat sellaiset laitteet, joiden tarkoituksena on lähettää tai vastaanottaa signaaleja radioviestinnän tai radiomäärittelyn tarkoituksiin.

Radiolaitedirektiivistä poiketen viestintäpalvelulaki ei edellytä radiolaitetta käytettävän radioviestinnän tai radiomäärittelyn tarkoituksiin. Radiolaitteeksi katsotaan myös laitteet, joiden ensisijaisena käyttötarkoituksena on lähettää radioaaltoja muun muassa radioviestinnän häiritsemiseksi tai estämiseksi.

Viestintäpalvelulain mukainen radiolaitteen määritelmä on tarkoituksella kirjoitettu EU-lainsäädäntöä laajemmaksi. Määritelmää on laajennettu, jotta se kattaisi myös sellaiset laitteet, joilla lähetetään radioaaltoja muussa tarkoituksessa kuin radioviestintää varten. Laajennus

nähtiin tarpeellisena, jotta määritelmä soveltuisi tutkiin ja radioviestinnän estämiseen tai häirintään tarkoitettuihin laitteisiin.¹

Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden juridinen asema radiolaitteina on kuitenkin osoittautunut käytännössä ongelmalliseksi erityisesti Liikenne- ja viestintäviraston suorittamassa radiolaitteiden markkinavalvonnassa. Markkinavalvonnan näkökulmasta radiolaitteiksi ei ole tarkoituksenmukaista katsoa häirintälaitteita, jotka eivät sellaisenaan voi täyttää radiolaitteelle laissa asetettuja olennaisia vaatimuksia laitteen häiriötarkoituksen vuoksi.

Radiolaitteiden markkinavalvonta pohjautuu radiolaitedirektiiviin, joka on kansallisesti saatettu voimaan viestintäpalvelulain 30 luvun säännöksillä radiolaitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja markkinavalvonnasta. Radiolaitteiden markkinavalvontaan sovelletaan lisäksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia (1067/2016). Radiolaitedirektiivin kansallista täytäntöönpanoa koskevassa hallituksen esityksessä (HE 67/2016 vp) todetaan radiolaitteen olennaisia vaatimuksia koskevan 251 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa seuraavaa: "Radiolaitteiden olennaisia vaatimuksia esitetään laajennettavaksi ja tarkennettavaksi siten, että ne vastaavat radiolaitedirektiiviä. Säännöksen soveltamisalaan kuuluisivat laitteet, jotka tarkoituksella lähettävät tai vastaanottavat radioaaltoja radioviestinnän tai radiomäärityksen tarkoituksiin ja käyttävät tässä tarkoituksessa järjestelmällisesti radiotaajuuksia". Radiohäirintälaitteet eivät lähtökohtaisesti ole radiolaitedirektiivissä tarkoitettuja radiolaitteita, koska ne eivät täytä radiolaitedirektiivissä olevan radiolaitteen määritelmän edellytystä radioviestinnän tai radiomäärityksen tarkoituksesta. Sen sijaan häirintälaitteet kuuluvat uudelleenlaaditun direktiivin 2014/30/EU sähkömagneettista yhteensopivuutta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta (ns. EMC-direktiivi) soveltamisalaan.

EMC-direktiivi on Suomessa pantu täytäntöön sähköturvallisuuslailla (1135/2016). Lain 2 §:n 2 momentin mukaan lakia sovelletaan radiolaitteisiin ja viestintäverkkoihin siltä osin kuin niistä voi aiheutua vaaraa hengelle, terveydelle tai omaisuudelle taikka haitallisia häiriöitä, joista ei säädetä sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä. Suomessa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes valvoo EMC-direktiivistä johtuvia vaatimuksia sähköturvallisuuslain 88 §:n mukaisena sähköturvallisuusviranomaisena. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston vallitsevan tulkinnan perusteella radiohäirintälaitteet eivät lähtökohtaisesti kuulu Tukesin valvonnan piiriin, sillä niistä aiheutuvista haitallisista häiriöistä säädetään viestintäpalvelulaissa, minkä perusteella valvontatehtävä kuuluu Liikenne- ja viestintävirastolle.

Lainsäätäjän tarkoituksena voidaan tulkita olleen, että radiolaitteiden markkinavalvonnassa radiolaitteen määritelmä vastaisi viestintäpalvelulain radiolaitemääritelmästä poiketen radiolaitedirektiivin määritelmää. Tämä ei kuitenkaan ilmene laista, vaan ainoastaan hallituksen esityksen perusteluista. Näin ollen on jäänyt epäselväksi, tulisiko radiolaitteiden markkinavalvonnassa noudattaa viestintäpalvelulain 3 §:n mukaista radiolaitteen määritelmää, jolloin valvonnan piiriin kuuluisivat radiohäirintään tarkoitettut laitteet, sekä mahdollisesti myös lukuisia muita radiolaitedirektiivin soveltamisalaan muutoin kuulumattomia laitteita, vai 251 §:n perusteluista ilmenevää tulkintaa, joka vastaa radiolaitedirektiivin rajatumpaa radiolaitteen määritelmää. Jos kansallinen radiolaitteen määritelmä markkinavalvonnan osalta olisi radiolaitedirektiivissä olevaa määritelmää laajempi, niin tulisi varmistaa, ettei kansallisesti

¹ HE 221/2013 vp, s.87.

radiolaitteiksi tulkita sellaisia laitteita, joita voi laillisesti saattaa EU-markkinoille sähkölaitteina ja jotka kuuluvat EMC-direktiivin soveltamisalaan.

Jammereihin liittyvä tulkintaepäselvyys vaikuttaa myös siihen, pitääkö niitä koskevista valvonta-asioista tehdä niin sanottu suojalausekeilmoitus EU-komissiolle ja minkä viranomaistahon toimesta.

Liikenne- ja viestintäviraston taajuushallinnon näkökulmasta radiohäirintälaitteet tulkitaan viestintäpalvelulain 3 §:n mukaisiksi radiolaitteiksi, koska ne on tarkoitettu määritelmän mukaisesti radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen lähettämiseen (*radiolähetin*) muuta tarkoitusta varten. Radiohäiriöiden poistamista koskevan viestintäpalvelulain 329 §:n mukaisesti Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus kieltää radiolaitteen maahantuonti, kaupan pitäminen, myynti, luovutus ja käyttö myös, jos radiolaitteen voidaan todennäköisin syin olettaa aiheuttavan häiriötä 95 tai 96 §:ssä tarkoitettulle radiotaajuuksien suunnitellulle käytölle. Koska radiohäirintälaitteet eivät lähtökohtaisesti kuitenkaan kuulu radiolaitedirektiivin soveltamisalaan, ei niihin liittyvistä kansallisen sääntelyn toimenpiteistä tarvitse radiolaitedirektiivin nojalla tehdä suojalausekeilmoitusta.

2.3 Radiolähettimen hallussapidon ja käytön luvanvaraisuus

Viestintäpalvelulain 39 §:n mukaisena pääsääntönä on, että radiolähettimen hallussapito ja käyttö edellyttävät Liikenne- ja viestintäviraston myöntämää radiolupaa. Radioluvan myöntämisen ehtona on, että radiolaitteen tulee täyttää viestintäpalvelulain 251 §:ssä säädetty olennaiset vaatimukset, joihin kuuluu radiotaajuuksien tehokkaan käytön tukemista haitallisten häiriöiden välttämiseksi koskeva vaatimus.

Radiohäirintään tarkoitetut laitteet ovat yleisesti radiotaajuuksia käyttävän viestinnän, kuten matkaviestinverkkojen, tai satelliittinavigointijärjestelmien häiritsemiseen tarkoitettuja radiolaitteita. Niille ei siten yleensä voida myöntää radiolupaa, koska ne eivät ole viestintäpalvelulain 251 §:ssä säädetyllä tavalla vaatimustenmukaisia ja lähtökohtaisesti aiheuttavat haitallisia häiriöitä muulle radioviestinnälle. Laitetta, jonka tarkoitus on häiritä taajuuksien käyttöä, ei lähtökohtaisesti saa käyttää, tuoda maahan, pitää kaupan, myydä tai luovuttaa toiselle EU-alueella. Radiohäirintään tarkoitetut laitteet eivät myöskään täytä sähköturvallisuuslain (1135/2016) 6 §:n mukaisia yleisiä vaatimuksia.

Viestintäpalvelulain 251 §:n mukaisista olennaisista vaatimuksista poikkeavan radiolaitteen käytölle ja hallussapidolle voidaan kuitenkin tietyissä laissa säädettyissä tilanteissa myöntää radiolupa. Viestintäpalvelulain 264 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan radiolaitte voi poiketa radiolaitteita koskevista olennaisista vaatimuksista, jos laitetta käytetään yksinomaan yleisen turvallisuuden varmistamiseen, maanpuolustukseen, valtion muissa turvallisuusasioissa tai valtion toiminnassa rikosoikeuden alalla. Erityislainsäädäntöön sisältyy lisäksi yksityiskohtaisia määräyksiä häirintälaitteiden käytölle.

Rajavartiolain (578/2005) 38 a § sisältää säännökset rajavartiomiehen oikeudesta puuttua ilmailulain (864/2014) 2 §:n 21 kohdassa tarkoitetun miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun. Kulkuun voidaan puuttua, jos se on välttämätöntä rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi, turvaamistehtävän tai meripelastustehtävän suorittamiseksi taikka Rajavartiolaitoksen erittäin tärkeän toiminnan suojaamiseksi. Säännöksen mukaan toimenpiteillä ei saa aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa muulle radioviestinnälle tai yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille. Vastaavaa sääntelyä sisältyy myös poliisilain (872/2011) 2 luvun 11 a §:ään ja Puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 15 a §:ään. Myös Rikosseuraamuslaitoksella on vankeuslain (767/2005) 16 luvun 2 a §:ssä ja tutkintavankeuslain (768/2005) 11 luvun 2 a §:ssä

säädetyin nojalla oikeus puuttua miehittämättömien kulkuneuvojen kulkuun. Ydinenergialain (990/1987) 7 v §:n nojalla myös ydinvoimalaitoksen turvahenkilöllä on ydin- tai säteilyturvallisuuden turvaamiseksi oikeus ottaa miehittämätön ilma-alus teknistä laitetta tai voimakkeina käyttäen tilapäisesti haltuun, estää sen käyttö tai muutoin puuttua sen kulkuun, jos miehittämätön ilma-alus saapuu oikeudetta luvanhaltijan pysyvässä käytössä olevalle alueelle, jossa ilmailu on kielletty ilmailulain 11 §:n nojalla. Lisäksi eduskunnalla on käsittelyssä lakialoite laiksi eduskunnan turvatoimista, jossa ehdotetaan annettavaksi eduskunnan turvahenkilölle valtuudet puuttua miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun.

Radiolaitteiden olennaisia vaatimuksia koskevasta sääntelystä voidaan poiketa myös viestintäpalvelulain 264 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla ammattikäyttöön tarkoitettujen yksilöllisesti suunniteltujen laitesarjojen osalta silloin, kun niitä käytetään ainoastaan tutkimus- tai kehityslaitoksissa näiden toimintaan liittyvissä käyttötarkoituksissa. Liikenne- ja viestintävirasto voi tähän säännökseen nojautuen myöntää radioluvan radiohäirintään tarkoitetuille laitteille myös testaus- tai tuotekehityskäyttöön sellaisissa rajoitetuissa tilanteissa, joissa voidaan varmistua, että testauksesta ei aiheudu häiriötä muulle radioviestinnälle. Radioluvan myöntäminen radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden testaus- ja tuotekehityskäyttöön ulkokäyttöön tai normaaliin sisätiläkäyttöön ei häiriöriskin vuoksi ole kuitenkaan lähtökohtaisesti mahdollista. Luvan myöntämisen edellytykset arvioidaan häiriöriskin kannalta tapauskohtaisesti. Käytännössä testipaikkana on pääsääntöisesti ollut suojattu tila, josta häiriö ei ulotu tilan ulkopuolelle.

Liikenne- ja viestintävirasto on lisäksi viestintäpalvelulain 39 §:n ja 96 §:n 6 momentin nojalla myöntänyt radiolupia häirintälähetimille edellä mainittujen viranomaisen toimivallan mukaisen toiminnan harjoitteluun. Viestintäpalvelulain 96 §:n mukaan Liikenne- ja viestintäviraston määräyksellä määrätään radiotaajuuksien käytöstä eri käyttötarkoituksiin. Säännöksen 6 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voi radiotaajuuksien yhteiskäytön edistämiseksi tai muusta perustellusta syystä sallia 95 §:n 1 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetyille radiotaajuusalueelle tai viraston antamassa määräyksessä tarkoitettulle taajuusalueelle myös muuta kuin sen käyttötarkoituksen mukaista radioviestintää, jos muu radioviestintä ei vähäistä enempää rajoita taajuusalueen käyttöä sen ensisijaisiin käyttötarkoituksiin eikä aiheuta haitallisia häiriöitä ensisijaisten käyttötarkoitusten mukaiselle radioviestinnälle. Radioluvan myöntäminen harjoitteluun edellä mainituilla perusteilla on luonut haasteen siitä, että häirintälaitte ei saa häiritä muita radiotaajuuksien käyttäjiä, mikä koskee myös esimerkiksi puolustusvoimien omia harjoitusalueita. Myös viestintäpalvelulain säännökset lain 251 §:ssä radiolaitteen olennaisista vaatimuksista edellyttävät, että radiolaitte ei saa aiheuttaa haitallisia häiriöitä.

Voimassa olevan lainsäädännön perusteella viranomaisen ei voi saada radiohäirintään tarkoitettulle laitteelle radiolupaa muuhun tarkoitukseen kuin erityislainsäädännössä tarkoitettuun miehittämättömän ilmailualueen kulkuun puuttumiselle. Käytännössä on kuitenkin tunnistettu tarpeita myöntää viranomaisille radiolupia radiohäirintään tarkoitetuille laitteille niiden muiden laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseen. Nämä tehtävät voivat liittyä esimerkiksi kohteen suojaamiseen ja siihen liittyvään testaus- ja harjoitustoimintaan.

Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden käytölle on tunnistettu olevan tarve myös häirintäjärjestelmien teknologian kehittämisessä sekä radioviestintäjärjestelmien, radiolaitteiden ja tietoliikenteen elektronista suojaamista ja häiriö- ja häirintäsietoisuutta koskevassa tutkimuksessa. Esimerkiksi matkapuhelinoperaattoreilla on tunnistettu olevan tarve toteuttaa järjestelmiensä kehittämiseksi testaustapahtumia.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on parantaa radioviestinnän häiriöttömyyttä, selventää radiohäirintään tarkoitettuja laitteita koskevaa lainsäädäntöä ja säätää laitteiden oikeudeton hallussapito rangaistavaksi. Rangaistavaksi säätämisen tavoitteena on ehkäistä radionavigointiin ja -viestintään, kuten GNSS-satelliittipaikannusjärjestelmiin ja matkapuhelinverkkoihin, kohdistuvaa häirintää. Radioviestintäjärjestelmät ovat keskeisessä roolissa muun muassa liikenteessä, viestinnässä ja muissa yhteiskunnan keskeisissä toiminnoissa, ja niihin kohdistuva häirintä voi pahimmillaan vakavasti vaarantaa sanottuja toimintoja. Kriminalisoinnilla pyritään tehostamaan hallussapidon kieltoa.

Esityksellä pyritään mahdollistamaan viranomaisten ja muiden oikeutettujen tahojen oikeus radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden käyttämiseen sekä niiden harjoitus-, tutkimus- ja kehitystoiminta. Esityksen tavoitteena on, että jatkossa turvallisuusviranomaiset voisivat Liikenne- ja viestintäviraston myöntämällä luvalla käyttää radiohäirintään tarkoitettuja laitteita niille laista johtuvien kansalliseen turvallisuuteen ja maanpuolustukseen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseen. Esityksen tavoitteena on mahdollistaa Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymille toimijoille radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden ja niiden osien kehittäminen, testaaminen, valmistaminen ja vienti sekä myynti ja esittely viranomaisille ja muille oikeutetuille tahoille.

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa viranomaisten laajemmat mahdollisuudet puuttua radiotaajuisen viestinnän häirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon laajentamalla viranomaisten välistä tiedonvaihtoa sekä mahdollistamalla radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden etsintä.

Esityksen tavoitteena on myös antaa Pohjois-Atlantin liitolle ja sen jäsenmaiden joukoille Puolustusvoimia ja Rajavartiolaitosta vastaavat radiolaitteiden ja radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon ja käyttöön liittyvät oikeudet huomioiden Suomeen perustettu Naton maavoimien johtoporras. Suomen Nato-jäsenyyden myötä myös sotilaallinen harjoittelu Suomessa on lisääntynyt. Naton ja sen jäsenmaiden joukkojen radiolaitteiden ja radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden käyttö vastaa luonteeltaan Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen toimintaa. Esityksen tavoitteena on yhdenmukaistaa sääntelyä ja mahdollistaa liittokunnan toiminta Suomessa ilman tarpeetonta hallinnollista taakkaa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Viestintäpalvelulakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi *radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden* määritelmä. Määrittely on tarpeen, sillä radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden ei jatkossa olisi viestintäpalvelulaissa tarkoitettuja radiolaitteita.

Vastaavasti esityksessä ehdotetaan viestintäpalvelulain 3 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaisen radiolaitteen määritelmän muuttamista siten, että radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden ei jatkossa olisi laissa tarkoitettuja radiolaitteita. Muutoksella saatetaan kansallinen radiolaitteen määritelmä vastaamaan paremmin EU:n radiolaitedirektiivin sääntelyä. Radiohäirintään tarkoitettuihin laitteisiin sovellettaisiin jatkossakin radiolaitteita koskevia säännöksiä, jos niin on viestintäpalvelulaissa viittaussäännöksiin säädetty.

Esityksessä ehdotetaan, että radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden oikeudeton hallussapito ja käyttö säädettäisiin rangaistavaksi. Lisäksi esityksellä säädettäisiin edellytyksistä, joiden

perusteella Liikenne- ja viestintävirasto voi myöntää lupia radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon ja käyttöön viranomaisille sekä tieteen ja teollisuuden toimijoille, joilla tunnustetaan olevan hyväksyttävä tarve luvalla.

Lisäksi ehdotetaan säädettävän viranomaisten välisestä tietojenvaihdosta ja valtuudesta suorittaa etsintä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Viranomaisvaikutukset

Esityksellä mahdollistettaisiin viranomaisten puuttuminen radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon ja käyttöön. Erityisesti hallussapidon kriminalisointi mahdollistaa asianomaisille viranomaisille nykyistä paremmat mahdollisuudet puuttua radiohäirintälaitteiden luvattomaan käyttöön, myyntiin ja muuhun vastaavaan toimintaan. Hallussapidon kriminalisoinnin myötä esitutkintaviranomainen voi kohdistaa epäiltyyn radiohäirintälaitteen haltijaan viestintäpalvelulain 341 §:ssä säädettyjä pakkokeinoja. Toisaalta esitys selkeyttäisi Liikenne- ja viestintäviraston lupaharkintaa radiohäirintään tarkoitettuja laitteita koskien, mutta saattaisi myös lisätä häirintälähettimiä koskevien hakemusten määrää.

Nykyisin Poliisi ja Rajavartiolaitos valvovat Liikenne- ja viestintäviraston ohella radiolupaa koskevan 39 §:n noudattamista. Lisäksi Tulli valvoo vesiliikennelain (782/2019) valvonnan yhteydessä radiolupaa koskevan 39 §:n noudattamista ja Liikenne- ja viestintäviraston ohella radiolaitteiden maahantuontia koskevien säännösten ja määräysten noudattamista. Tähän valvontaan on sisältynyt myös radiohäirintään tarkoitettujen radiolaitteiden valvonta. Esityksellä laajennettaisiin valvonta kattamaan myös sellaisten radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapito, joita ei ole otettu käyttöön. Käytännössä Poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin tehtävät valvontaviranomaisina eivät siten muuttuisi merkittävästi.

Esityksellä laajennettaisiin viranomaisten ja erityislainsäädännön mukaisten oikeutettujen tahojen mahdollisuuksia hyödyntää radiohäirintään tarkoitettuja laitteita niille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Nykyisin eräille viranomaisille ja muille tahoille, kuten ydinvoimalaitoksien turvahenkilöille, on säädetty erikseen laissa oikeus hyödyntää teknistä laitetta miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi. Liikenne- ja viestintävirasto on myöntänyt näille radiohäirintään tarkoitetuille laitteille radiolupia viestintäpalvelulain 39 §:n nojalla. Esityksen mukaan viranomaiselle ja erityislainsäädännön mukaisille tahoille voitaisiin jatkossa myöntää radiolupa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon ja käyttämiseen, jos laitteen käyttäminen on tarpeen laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi.

Esitetty sääntely voi aluksi johtaa rikosten määrän lisääntymiseen radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapidon kriminalisoinnin vuoksi. Esityksen arvioidaan kuitenkin vaikuttavan laitteiden määrään vähentävästi, millä arvioidaan olevan vähentävä vaikutus viranomaistoimintoihin, kuten pelastuspalveluihin, kohdistuvaan radiohäirintään.

Esityksellä selkeytettäisiin radiolaitteita ja radiohäirintälaitteita koskevaa sääntelyä, minkä katsotaan lievästi selkeyttävän myös viranomaisten toimenkuvaa erityisesti laitteiden markkinavalvonnan osalta. Viranomaisten toiminnan arvioidaan esitetyn lainsäädännön perusteella hieman tehostuvan. Viranomaisten tehtävien selkeyttämisen lisäksi esitys parantaisi viranomaisten keinoja puuttua radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon ja käyttöön. Esitys mahdollistaisi yhä useammin radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon puuttumisen jo maahantuonnin yhteydessä. Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden viranomaiskäyttöä koskevan sääntelyn selkeyttämisen arvioidaan myös tehostavan

viranomaisten toimintaa, sillä se selkeyttäisi tilanteita, joissa viranomaisilla olisi mahdollisuus saada radiolupa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden käyttöön virkatehtävissä.

Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapidon ja käytön kiellolla voi olla osittaisia keventäviä vaikutuksia Liikenne- ja viestintäviraston hallinnolliseen taakkaan markkinavalvonnassa ja radiohäiriöselvityksessä. Häirintälaitteiden hallussapidon kriminalisoinnin takia hallinnollinen taakka saattaa keventyä myös poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin valvontatehtävien osalta. Ehdotetun sääntelyn myötä laitteiden käyttö toisaalta mahdollistetaan laajemmin useammille tahoille, minkä arvioidaan hiukan lisäävän Liikenne- ja viestintäviraston hallinnollista taakkaa radiolupahakemusten käsittelyn takia. Hakemusten käsittelystä aiheutuvat kulut katetaan momentin 31.01.02 Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenot määrärahojen puitteissa.

Tiedonsaantioikeuksia koskevilla muutoksilla olisi vähäisiä vaikutuksia rekisterinpitäjänä toimivan Oikeusrekisterikeskuksen toimintaan lisäten vähäisesti työmäärää ja siten myös resurssitarvetta. Vaikutus Oikeusrekisterikeskuksen kokonaistyömäärään näkyy viiveellä ja mahdollinen lisäresursoinnin tarve tulee täsmentymään vasta myöhemmin.

Esityksen ei arvioida merkittävästi lisäävän viranomaisten kustannuksia, eikä sen arvioida aiheuttavan merkittäviä muutoksia viranomaisten toimintaan. Aiheutuvat kustannukset katetaan viranomaisten toimintamenoista.

4.2.2 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä arvioidaan olevan epäsuoria taloudellisia vaikutuksia sekä yrityksille että julkiselle taloudelle. Vaikutukset yrityksiin voivat liittyä esimerkiksi radiohäiriöiden määrän vähentyessä lentoliikenteeseen. Hallinnollisten kustannusten lisäksi toiminnanharjoittajille syntyisi lupamenettelystä suoria kustannuksia hakemusmaksusta.

Esityksen ei arvioida aiheuttavan merkittäviä muutoksia viranomaisten toimintaan, minkä takia sen ei arvioida merkittävästi lisäävän viranomaisten tai julkisen talouden suoria kustannuksia. Lupamenettelystä aiheutuvat kustannukset katettaisiin luvan hakijoilta perittävillä hakemusmaksuilla. Esityksen vaikutuksia viranomaisten toimintaan on arvioitu aiemmin jaksossa Viranomaisvaikutukset.

4.2.3 Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole tunnistettu olevan merkittäviä ja välittömiä ympäristövaikutuksia. Vähäisiä ympäristövaikutuksia voi aiheutua esimerkiksi käytöstä poistettavien häirintälaitteiden hävittämisestä. Ympäristövaikutuksia voidaan vähentää toimittamalla käytöstä poistetut laitteet sähkö- ja elektroniikkalaitteiden erilliskeräykseen, jolloin voidaan varmistua niiden asianmukaisesta käsittelystä.

4.2.4 Vaikutukset tietoyhteiskuntaan ja turvallisuuteen

Esityksellä olisi myönteisiä vaikutuksia radioviestinnän ja erityisesti satelliittinavigoinnin häiriöttömyyteen, sillä se vähentäisi luvattomia radiohäirintään tarkoitettuja laitteita. Radioviestintä ja satelliittipaikannus ovat kriittisiä toimintaedellytyksiä yhteiskunnan toimivuuden kannalta. Esityksellä arvioidaan olevan radioviestintäpalveluiden häiriöttömän toiminnan edistämisen kautta myönteisiä vaikutuksia kansalaisten turvallisuudelle. Ehdotettujen muutosten arvioidaan lisäksi turvaavan sananvapauden toteutumista ehkäisemällä viestintään kohdistuvia häiriöitä.

Esitys selkeyttäisi radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden valmistamista, käyttöä ja testausta koskevaa sääntelyä oikeutetuille tahoille. Uudet erityisesti radiohäirintään tarkoitettuja laitteita koskevat edellytykset ja menettelysäännökset edistäisivät taajuuksien häiriöttömyyttä ja tehokasta käyttöä. Tämä voi lisätä häiriönsietoisuuden edistämiseksi tehtävää tutkimusta ja siihen liittyvää teollisuuden toimintaa.

Esitys voisi osaltaan edesauttaa yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisen toimijoiden kykyä varautua ja ennaltaehkäistä radiohäirinnästä johtuvia häiriöitä.

4.2.5 Vaikutukset kansalliseen turvallisuuteen

Esityksellä olisi myönteisiä vaikutuksia kansalliseen turvallisuuteen. Yhtäältä esityksellä on tarkoitus puuttua yksityisten radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon, ja ehkäistä niiden yhteiskunnan elintärkeille toimintoille aiheuttamia haittoja. Toisaalta esityksellä selvennettäisiin viranomaisen mahdollisuuksia hyödyntää radiohäirintään tarkoitettuja laitteita laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamiseen.

Radiohäirintään tarkoitettut laitteet voivat vaihdella teholtaan. Kuluttajille suunnatut laitteet ovat pääasiassa matalatehoisia laitteita, joiden vaikutusalue voi olla silti kooltaan jopa satoja metrejä. Mitä tehokkaammasta laitteesta on kyse, sitä laajempaa haittaa laitteella on mahdollista aiheuttaa. Ehdotettu lainsäädäntö huomioi kaikki radiohäirintään tarkoitettut laitteet tehosta ja muista teknisistä ominaisuuksista riippumatta.

GNSS-navigaatiolaitteet ja niiden välittämät aika- ja paikkatiedot ovat tärkeässä asemassa esimerkiksi meri- ja ilmaliikenteen turvallisuudessa, maaliikenteen suunnistuksessa ja pelastus- ja hätäkeskustoiminnassa. GNSS-paikkatieto on myös välttämätöntä useiden digitaalisten palveluiden luotettavuudelle ja toimintavarmuudelle. Esimerkiksi pelastustoiminnassa GNSS-järjestelmiä hyödynnetään muun muassa pelastusyksiköiden reittien optimoinnissa ja avun kohteen paikantamisessa. GNSS-häirintä voi siten hätäkeskus- ja pelastustoiminnassa viivästyttää ja pahimmillaan aiheuttaa ratkaisevia virheitä hätäkeskuksen tehtävien välittämisessä toimivaltaiselle viranomaiselle. Pahimmillaan GNSS-taajuuksiin kohdistuva häirintä voi johtaa ihmishenkien menetykseen erityisesti, mikäli avun saaminen esimerkiksi pelastus- tai sairaankuljetustehtävässä viivästyy tai vaarantuu häirinnän vuoksi. GNSS-taajuuksiin kohdistuva häirintä saattaa vaikeuttaa myös esimerkiksi Rajavartiolaitoksen rajaturvallisuustehtävien suorittamista sekä lisätä merellisten onnettomuuksien ja ympäristöonnettomuuksien riskiä merialueella.

Ehdotetut muutokset helpottaisivat viranomaisten puuttumista erityisesti GNSS-häirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon, sillä GNSS-taajuuksien käyttäminen ilman lupaa on rangaistavaa, mutta laitteiden hallussapito on voimassa olevan lainsäädännön nojalla laillista.

Häiriöttömän radioviestinnän merkitys kansalliselle turvallisuudelle on keskeinen myös muilla taajuusalueilla. Erittäin suuri määrä yhteiskunnan toiminnalle tärkeitä laitteita nojaa langattomien yhteyksien toimintaan. Esimerkiksi matkapuhelinviestiverkkojen taajuusalueilla tapahtuvalla radiohäirinnällä voi olla merkittäviä vaikutuksia kansalliseen turvallisuuteen ja kriittiseen infrastruktuuriin. Radiotaajuuksia käytetään esimerkiksi sähkö- ja vesilaitosten valvontaan ja ohjaukseen. Radiohäirintään tarkoitettulla laitteella on mahdollista aiheuttaa paikallisesti merkittäviä vaikutuksia tällaisille laitteille. Radiohäirinnällä voidaan vaikuttaa esimerkiksi maksupäätteiden, hätäpuhelimien, antenni-tv:n ja viranomaisverkko Virven toimintaan. Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden kriminalisoinnilla voitaisiin paremmin turvata näitä yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esityksen keskeisenä tavoitteena on parantaa radioviestinnän häiriöttömyyttä, selventää radiohäirintään tarkoitettuja laitteita koskevaa lainsäädäntöä ja säätää häirintään tarkoitettujen laitteiden oikeudeton hallussapito rangaistavaksi. Esityksessä lisätään viestintäpalvelulakiin uusi radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden määritelmä. Uusi määritelmä selventää kansallisen häirintälaitteita koskevan lainsäädännön suhdetta EU:n radiolaitedirektiiviin ja EMC-direktiiviin.

5.1.1 Häirintälaitteen hallussapito

Voimassa olevan lainsäädännön perusteella radiolähtetimen hallussapito ja käyttö on kiellettyä ilman radiolupaa, lukuun ottamatta eräitä viestintäpalvelulain 39 §:n mukaisia poikkeustilanteita. Näistä kuitenkin ainoastaan laitteen luvaton käyttö on kriminalisoitu viestintäpalvelulain 348 §:n mukaisena radiolaiterikkomuksena. Jos radiohäirintään havaittuja laitteita havaitaan, viranomaisen on kyettävä näyttämään, että laite on otettu käyttöön, jotta se voi konfiskoida radiohäirintään tarkoitettua laitteen.

Viestintäpalvelulaissa radiohäirintään tarkoitettuja laitteita ei eroteta muista radiolähtetimestä, joten niihin kohdistuvat samat velvoitteet esimerkiksi radioluvan osalta. Koska tavanomaiset radiolähtetimet ja radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden poikkeavat toisistaan merkittävästi muun muassa käyttötarkoitustensa ja niihin sovellettavan EU- ja kansainvälisen lainsäädännön osalta, on perusteltua säätää radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden radioluvasta erikseen.

Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden luvattoman hallussapidon kriminalisoinnin sijaan vaihtoehtoisena keinona on pidetty hallinnollista seuraamusmaksua. Tällainen vaihtoehto olisi lähempänä voimassa olevaa radiolaitteita koskevaa sääntelyä. Tavallisista radiolaitteista poiketen radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden ovat kuitenkin yleisten ominaisuuksiensa perusteella omiaan uhkaamaan yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja ja pahimmassa tapauksessa jopa ihmisten henkeä ja terveyttä. Niiden luvaton hallussapito on yleisesti moitittavampaa kuin tavallisten radiolaitteiden luvaton hallussapito, ja sitä on täten arvioitava tiukemmin myös lainsäädännössä.

Vaihtoehtoisen sääntelyn arvioitaisiin lisäksi jäävän tehottomaksi ilman kriminalisointia ja mahdollisuutta pakkokeinojen käyttöön. Hallinnollisia sanktioita ei voida pitää tässä tapauksessa riittävinä, koska sääntelyllä pyritään tehostamaan radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapidon kieltoa ja siten turvaamaan yhteiskunnan keskeisiä toimintoja. Valmistelussa on arvioitu, että hallinnollinen sanktiointi ei ole riittävä seuraamussääntelyn tarkoituksen saavuttamiseksi, minkä takia kriminalisoinnille on erityinen tarve.

5.1.2 Pohjois-Atlantin liittoa ja liittolaismaiden joukkoja koskevat poikkeukset

Esityksen tavoitteena on edesauttaa Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenmaiden toimintaa ja harjoittelua Suomessa yhdenmukaistamalla sääntelyä niin, että liittokunnan toimintaan kohdistuisivat samanlaiset hallinnolliset prosessit kuin Puolustusvoimiin.

Sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa Puolustusvoimat vapautetaan 39 §:n nojalla velvoitteesta hakea radiolupaa sellaisille radiolähtetimille, joita käytetään vain Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen käyttöön määrätyillä taajuualueilla, 265 §:n nojalla

velvoitteesta hakea pätevyystodistus meriradio- tai radioamatööritoimintaan kun ne harjoittavat sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvää radioviestintää ja käyttävät radiolaitteita yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa ja 324 §:n nojalla eräistä radiolaitteiden ja tilojen tarkastukseen liittyvistä velvoitteista.

Valmistelun yhteydessä on arvioitu mahdollisuutta säätää Pohjois-Atlantin liitolle ja sen jäsenvaltioiden joukoille samanlaiset poikkeukset kuin mitä Yhdysvaltojen joukoille on puolustusyhteistyösopimuksen (SopS 69 ja 70/2024) täytäntöönpanon yhteydessä säädetty. Tätä ei kuitenkaan voida pitää tarkoituksenmukaisena, sillä Yhdysvaltojen joukkojen oikeuksista ja velvollisuuksista määrätään kahdenvälisessä puolustusyhteistyösopimuksessa. Vastaavaa sopimusta ei ole tehty Pohjois-Atlantin liiton ja sen muiden jäsenvaltioiden kanssa. Hallituksen esityksen tavoitteiden saavuttamiseksi katsotaan riittävän, että Pohjois-Atlantin liiton ja sen muiden jäsenvaltioiden joukkojen oikeudet ja velvollisuudet vastaavat Puolustusvoimia ja Rajavartiolaitosta koskevaa sääntelyä.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Lainsäädännön muutostarpeita arvioitaessa ja mahdollisten muutosten sisällön kannalta merkitystä on muissa valtioissa omaksutuilla lainsäädäntöratkaisuilla. Useat EU-jäsenvaltiot ovat säätäneet kansallisesti radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapidon rangaistavaksi. Vastaavien laitteiden hallussapito on kielletty myös muun muassa Sveitsissä.

5.2.1 Ruotsi

Ruotsissa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden oikeudeton hallussapito on kielletty ja säädetty rangaistavaksi. Ruotsissa radiohäirintää säätelee laki sähköisestä viestinnästä (Lag (2022:482) om elektronisk kommunikation) sekä lain nojalla annettu asetus sähköisestä viestinnästä (Förordning (2022:511) om elektronisk kommunikation).

Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden ei sisälly lain mukaiseen radiolaitteen määritelmään, joka on yhdenmukainen EU:n radiolaitedirektiivin kanssa. Lain 3 luvun 24 §:n ensimmäisen kappaleen mukaan sellaisten elektronisten tai sähköisten laitteiden käyttö, jotka eivät ole radiolaitteita, mutta jotka tuottavat radioaalloja viestintätarkoituksiin kaapeleissa tai teollisiin, tieteellisiin, lääketieteellisiin tai muihin vastaaviin tarkoituksiin, on luvanvaraista. Saman pykälän toisen kappaleen mukaan hallitus voi antaa määräyksiä, joilla kielletään sellaisten sähköisten tai elektronisten laitteiden hallussapito, jotka eivät sisälly ensimmäisen momentin määritelmään ja jotka on tarkoitettu lähettämään radiotaajuuksia ilman, että ne ovat laissa tarkoitettuja radiolaitteita.

Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapito on kielletty Ruotsin hallituksen asetuksella sähköisestä viestinnästä (Förordning (2022:511) om elektronisk kommunikation). Asetuksen 5 §:n mukaan sellaisten sähköisen tai elektronisen laitteiden hallussapito, jotka eivät ole radiolaitteita, mutta jotka on tarkoitettu lähettämään radiotaajuuksia muuhun tarkoitukseen, kun mitä tarkoitetaan sähköisestä viestinnästä annetun lain (2022:482) 3 luvun 24 §:ssä, on kiellettyä. Määräyksen muotoilu kattaa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden.

Hallussapito on säädetty rangaistavaksi sakolla tai enintään kuudella kuukaudella vankeutta Ruotsin sähköisestä viestinnästä annetun lain 13 luvun 1 §:n mukaisesti.

5.2.2 Norja

Norjassa radiohäirintään tarkoitettujen radiolaitteiden ja muiden laillisen sähköisen viestinnän häiritsemiseen tai estämiseen tarkoitettujen laitteiden maahantuonti, hallussapito, markkinoille saattaminen, markkinoilla saataville asettaminen, käyttöönotto tai käyttö on kielletty. Radiohäirintälaitteiden kieltö saatettiin voimaan osana laajempaa lakiuudistusta, joka astui voimaan 1.1.2025.

Norjan laki sähköisestä viestinnästä (Lov om elektronisk kommunikasjon) 13–2 §:n mukaan radiolaitteiden ja muiden laillisen sähköisen viestinnän häiritsemiseen tai estämiseen tarkoitettujen laitteiden maahantuonti, hallussapito, markkinoille saattaminen, markkinoilla saataville asettaminen, käyttöönotto tai käyttö on kielletty. Käytön, maahantuonnin ja luovutuksen osalta säännöksessä määritetään tietyille viranomaistahoille myönnetyt poikkeukset kiellosta. Saman lain 13–1 §:n 2 momentin mukaisesti laitteiden maahantuojalla on oltava kirjallinen sopimus sen viranomaistahon kanssa, jolle laitteet luovutetaan, jotta maahantuonti ja luovuttaminen olisi sallittua. 13–1 § säätelee myös muunlaisia laitteita kuin radiohäirintään tarkoitettuja laitteita.

Norjan sähköisestä viestinnästä annetun lain 15–14 §:n mukaan sille, joka rikkoo lain 13–2 §:tta voidaan määrätä rangaistukseksi sakkoa tai enintään 1 vuosi vankeutta. Lisäksi lain 15–12 §:n a kohdan mukaisesti 13–2 §:n rikkomisesta voidaan määrätä luonnolliselle tai yksityishenkilölle rikkomusmaksu.

5.2.3 Liettua

Liettua on kieltänyt radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapidon ja käytön hallinnollisen rikkomusmaksun ja takavarikon uhalla. Liettuan lain sähköisen viestinnän palveluista (Elektroninių ryšių įstatymas, nro IX-2135) 54 artiklassa kielletään radioliikenteen häirintälaitteiden ja radioliikenteen sieppauslaitteiden käyttö ja/tai hallussapito. Käytön ja hallussapidon kieltoon on tehty poikkeus valtion laitoksilta, jotka suorittavat muun muassa valtion puolustukseen, kansalliseen turvallisuuteen, tai rikoksen estämiseen ja tutkimiseen liittyviä tehtäviä. Lisäksi poikkeus koskee tahoja, jotka ovat toimittamassa laitteita kyseisille valtion laitoksille.

Liettuan hallintorikkomuslain (Administracinių nusižengimų kodeksas, nro XII-1869) 464 artiklan nojalla radioviestinnän häirintälaitteiden ja radioviestinnän sieppauslaitteiden laiton käyttö ja/tai hallussapito on hallinnollinen rikkomus, josta tuomitaan sakkoon. Lisäksi säännöksessä tarkoitettut hallinnolliset rikkomukset voivat johtaa laitteiden takavarikointiin.

5.2.4 Irlanti

Irlannissa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapito, myynti, vuokraaminen, valmistaminen ja maahantuonti on kiellettyä langattomasta lennätinviestinnästä annettujen lakien (Wireless Telegraphy Act 1926 ja Wireless Telegraphy Act 1972) sekä vuoden 1972 lain 7 §:n perusteella annetun ministerin päätöksen S.I. No 66/2011 nojalla.

Vuoden 2011 päätöksellä määritellään 'langattoman lennätinviestinnän häirintälaitteiksi' ("wireless telegraphy interference apparatus") sellaiset langattoman viestinnän laitteet, jotka on suunniteltu aiheuttamaan langattoman lennätinviestinnän tai sähköisen viestinnän palveluiden estämistä, heikentämistä, keskeyttämistä tai muuta häiritsemistä. Päätöksen nojalla tällaisten laitteiden myynti, vuokraaminen, valmistaminen ja maahantuonti on kiellettyä.

Päätöksellä vastaavat häirintälaitteet saatettiin myös vuoden 1926 lain langattomista lennätinlaitteista- soveltamisalaan. Kyseisen lain 3 §:n nojalla langattomien lennätinlaitteiden hallussapito ilman asianmukaista lupaa on kielletty. Luvaton hallussapito johtaa saman säännöksen mukaisesti sakkorangaistukseen sekä laitteiden takavarikointiin.

5.2.5 Sveitsi

Sveitsissä radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoa ja käyttöä sääntelee televiestinnästä annettu laki (Fernmeldegesetz, 1997). Tammikuussa 2018 voimaan tulleen lakimuutoksen myötä radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden valmistus, maahantuonti, hallussapito, markkinoille saattaminen, asentaminen sekä käyttö on kiellettyä Sveitsissä sakon uhalla. Aikaisemmin kielto on koskenut vain häirintälaitteiden markkinoille saattamista ja käyttöä, mukaillen EU:n EMC-direktiivin (2014/30/EU) sääntelymallia.

Sveitsin televiestinnästä annetun lain 32b artiklan mukaan on kiellettyä valmistaa, maahantuoda, tarjota, saattaa markkinoille, pitää hallussa, ottaa käyttöön, asentaa tai käyttää televiestintälaitteita ja muita laitteita, jotka on tarkoitettu häiritsemään tai estämään televiestintää tai lähetystoimintaa. Saman lain 52 artiklan mukaan vastaavasta rikkomuksesta voidaan määrätä sakko, jonka säännöksen mukainen enimmäismäärä on 100 000 Sveitsin frangia.

6 Lausuntopalaute

6.1 Lausunnot

Hallituksen esitys oli lausuttavana lausuntopalvelu.fi-sivustolla 25.9.-29.10.2025. Esityksestä lausui yhteensä 23 tahoa. Lausunnon antoivat oikeusministeriö, puolustusministeriö, sisäministeriö, ulkoministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Huoltovarmuuskeskus, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Maanmittauslaitos, Rajavartiolaitos, Tulli, Poliisihallitus, Suojelupoliisi, Oulun ammattikorkeakoulu, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry, Puolustus- ja ilmailuteollisuus PIA ry, Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy, Saab Finland Oy, Sensofusion Oy, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy sekä kaksi yksityishenkilöä. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö ja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa.

Useissa lausunnoissa lausunnonantajat katsoivat esityksen olevan tarpeellinen ja tärkeä. Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden oikeudettoman hallussapidon kriminalisointia pidettiin kannatettavana. Lausunnoissa pidettiin tärkeänä, että lainsäädäntö tukee Suomen kansallista turvallisuutta.

6.1.1 Oikeus käyttää ja pitää hallussa radiohäirintään tarkoitettuja laitteita

Poliisihallitus piti lausunnossaan tärkeänä viranomaisten mahdollisuutta käyttää radiohäirintään tarkoitettuja laitteita laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi. Lausunnossa nostettiin esiin lakiehdotuksen 39 a §:n 7 momentissa säädetty oikeus käyttää laitetta vain niin kauan kuin se on välttämätöntä. Lausunnossa ehdotettiin, että säännöksen sanamuodossa huomioitaisiin selkeämmin se, mitä muualla laissa laitteen käytöstä on säädetty.

Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy esitti lausunnossaan, että lakiehdotuksen 39 a §:n mukainen radiolupa radiohäirintään tarkoitetun laitteen käyttöön voitaisiin myöntää myös

sellaiselle yksityiselle tai julkiselle yhteisölle, joka hoitaa julkista hallintotehtävää tai laissa säädettyä tehtävää.

Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry huomautti lausunnossaan radiolaitteiden erilaisista nykyisistä ja tulevaisuuden käyttötarkoituksista, joita lain ei toivota rajoittavan. Radiohäirinnän määritelmän ja lakiehdotuksen tulisi selkeämmin mahdollistaa sellaiset laitteet, joiden ensisijainen käyttötarkoitus on muu kuin radiohäirintä. Lainsäädäntö ei saisi estää normaalien ohjelmistoradioiden ja niihin perustuvien laitteiden hankintaa ja hallussapitoa sillä perusteella, että niihin on mahdollisesti saatavissa, asennettavissa tai kehitettävissä ohjelmisto, jolla voi suorittaa radiohäirintää. Lisäksi lausunnossa esitettiin, että määritelmänä radiohäirinnän tulisi kattaa selkeästi kaikki mahdolliset sähkömagneettisessa spektrissä nyt ja tulevaisuudessa esiintyvät uhat.

Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry esitti lausunnossaan, että elektroniseen sodankäyntiin ja sotilastiedustelutoimintaan tarkoitettuja tuotteita ja palveluita viranomaisille kehittävien yritysten toimintaedellytykset tulisi turvata säätämällä tiedustelu- ja valvontatarkoitukseen kehitettävien vastaanottimien tutkiminen ja kokeilu lupavapaaksi. Tällä varmistettaisiin, että lähettämiä koskevien radiolupien myöntäminen näiden alojen kehitys- ja kokeilutoimintaan ei esty viranomaisharkinnassa.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK katsoi, että tulisi selvittää, mitkä yksityiset tahot ja millaisilla keinoilla voitaisiin oikeuttaa omatoimisesti torjumaan miehittämättömiä ilma-aluksia. Sensofusion Oy esitti lausunnossaan, että lainsäädännön tulisi mahdollistaa lupa omistaa radiohäirintään tarkoitettuja laitteita myös silloin, kun kyse on muusta tahosta kuin viranomaisesta, ja kun tarkoitus on muu kuin kaupallinen tai teollinen niissä tapauksissa, kun toiminta kohdistuu selkeästi yhteiskunnan kriittisten toimintojen suojelemiseen. Lisäksi Oulun ammattikorkeakoulu katsoi lausunnossaan, että droonien valvontaa ei tulisi jättää yksinomaan viranomaisten vastuulle, vaan tutkimus- ja kehitystoiminnalla on myös tärkeä rooli turvallisuusratkaisujen kehittämisessä.

6.1.2 Lupamenettely

Saab Finland Oy totesi lausunnossaan esityksen selkeän säätämisen laitteiden luvanvaraisuudesta vahvistavan oikeudenmukaisuutta ja luovan ennakoitavuutta toimintaympäristön viranomaisille sekä muille alan toimijoille.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom kannatti lausunnossaan hallituksen esitysluonnoksessa muulle kuin viranomaiselle esitettyä tiukempaa vaatimusta luvan myöntämiselle. Esitysluonnoksen perusteluita tulisi kuitenkin tarkentaa laitteen aiheuttaman häiriön osalta. Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan vaatimus ei tarkoita sitä, että laite ei saisi lainkaan haitata muuta radioviestintää, vaan edellytyksenä on, että laite ei saa aiheuttaa haitalliseksi häiriöksi katsottavaa häiriötä.

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n lausunnon mukaan lakiehdotuksen haasteeksi muodostuu lisääntyvä lakisääteinen ennakkolupamenettely. Lausunnossa ehdotettiin, että luotettavaksi varmistetuille toimijoille, jotka ovat toteuttaneet riittävät suojausmenetelmät ja -tilat, ennakkolupamenettelyä voitaisiin keventää. Tällöin jokaiselle testille tai laitteelle ei tarvitsisi hakea erillistä lupaa, vaan lupa voitaisiin myöntää esimerkiksi pidempiaikaisesti. Lausunnon mukaan tiukat ennakkolupaprosessit saattavat estää toiminnan, sillä esimerkiksi kansainväliset projektit saattavat käynnistyä nopeasti ja vaatia siten nopeaa lupamenettelyä.

Oikeusministeriö kiinnitti lausunnossaan huomiota lakiesityksen 39 a §:ssä radiohäirintään tarkoitetuille laitteille säädettävästä radioluvasta. Pykälän 5 momentin perusteluissa ei avata tarkemmin sitä, milloin toiminnan voitaisiin katsoa olevan ristiriidassa Suomen kansallisen turvallisuuden, maanpuolustuksen tai Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa, mikä jättää lupaviranomaiselle hyvin lavean harkintavallan. Jatkovalmistelussa säännöksen perusteluja tulisi yksityiskohtaistaa sekä harkita säännöksen tarvetta suhteessa muihin 39 a §:ssä säädettäviin lupaedellytyksiin. Oikeusministeriö ehdotti lisäksi säädettäväksi lakiehdotuksen 39 a §:n radiolupaa koskevien säännösten taannehtivasta vaikutuksesta ennen lain voimaantuloa hankittuihin radiohäirintälaitteisiin.

Oikeusministeriö käsitteli lausunnossaan myös lakiehdotuksen 39 b §:ää, jossa säädettäisiin laitteen pitäjän luotettavuudesta. Oikeusministeriö kiinnitti huomiota pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädettäviin rikoksiin, joiden takia henkilöä ei pidettäisi luotettavana. Lakiehdotuksen ja perustelujen katsottiin olevan ristiriidassa rikosten ehdottomuuden ja harkinnanvaraisuuden osalta. Lisäksi säännöksen listausta luotettavuuteen vaikuttavista rikoksista pidettiin varsin laajana. Lakiehdotuksen 39 b §:n 2 momentin 2 kohdan perusteluiden osalta oikeusministeriö kiinnitti huomiota perusteluissa mainittuihin rikoslain rikoksiin vertautuviin rikkeisiin. Lausunnossa todettiin, että on vaikeasti mielletävissä tällaisia rikkeitä, joista olisi saatavissa riittävä tieto ja jotka luonteeltaan sekä vakavuudeltaan vertautuisivat olennaisesti rikoslain mukaisiin rikoksiin. Oikeusministeriö piti myös perusteltuna poistaa kriteerit Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan mukaisuudesta.

Rangaistavaksi säätämisen on täytettävä kriminalisointiperiaatteiden ja perusoikeuksien rajoitusedellytysten asettamat vaatimukset, minkä takia oikeusministeriö kiinni lausunnossaan huomiota siihen, ettei esitysluonnoksessa käsitelty erityisen kootusti perusteluja 348 §:n 1 momenttiin ehdotettavalle uudelle 9 kohdalle. Oikeusministeriö esitti, että esityksessä kuvattaisiin riittävän selkeästi, ymmärrettävästi ja tarkasti niitä haittavaikutuksia, joita ehdotettavan kriminalisoinnin kattamalla laitteilla voidaan katsoa olevan. Jatkovalmistelussa perusteluja on täydennetty oikeusministeriön esittämällä tavalla.

6.1.3 Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden maahantuonti

Tulli ja valtiovarainministeriö esittivät lausunnoissaan, että sääntelyä tulisi tarkentaa maahantuonnin osalta. Nykyisen lakiehdotuksen 307 §:n mukaan Tullin tulee valvoa Liikenne- ja viestintäviraston ohella radiolaitteiden ja radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden maahantuontia koskevien säännösten ja määräysten noudattamista.

Puolustus ja Ilmailuteollisuus PIA ry esitti lausunnossaan, että yrityksille ja tutkimuslaitoksille tulee antaa selkeät mahdollisuudet hankkia ja maahantuoda yleisesti käytössä olevia radiohäirintälaitteita, sillä niiden kyvykkyysien ymmärtäminen ja testaaminen mahdollistaa radiohäirintään liittyvien kyvykkyysien kehittämisen ja radioverkkojen resilienssin parantamisen kyseisten laitteiden häirinnältä.

Ympäristöministeriö katsoi lausunnossaan radiohäirintälaitteiden kuuluvan sähkö- ja elektroniikkalaitteisiin, joihin voidaan soveltaa sekä RoHS-direktiiviä (2011/65/EU) että sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annettua direktiiviä (2012/19/EU). Täten myös markkinoille saatettavien sähkölaitteiden tulee olla näiden säädösten mukaisia. Laitteiden valmistajan tai sähkölaitteen Suomeen tuovan yrityksen velvollisuutena on siten huolehtia tuotteidensa jätehuollon kustannuksista ja jätehuollon järjestämisestä silloin, kun tuotteet poistetaan käytöstä. Lakiehdotuksen ympäristövaikutuksia voidaan ympäristöministeriön mukaan vähentää toimittamalla käytöstä poistettuja laitteita sähkö- ja elektroniikkalaitteiden erilliskeräykseen, jolloin voidaan varmistua niiden asianmukaisesta jätekäsittelystä.

6.1.4 Selvitysvastavuudet

Poliisihallitus esitti lausunnossaan, ettei lakiehdotuksen 39 a §:n 6 momentissa säädettävä luvan hakijan sekä haltijan vastavuus anna selvitys Liikenne- ja viestintävirastolle pyynnöstä radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden säilyttämisessä noudatetuista periaatteista ja käytetyistä tiloista pitäisi koskea viranomaisia, sillä viranomaiset huolehtivat laitteiden turvallisesta säilyttämisestä viran puolesta. Lausunnossa ehdotettiin, että Liikenne- ja viestintävirasto voisi pyytää viranomaiselta selvityksen, jos se on erityisestä syystä tarpeen.

Oikeusministeriö totesi lausunnossaan lakiehdotuksen 39 a §:n 6 momentin perusteluiden ilmaisevan melko pitkälle niitä periaatteita, joita radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden säilyttämisessä tulisi huomioida. Lausunnossa pidettiin perusteltuna kirjoittaa periaatteet lakiin velvoitteeksi. Lisäksi oikeusministeriö ehdotti lakiehdotuksen 39 a §:n 7 momentin tarkentamista siitä, mitä säännöksen perusteluissa tarkoitetaan riittävillä käytössä koskevilla teknisillä yksityiskohdilla ja miten pitkään laitteen käytöstä laadittua pöytäkirjaa tulisi säilyttää.

Sensofusion Oy totesi lausunnossaan, että ilmoitusvastavuuden kaupallisessa ja teollisessa kontekstissa tulisi olla niin joustava, ettei se kohtuuttomasti hidasta tuotekehitystä ja aiheuta vaivaa yrityksille ja viranomaisille. Organisaatioilta ei tulisi vaatia erillisten testi-ilmoitusten lähettämistä jokaiselta testikerralta. Lausunnossa ehdotettiin, että organisaatiot velvoitettaisiin toimimaan häiriöitä aiheuttamatta, ja häiriöiden aiheuttamisesta lupa menetettäisiin. Usein tehtävien käyttöilmoitusten tekeminen nähtiin tuotekehitystä hidastavana sekä ylimääräistä hallinnollista taakkaa organisaatioille tuottavana. Lisäksi Sensofusion Oy huomautti lausunnossaan selvitysvastavuudesta koskien toimijan asiakkaisiin ja niiden tuntemiseen liittyvistä menettelytavoista. Lausunnossa asiakastietojen todettiin olevan ehdottoman luottamuksellisia, minkä takia niitä pystyttäisiin luovuttamaan korkeintaan sillä tasolla, mistä valtiosta asiakas on. Tiettyjä asiakastietoja luovutetaan viranomaisten arvioitavaksi jo vientilupamenettelyssä, minkä takia toista ilmoitusvastavuutta pidetään tarpeettomana, resursseja kuluttavana sekä asiakastietojen luottamuksellisuutta vaarantavana.

6.1.5 Tiedonsaanti

Oikeusministeriö nosti lausunnossaan esiin viranomaisten yleistä tiedonsaantioikeutta koskevan lakiehdotuksen 315 §:n, joka sisältää tiedonsaantioikeuksia tarkentavia ja laajentavia säännöksiä, minkä lisäksi lakiehdotuksessa laajennettaisiin käyttötarkoituksia, jolloin välitystietoja voitaisiin lakiehdotuksen 319 §:n 4 momentin mukaisesti luovuttaa toiselle viranomaiselle. Oikeusministeriön lausunnossa todettiin, että muutosehdotuksissa olisi kyse salassa pidettävän tiedon luovuttamisesta koskevasta sääntelystä, jonka nojalla voitaisiin käsitellä myös henkilötietoja. Jatkovalmistelussa esitystä tulisi täydentää arviolla säännösehdoitusten suhteesta EU:n yleisen tietosuojasääntelyn liikkumavaran kannalta. Lisäksi esityksessä tulisi tehdä selkoa välitystietojen käsittelyä koskevien 319 §:ään tehtävien muutosten suhteesta välitystietojen käsittelyä koskevaan EU-oikeuteen. Esitysluonnokseen tulisi täydentää myös muutosehdotuksia koskevat säätämisyjärjestysperustelut, joissa huomioidaan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaiset edellytykset, jotka koskevat salassa pidettävän tiedon luovuttamista.

Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry esitti lausunnossaan, että lakiehdotus mahdollistaisi välitystiedon antamisen Liikenne- ja viestintävirastosta muiden viranomaisten lisäksi myös yleisen viestintäverkon toimijoille, jos tietoa tarvitaan radioviestinnän häiriön aiheuttaman uhkan torjumiseksi tai selvittämiseksi. FiCom ry piti tärkeänä, että teleyritysten ja viranomaisten välistä tiedonvaihto-oikeutta tarkasteltaisiin laajemminkin siten, että se mahdollistaisi vastavuoroisen tiedonvaihdon viranomaiselta teleyrityksille esimerkiksi silloin,

kun havaitaan radioverkkoihin kohdistuvia merkittäviä tai laajoja radiohäiriöitä tai tahallista häirintää. Tämä parantaisi muun muassa viestintäverkkojen resilienssiä.

Suojelupoliisi esitti ehdotetun 315 §:n 4 momenttia täydennettäväksi siten, että pykälässä säädettäisiin myös suojelupoliisia koskien yleisestä tiedonsaantioikeudesta sen toteuttaessa lakisääteistä tehtävänsä eli kansallisen turvallisuuden suojaamista radiolaittein tai radiohäirintään tarkoitetuin laittein. Tätä pidettiin välttämättömänä toiminnan suojaamisen kannalta. Lisäksi suojelupoliisi ehdotti soveltamisrajoituksia koskevista ehdotetuista 324 §:n 3 momentista, 326 ja 327 §:stä sekä 329 §n 3 momentista jätettäväksi pois sana ”yksinomaan”. Tällöin muotoilu kattaisi kokonaisvaltaisemmin suojelupoliisin tehtäväkentän, ja samoja laitteita voitaisiin käyttää myös suojelupoliisin tehtäviin kuuluvassa rikosten estämis- ja paljastamistarkoituksessa. Pykälän yksityiskohtaisiin perusteluihin tulisi myös ottaa viittaus suojelupoliisin lakisääteisiin tehtäviin, jotka määrittellään poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 10 §:ssä. Toisena vaihtoehtona esitettiin, että lakiehdotuksen 326 ja 327 § sekä 329 §:n 3 momentti eivät koskisi suojelupoliisin poliisin hallinnosta annetun lain 10 §:n mukaisiin tehtäviin liittyvää radioviestintää tai sen tässä tarkoituksessa hallussa pitämiä radiolaitteita ja radiohäirintään tarkoitettuja laitteita.

Puolustusministeriö piti lausunnossaan hyvänä tiedonluovutuksen paranemista eri toimijoiden välillä. Epäselväksi katsottiin kuitenkin jäävän se, mikä on lakiehdotuksen 319 ja 320 §:n välinen suhde. Harkittavaksi esitettiin, että ehdotetun 319 §:n muutokset tehtäisiin myös 320 §:ään tai että ainakin säännösten välistä suhdetta kuvattaisiin tarkemmin esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Myös Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry kannatti viranomaisten tiedonjakamisen mahdollistamista luotettavien yritysten kanssa. Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy ehdotti lakiehdotuksen 319 §:n mukaisen tietojen luovuttamisen ja vastaanottamisen mahdollistamista sellaiselle yksityiselle tai julkiselle yhteisölle, joka hoitaa julkista hallintotehtävää tai laissa säädettyä tehtävää, jos se on tarpeen radioviestinnän häiriön poistamiseksi, rajoittamiseksi tai sen kansalliselle turvallisuudelle tai maanpuolustukselle aiheuttaman uhkan torjumiseksi tai selvittämiseksi.

6.1.6 Tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan mahdollistaminen

Puolustusministeriö piti lausunnossaan hyvänä asiana, että esitysluonnoksen myötä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI-toiminta) voidaan olettaa paranevan. Toiminnassa olisi kuitenkin mahdollisuuksien mukaan voitava testata uusia tekniikoita laaja-alaisemmin kuin mitä hallituksen esityksessä tuodaan ilmi.

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n näkemyksen mukaan lakiehdotuksessa on huomioitu hyvin tulevaisuuden tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta (TKI-toiminta). Kenttätestaus tulisi kuitenkin mahdollistaa, ja lausunnossa ehdotettiin rajatun kansallisen häiriökenttätestausalueen perustamista Suomeen, mikä mahdollistaisi viranomaisten ja puolustusteollisuuden tarpeisiin vastaavan tutkimus- ja kehitystoiminnan kevennetyllä lupamenettelyllä.

Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry:n lausunnon mukaan ehdotettu lakimuutos mahdollistaa teknologisen kehityksen ja turvallisuuden vahvistamisen, mikä varmistaa, että suomalaiset toimijat voivat kehittää ja testata tarvittavia suorituskykyjä. Yrityksille ja tutkimuslaitoksille tulisi kuitenkin antaa realistinen mahdollisuus testata radiohäirinnän vaikutuksia muuallakin kuin laboratoriossa. Myös Sensofusion Oy katsoi, että lakiehdotus tukee tavoitetta siitä, että

sääntely mahdollistaa korkeatasoisen kotimaisen osaamisen ja innovaatioiden kehittämisen, vaikkakin esityksen nähtiin tuovan organisaatioille lisää velvollisuuksia.

6.1.7 Eräitä muita huomioita

Hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 329 §:n 3 momenttiin lisättäväksi maininta radiohäirintään tarkoitettujen laitteista. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom ehdotti lausunnossaan lisäksi pykälän 1 momentin muuttamista siten, että Liikenne- ja viestintävirastolla olisi oikeus kieltää radiolaitteen lisäksi myös radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden markkinoille saattaminen, asettaminen saataville markkinoilla ja käyttö sekä 97 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisen sähkölaitteen käyttö, jos se on aiheuttanut haitallisen häiriön tai sen voidaan todennäköisin syin olettaa aiheuttavan haitallisen häiriön. Esitykseen on lausunnon perusteella lisätty 329 §:n 1 momentin muutosehdotus.

Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy ehdotti lausunnossaan, että lakiehdotuksen 319 §:n mukainen tietojen luovuttaminen ja vastaanottaminen olisi mahdollista myös sellaiselle yksityiselle tai julkiselle yhteisölle, joka hoitaa julkista hallintotehtävää tai laissa säädettyä tehtävää, jos se on tarpeen radioviestinnän häiriön poistamiseksi, rajoittamiseksi tai sen kansalliselle turvallisuudelle tai maanpuolustukselle aiheuttaman uhkan torjumiseksi tai selvittämiseksi.

Oikeusministeriö nosti lausunnossaan esiin lakiehdotuksen 326 §:n 1 momentin 6 kohdan, jonka nojalla radiolaitteeseen liittyvä tarkastus voitaisiin suorittaa paikassa, jossa on radiohäirintään tarkoitettu laite. Lakiehdotuksessa ei ole erikseen kiinnitetty huomiota tarkastusoikeuden ulottumiseen pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin. Esityksen perusteluista tulisi jatkovalmistelussa täydentää. Sääntely on merkityksellistä perustuslain 10 §:ssä säädetyn kotirauhan suojan suhteen, minkä takia perusteluista tulisi ilmetä myös arvio perusoikeuksien rajoitusedellytysten täyttymisestä. Lisäksi tarkastusoikeuden katsottiin olevan osittain päällekkäinen lain 341 §:n kanssa, minkä takia esityksessä tulisi jäsentää näiden kahden eri toimivaltuuden suhdetta ja huomioida tämä myös perustuslain 10 §:ssä turvatu kotirauhan suojan rajoittamisen kannalta. Oikeusministeriö kiinnitti huomiota myös hallituksen esitysluonnoksen perusteluihin liittyen elinkeinovapauteen sekä omaisuudensuojaan.

Oikeusministeriö ja poliisihallitus esittivät lisäksi vähäisiä korjauksia ja huomioita perusteluihin ja rinnakkaisteksteihin liittyen.

6.2 Lausuntopalautteen perusteella tehdyt muutokset

Lausuntopalautteen perusteella esitykseen on lisätty ehdotus 319 §:n 1 momentin muuttamisesta Liikenne- ja viestintäviraston esityksen mukaan ja esityksen 39 b §:stä on poistettu viittaus Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Ehdotettuun 39 a §:ään ja 348 §:n 1 momentin 9 kohtaan on lisätty viittaukset radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden maahantuontiin sääntelyn täsmentämiseksi maahantuonnin osalta. Ehdotettuun 324 §:ään on lisätty viittaus Suojelupoliisin poliisin hallinnosta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin.

Esityksen perusteluista on lausuntopalautteen avulla täydennetty. Keskeisimmät muutokset liittyvät säännöskohtaisten perusteluiden ja säätämisjärjestelyperusteluiden täydentämiseen. Lakiehdotuksen perusteluista on täydennetty selvästi myös ohjelmistoradioiden ja radioviestinnän vääristämisen osalta.

Luvanvaraisuudesta teollisten toimijoiden osalta todetaan, että häirintälaitteet voivat aiheuttaa uhkaa yhteiskunnan perustoiminnoille, kansalliselle turvallisuudelle ja maanpuolustukselle.

Tästä syystä on tärkeää, että viranomaisille varataan tilaisuus arvioida näitä laitteita valmistavien, kehittävien tai muusta syystä hallussa olevien toimijoiden luotettavuutta ja oikeus evätä lupa toimijalta, jota ei voida pitää luotettavana. Lisäksi taajuusviranomaisena Liikenne- ja viestintäviraston tulisi hyväksyä laitteen käyttö, jotta voidaan varmistua, ettei luvallinen radioviestintä, -määritys tai -navigointi vaarannu käytön johdosta. Soveltamisalan osalta todetaan, että käsillä olevan hankkeen yhteydessä ei ole selvitetty mahdollisuutta laajentaa miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseen liittyviä voimankäyttövaltuuksia uusille tahoille.

Julkista hallintotehtävää hoitavien toimijoiden osalta todetaan, että lakiehdotuksen 39 a §:ssä säädettäisiin, että radiolupa radiohäirintään tarkoitettulle laitteelle voitaisiin myöntää sille, jolla on laitteen käyttöön erikseen laissa säädetty oikeus, sen laissa säädetyn tehtävän hoitamiseen. Lakiehdotus sisältää säännökset myös tutkimuksellisessa, teollisessa tai kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvasta hallussapidosta ja käytöstä. Ehdotetun sääntelyn arvioidaan huomioivan riittävällä julkista hallintotehtävää hoitavien toimijoiden tarpeet.

7 Säännöskohtaiset perustelut

3 §. Määritelmät. Pykälän 1 momentin 14 kohta sisältäisi radiolaitteen määritelmän. Radiolaitteen määritelmää muutettaisiin siten, että siihen ei enää sisältyisi radiohäirintään tarkoitettuja laitteita, joille lisättäisiin pykälään oma kohta. Muutos sulki radiolaitteen määritelmän ulkopuolelle sellaiset laitteet ja niiden olennaiset osat, jotka on tarkoitettu radiotajuisten sähkömagneettisten aaltojen lähettämiseen tai vastaanottamiseen muuta tarkoitusta kuin radioviestintää tai radiomääritystä varten. Muutoksen tarkoituksena on selkeyttää oikeustilaa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden osalta ja saattaa Suomen kansallinen lainsäädäntö vastaamaan EU:n radiolaitedirektiivin määritelmää. Muutos sulki radiohäirintään tarkoitettuja laitteita määritelmän ulkopuolelle.

Pykälän 1 momentin 14 b kohta sisältäisi radiohäirintään tarkoitettua laitteen määritelmän. Radiohäirintään tarkoitettuna laitteenä pidettäisiin sellaista laitetta tai sen osaa, jonka ensisijaisena käyttötarkoituksena on haitallisen radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttaminen, taikka radiolaitetta, johon ladatun ohjelmiston ensisijaisena käyttötarkoituksena on haitallisen radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttaminen. Koska lähtökohtaisesti kaikki radiolähettimet kykenevät häiritsemään radioviestintää, olisi määritelmä sidottu radiolaitteen käyttötarkoitukseen ja siihen, onko laitteella mahdollista aiheuttaa radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriö. Häiriö voidaan aiheuttaa häiritsemällä tai väärentämällä radiosignaalia. Jos laitteella ei yksin tai yhdessä muiden laitteiden kanssa ole mahdollista häiritä tai väärentää radioviestintää, -määritystä tai -navigointia, ei laitetta voitaisi pitää radiohäirintään tarkoitettuna laitteenä.

Radiohäirintään tarkoitetuiksi laitteiksi luettaisiin paitsi sellaiset kokonaiset laitteet, joiden ensisijaisena käyttötarkoituksena on haitallisen radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttaminen, myös sellaiset laitteen osat, joiden ensisijaisena käyttötarkoituksena on haitallisen radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttaminen, ja sellaiset ohjelmistoradiot, joihin ladatun ohjelmiston ensisijaisena käyttötarkoituksena on haitallisen häiriön aiheuttaminen.

Laitteen, sen osan tai siihen ladatun ohjelmiston ensisijaisena käyttötarkoituksena olisi pidettävä haitallisen häiriön aiheuttamista, jos laitteelta, osalta tai ohjelmistolta puuttuu selvä laillinen käyttötarkoitus, ja se soveltuu haitallisen radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttamiseen. Laitteen, sen osan tai siihen ladatun ohjelmiston

ensisijaisena käyttötarkoituksena olisi pidettävä haitallisen radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttamista myös silloin, jos on ilmeistä, että laitetta tai sen osaa hallussaan pitävällä ei voi olla mainitulle laitteelle tai sen osalle laillista käyttötarkoitusta, ja se soveltuu haitallisen häiriön aiheuttamiseen. Soveltamisalan piiriin kuuluisi siten myös sellainen laite, sen osa tai ohjelmisto, jonka käyttäjän aito käyttötarkoitus sille on radiohäirintä, vaikka laitteella tai sen osalla olisikin laillinen käyttötarkoitus.

Ohjelmistoradioita ei voitaisi pitää määritelmän mukaisina radiohäirintään tarkoitettuina laitteina vain sillä perusteella, että niihin voidaan ohjelmistolla luoda kyvykkyys radiohäirintään.

39 §. Radiolupa. Pykälän 6 momenttiin lisättäisiin Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenmaiden joukkojen oikeus pitää hallussa ja käyttää radiolähetintä ilman radiolupaa, jos radiolähetintä käytetään ainoastaan Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen käyttöön määrätyillä taajuusalueilla.

Puolustusvoimia ja Rajavartiolaitosta koskevan poikkeuksen ulottamista koskemaan myös Pohjois-Atlantin liittoa ja sen jäsenmaiden joukkoja perustellaan sillä, että Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos ovat vastuussa taajuuksien käytöstä niille määrätyillä taajuusalueilla. Radiolähettimen käyttö Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen käyttöön määrätyillä taajuusalueilla ei häiritsisi siviilitaajuuksia. Puolustushallinnon tahtotilana on antaa Pohjois-Atlantin liitolle ja liittolaismaiden joukoille samat oikeudet taajuuksien käyttöön kuin mitä heillä itsellään on. Puolustusvoimien ollessa vastuussa taajuuksien käytöstä sille osoitetuilla taajuusalueilla, on perusteltua olla edellyttämättä Pohjois-Atlantin liitolta ja liittolaismaiden joukoilta 39 §:n 8 momentin mukaista ilmoitusta Liikenne- ja viestintävirastolle.

Pohjois-Atlantin liiton jäsenmaiden joukoilla viitattaisiin vain Suomessa Puolustusvoimien kutsusta ja valvonnan alaisena toimiviin sotilaallisiin joukkoihin. Poikkeus ei koskisi Pohjois-Atlantin liiton jäsenmaiden muuta toimintaa Suomessa.

Suomen ja Amerikan yhdysvaltojen välillä tehdyn puolustusyhteistyösopimuksen 28 artiklan 2 kohdassa määrätään yhdysvaltalaisen joukkojen oikeudesta käyttää televiestintäjärjestelmiä ja radiotaajuuksia Kansainvälisen televiestintäliiton peruskirjan ja yleissopimuksen mukaisesti. Yhdysvaltalaisia joukkoja koskeva poikkeus radioluvan hakemisesta on tuotu lakiin viestintäpalvelulain 39 §:n 9 momentissa. Poikkeus ei koske ainoastaan Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen käyttöön määrätyillä taajuusalueilla toimivia laitteita. Puolustusyhteistyösopimuksen 28 artiklan 2 kohta velvoittaa Yhdysvaltojen joukot pyrkimään kaikkiin mahdollisiin toimin yhteensovittamaan taajuuksien käytön ennakolta Suomen kanssa.

Muilla kuin Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen käyttöön määrätyillä taajuusalueilla tapahtuvan radioviestinnän häiriöttömyyden turvaamiseksi on perusteltua jättää Pohjois-Atlantin liittoa ja sen muiden jäsenmaiden joukkoja koskeva poikkeus rajatummaksi kuin mitä Yhdysvaltojen joukkojen osalta on puolustusyhteistyösopimuksen perusteella säädetty.

39 a §. Radiolupa radiohäirintään tarkoitetuille laitteille. Pykälässä säädettäisiin radiohäirintään tarkoitetuille laitteille myönnettävien radiolupien erityisistä edellytyksistä laillisen radioviestinnän ja -navigoinnin suojaamiseksi.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapito ja käyttö edellyttävät etukäteen myönnettyä radiolupaa. Radiohäirintään tarkoitetuille laitteille myönnettäviin radiolupiin sovellettaisiin sitä, mitä radiolähettimelle myönnettävästä

radioluvasta säädetään, jollei 39 a §:stä muuta johdu. Muilta osin lupamenettelyssä noudatettaisiin siten voimassa olevan viestintäpalvelulain 40–50 §:ssä säädettyä.

Viestintäpalvelulain 40 §:n 1 momentin nojalla radioluvan radiohäirintään tarkoitettulle laitteelle myöntäisi Liikenne- ja viestintävirasto. Viestintäpalvelulain 40 §:n 3 momentissa säädetään tilanteista, joissa Liikenne- ja viestintäviraston on lupapäätöstä valmistellessa kuultava liikenne- ja viestintäministeriötä ja toimittava yhteistyössä sen kanssa taikka siirrettävä asia valtioneuvoston ratkaistavaksi, jos radioluvan myöntämisellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen tai ilmeisesti kansalliseen turvallisuuteen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin edellytyksistä, joilla radiolupa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon ja käyttöön voidaan myöntää viranomaiselle. Radiolupa radiohäirintään tarkoitettulle laitteelle voitaisiin myöntää viranomaiselle sen laissa säädetyn tehtävän toteuttamiseen, jos käyttö ei aiheuta vähäistä suurempaa haittaa radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle. Viranomainen voisi saada radioluvan radiohäirintään tarkoitettun laitteen hallussapitoon ja käyttämiseen laissa säädetyn tehtävänsä hoitamiseen, jos se on perusteltua ottaen huomioon tehtävän tärkeys, käytöstä aiheutuva haitta ja muut tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttavat seikat. Viranomaiselle voitaisiin momentin nojalla myöntää radiolupa radiohäirintään tarkoitettulle laitteelle myös viranomaisen koulutus-, harjoitus-, tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan, joka liittyy sen laissa säädetyn tehtävän toteuttamiseen. Haettavan luvan kohteena olevan tehtävän tärkeyden arvioisi käytännössä lupaa hakeva viranomainen ennen luvan hakemista.

Momentissa säädettäisiin myös radioluvan myöntämisestä radiohäirintään tarkoitettun laitteen käyttöön ja hallussapitoon muulle, jolla on laissa säädetty oikeus radiohäirintään tarkoitettun laitteen käyttämiseen. Momentin perusteella radiolupa voitaisiin myöntää tällaiselle toimijalle vain laissa säädettyyn toimintaan ja tarkoitukseen, kuten miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi. Radiolupa voisi koskea vain laissa tarkoitettua toimintaa. Toimijalla katsottaisiin olevan mainittu laissa säädetty oikeus radiohäirintään tarkoitettun laitteen käyttämiseen vain, jos siten on nimenomaisesti laissa säädetty. Teknisen laitteen määritelmän voitaisiin kuitenkin katsoa sisältävän muiden teknisten laitteiden lisäksi myös radiohäirintään tarkoitettut laitteet, sillä termiä on käytetty tässä tarkoituksessa miehittämättömiin ilma-aluksiin ja muihin miehittämättömiin kulkuneuvoihin puuttumista koskevassa erityislainsäädännössä.

Käytön tulisi olla suhteellisuusperiaatteen mukaista ja noudattaa hyvän hallinnon perusteita. Radiohäirintään tarkoitettua laitetta voitaisiin käyttää vain silloin, kun se on perusteltua ottaen huomioon tehtävän tärkeys, käytöstä aiheutuva haitta ja muut tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttavat seikat. Lisäksi muusta lainsäädännöstä voi johtua erityisiä edellytyksiä.

Laitetta saisi käyttää vain niin kauan, kun se on välttämätöntä tarvittavan toimenpiteen suorittamiseksi. Radiohäirintään tarkoitettun laitteen pitkäaikaiseen tai pysyväan käyttöön voitaisiin myöntää lupa vain silloin, kun se on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi ja laitteen vaikutukset luvalliseen radioviestintään ovat vähäisiä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin radioluvan myöntämisestä radiohäirintään tarkoitettulle laitteelle muulle kuin viranomaiselle. Radiolupa radiohäirintään tarkoitettulle laitteelle voitaisiin myöntää muulle kuin viranomaiselle vain tieteelliseen, teolliseen tai kaupalliseen. Lupaa hakevan tulee osoittaa toiminnan tarkoitus selkeästi. Säännöksessä tarkoitettuna toimintana voitaisiin pitää ainakin laitteiden tieteellisessä, teollisessa tai kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaa valmistamista, esittelyä, testausta, myyminen, maahantuontia, vientiä ja koulutusta. Säännöksessä tarkoitettuna toimintana ei voitaisi pitää ainakaan henkilökohtaista

käyttöä, harrastustoimintaa, viihteellistä tai taiteellista toimintaa taikka muuta vastaavaa käyttöä, joka on luonteeltaan epäammattimaista.

Radioluvan myöntäminen edellyttäisi lisäksi, että luvan hakija yksilöi radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapidon tai käytön tarkoituksen ja esittää syyt, miksi radiolaitteiden hallussapito tai käyttö on välttämätöntä edellä mainittuun tarkoitukseen (*hyväksyttävä syy*). Hakemuksessa tulisi kuvata hakijan toiminnan luonne sekä laitteen käytön luonne ja kohde. Lisäksi Hakijan olisi toimitettava virastolle tiedot toiminta-alueesta ja toiminnassa käytettävistä taajuuksista ja tehosta. Radiolupaa ei voitaisi myöntää, jos hakijalla ei ole selkeästi esitettävissä olevaa syytä radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon tai käyttöön.

Muu kuin viranomaisen ei voisi saada radiolupaa radiohäirintään tarkoitetuille laitteille sellaiseen toimintaan, jossa laitteiden käytöstä voisi aiheutua haittaa muulle kuin luvan mukaiselle radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle. Tiukempi vaatimus on tarpeen, koska momentissa tarkoitettun muun kuin viranomaisen toiminnassa on harvoin kyse yhtä merkittävien oikeushyvien suojelusta kuin viranomaistoiminnassa. Laitteen aiheuttama häiriöriski ja vaikutusten laajuus muille taajuuksien käyttäjille arvioidaan luvan myöntämisen yhteydessä. Tarvittaessa lupaan voidaan liittää voimassa olevan lainsäädännön nojalla teknisiä ehtoja häiriöttömyyden turvaamiseksi.

Momentin tarkoituksena on mahdollistaa radiohäirintään tarkoitettuja laitteita ja radioviestinnän häiriöitä koskeva järjestelmällinen ja tieteellisiin menetelmiin tutkimus sekä varmistaa, että radiohäirintään tarkoitettuja laitteita voidaan ammattimaisesti kehittää, valmistaa ja myydä oikeutettujen tahojen tarpeisiin. Lisäksi laitteita voitaisiin käyttää muiden laitteiden ja infrastruktuurin häiriönsietoisuuden kehittämiseen. Edelleen tarkoituksena on mahdollistaa mainittuihin tarkoituksiin liittyvä toiminta, kuten laitteen käyttöön kouluttaminen ja laitteen esittely.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin eräistä muista erityisistä edellytyksistä radioluvan myöntämiseksi muulle kuin viranomaiselle.

Momentin 1 kohdan mukaan luvan hakijan tulisi antaa Liikenne- ja viestintävirastolle selvitys pykälän 6 momentissa tarkoitettujen turvallisuusvaatimusten täyttymisestä radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden säilytyksessä. Selvityksen tulisi olla laajuudeltaan sellainen, että sen perusteella on arvioitava toiminnan täyttävän 6 momentissa tarkoitettujen turvallisuusvaatimukset.

Momentin 2 kohdan mukaan luvan hakijan olisi annettava selvitys käytössään olevista asiakkaan tuntemiseen liittyvistä menettelytavoista ja asiakkaistaan, jos toimintaan kuuluu radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden myynti tai hallussapito esittely-, testaus-, tai koulutustarkoituksessa tai myynnin edistämiseksi.

Säännöksen tarkoituksena olisi varmistaa, että luvan hakija on selvillä asiakkaistaan. Asiakastiedot voitaisiin yleensä toimittaa asiakasryhmien tasolla. Asiakasryhmät olisi yksilöitävä ainakin toimialan ja valtion perusteella.

Momentin 3 kohdan mukaan luvan hakijan tulisi olla arvioitu 39 b §:ssä tarkoitettulla tavalla luotettavaksi.

Momentin 4 kohdan mukaan luvan hakijan olisi annettava Liikenne- ja viestintävirastolle riittävä selvitys siitä, miten toiminnassa estetään muulle kuin luvan mukaiselle radioviestinnälle tai -määritykselle aiheutuvat haitat. Häiriövaikutusten minimoimiseksi sekä tarvittaessa

radionavigoinnin ja turvallisuusradioviestinnän suojaamiseen käytettävät toimenpiteet tulisi kuvata hakemuksessa.

Momentin 5 kohdan mukaan lupa voitaisiin myöntää, jos hakija on maksanut 285 §:ssä tarkoitetun hakemusmaksun. Maksun suorittamista voitaisiin pitää edellytyksenä sille, että toimilupa voidaan myöntää, jotta hakemusmaksua ei tarvitse jälkikäteen periä toimijalta, jolle olisi myönnetty lupa, vaikka hakija ei ole maksanut hakemusmaksua. Säättämällä hakemusmaksu radioluvan myöntämisen radiohäirintään tarkoitetulle laitteelle edellytykseksi voidaan säästää perintäkuluissa ja vähentää lupaviranomaiselle aiheutuvaa työtä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että radiolupaa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon tai käyttöön ei voitaisi myöntää muulle kuin viranomaiselle, jos tämän toiminta on ristiriidassa Suomen kansallisen turvallisuuden, maanpuolustuksen tai Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa. Säännös koskisi 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja muita kuin viranomaisia.

Suomen kansallisen turvallisuuden, maanpuolustuksen ja kansainvälisten velvoitteiden mukaisuutta arvioitaisiin jokaisen hakijan ja hakemuksen osalta sen hetkisen tilanteen pohjalta. Säännöksen tarkoituksena on, että radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapito ja käyttö olisi kiellettyä sellaisilta toimijoilta, joiden hallussa tai käytössä laitteet voisivat uhata Suomen kansallista turvallisuutta, maanpuolustusta tai aiheuttaa ristiriidan Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa. Kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvina uhkina pidettäisiin ilmiöitä ja toimintoja, jotka vakavasti uhkaavat nyt tai tulevaisuudessa kansanvaltaista valtio- ja yhteiskuntajärjestystä, yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja, valtion suvereniteettia, suuren ihmismäärän henkeä ja terveyttä tai Suomen taloudellisia tai muita tärkeitä etuja.

Toiminnan voitaisiin katsoa olevan ristiriidassa kansallisen turvallisuuden, maanpuolustuksen tai Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa, jos on syytä epäillä, että radiohäirintään tarkoitettua laitteen käyttäminen, hallussapito tai muu niillä harjoitettava toiminta ilmeisesti vaarantaisi kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta siten, että toiminnalla mahdollistettaisiin toiminta, jolla häirittäisiin, lamautettaisiin tai muuten vahingollisella tavalla vaikutettaisiin lailliseen radioviestintään, yhteiskunnan perustoimintoihin tai viranomaisten toimintaan.

Liikenne- ja viestintäviraston tulisi säännöksen nojalla arvioida lupaa hakevan toimijan toiminnan sisältämiä kansallisen turvallisuuden vaarantavia turvallisuusriskejä. Käytännössä tämä riskin arviointi tapahtuisi yhteistyössä kansallisten viranomaisten kanssa. Hakemus voitaisiin hylätä esimerkiksi silloin, kun poliisi, Puolustusvoimat tai Rajavartiolaitos arvioi luvan hakijan toiminnan olevan ristiriidassa Suomen kansallisen turvallisuuden, maanpuolustuksen tai Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa.

Kansallisen turvallisuuden vaarantumiseen liittyvissä tilanteissa voidaan tarvita poliittista tai muuta yhteiskunnallisesti laajempaa harkintaa, joka edellyttäisi tarkoituksenmukaisuusharkintaan perustuvaa valtioneuvoston päätöstä. Voimassa olevan viestintäpalvelulain 40 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvosto myöntää radioluvan, jos radioluvan myöntämisellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen tai ilmeisesti kansalliseen turvallisuuteen. Ehdotettu sääntely huomioiden säännöstä sovellettaisiin myös radiohäirintään tarkoitettuihin laitteisiin.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin turvallisuusvaatimuksista, jotka koskevat radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden säilytystä. Luvan hakijan ja haltijan tulee suunnitella laitteiden säilytys ja toimintansa siten, että ulkopuolisilla tahoilla ei ole oikeudetonta pääsyä laitteisiin.

Käytännössä tämä tarkoittaisi, että laitteita tulisi säilyttää lukitussa turvakaapissa, lukitussa paikassa tai muuten lukittuna siten, että laite ei ole helposti otettavissa käyttöön luvottomasti. Lukitun paikan tai laitteen muun lukitsemistavan tulisi lisäksi olla sellainen, ettei sitä pysty avaamaan tavanomaisin kotityökaluin.

Lisäksi Liikenne- ja viestintävirastolla olisi oikeus liittää radiolupaan voimassa olevan viestintäpalvelulain 42 §:ssä tarkoitettujen ehtojen lisäksi laitteiden säilyttämistä koskevia tarkempia ehtoja, jotta ulkopuolisilla ei ole pääsyä laitteisiin.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin radiohäirintään tarkoitetun laitteen käytön dokumentoinnista. Käyttäjän olisi laadittava laitteen käytöstä pöytäkirja tai muu asiakirja, josta käy ilmi käytön ajankohta ja riittävät käyttöä koskevat tekniset yksityiskohdat. Tekniset yksityiskohdat tulisi merkitä sellaisella tarkkuudella, että käyttötilanne on tarvittaessa toistettavissa. Vähimmillään tämä tarkoittaa tietoa käytön ajankohdasta, laitteen mallista, käytetyistä taajuuksista ja tehosta. Pöytäkirjaan vertautuva säännöksessä tarkoitettu muu asiakirja voi olla muodoltaan esimerkiksi taulukko, josta mainitut vähimmäistiedot käyvät ilmi.

Pöytäkirjaa tai muuta asiakirjaa olisi säilytettävä kuusi kuukautta asiakirjan laatimisesta.

Radiohäirintään tarkoitetun laitteen käyttämisestä olisi ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle, jos se voi aiheuttaa radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle haittaa. Ilmoitus voidaan jättää tekemättä esimerkiksi silloin, kun käyttö tapahtuu tilassa, jossa radioaaltojen eteneminen on rajoitettu tilan sisälle.

Viranomainen tai muu, jolle on erityislaissa säädetty oikeus käyttää radiohäirintään tarkoitettua laitetta, voi jättää ilmoituksen tekemättä, jos se on radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle oletettavasti aiheutuvaan tai aiheutuneeseen haittaan nähden ilmeisen tarpeeton. Ilmoitus voitaisiin jättää myös tekemättä muussa laissa säädetystä syystä. Esimerkiksi voimassa olevan poliisilain 2 luvun 11 a §:n 4 momentin mukaan poliisi voi jättää tekemättä ilmoituksen Liikenne- ja viestintävirastolle teknisen laitteen käyttämisestä miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi esimerkiksi silloin, jos ilmoittamatta jättäminen on poliisin taktisiin ja teknisiin menetelmiin liittyvästä syystä perusteltua. Radioluvan ehdoissa voitaisiin määrätä tarkemmin ilmoituksen tekemisestä voimassa olevan viestintäpalvelulain 42 §:n mukaisesti.

Muita kuin viranomaisia, pois lukien niitä, joille on erityislaissa säädetty oikeus käyttää radiohäirintään tarkoitettua laitetta, koskeva tiukempi dokumentointivelvoite on perusteltu radiohäiriöiden estämiseksi ja tutkimiseksi. Lisäksi julkisen vallan käyttöä sisältävissä tehtävissä toimivia koskee muun muassa virkavastuu toisin kuin yksityisiä.

Pykälän 8 momentissa säädettäisiin, että radiohäirintään tarkoitettua laitetta saisi käyttää vain niin kauan kuin se on välttämätöntä. Radiohäirintään tarkoitetun laitteen käytöllä tulisi olla aina syy ja laitteen käyttö saisi kestää vain niin pitkään kuin mainittu syy antaa aiheutta.

Pykälän 9 momentissa säädettäisiin Puolustusvoimia, Rajavartiolaistosta sekä Suomeen sijoitettuja puolustusliitto Naton ja joidenkin Suomen kanssa sotilaallisesti liittoutuneiden maiden joukkoja koskevista poikkeuksista kansainvälisten sopimusten edellyttämällä tavalla.

Pykälän 10 momentissa säädettäisiin kiellosta siirtää tai vuokrata radiohäirintään tarkoitettulle laitteelle myönnetty radiolupa. Momentti merkitsi poikkeusta voimassa olevan viestintäpalvelulain 48 §:ään. Rajoitus on perusteltu siksi, että radiohäirintään tarkoitettut laitteet voivat aiheuttaa vaaraa luvalliselle radioviestinnälle ja radiomääritykselle. Tästä syystä

radiolupaa edellyttävä toiminta radiohäirintään tarkoitetuilla laitteilla tulee rajoittaa sellaisille toimijoille, jotka ovat itse hakenneet radioluvan radiohäirintään tarkoitettua laitteen hallussapitoon ja käyttöön.

Jos luvanhaltija luovuttaa, vuokraa tai muutoin antaa tilapäisesti tai pysyvästi radiohäirintään tarkoitettuja laitteita toisen haltuun, tulisi tällä laitteet haltuunsa saavalla taholla olla radiolupa laitteille.

Kielto ei rajoittaisi viranomaisten virka-aputehtävien suorittamista, Puolustusvoimien kansainvälisen harjoitustoiminnan toteuttamista tai muista vastaavista lyhytkestoisista viranomaistarpeista johtuvaa käyttöä, jossa viranomainen käyttää radiohäirintään tarkoitettuja laitteita toisen viranomaisen puolesta tämän radioluvan alla ja valvonnan alaisena.

39 b §. *Radiohäirintään tarkoitettua laitteen pitäjän luotettavuus.* Esityksen 39 a §:n 4 momentin 3 kohdan mukaisesti radioluvan myöntämisen edellytyksenä olisi se, että luvan hakija on luotettava. Radiohäirintään tarkoitetuilla laitteilla voidaan aiheuttaa vahinkoa yhteiskunnan kriittisille toiminnoille, mikä korostaa radiohäirintään tarkoitettua laitteen pitäjän luotettavuuden merkitystä. Pykälän tarkoituksena olisi selventää sitä, mitä laissa luotettavuudella tarkoitetaan ja millaisiin seikkoihin lupaharkinnassa tältä osin kiinnitetään huomiota. Sääntelyllä pyrittäisiin epäsuotoisten kytkösten ennakointiin.

Pykälän 1 momentin mukaan lupaharkinnassa radiohäirintään tarkoitettua laitteen pitäjän luotettavuutta arvioitaisiin tässä pykälässä säädetyin tavoin. Jos radiohäirintään tarkoitettua laitteen pitäjä on oikeushenkilö, vaatimus luotettavuudesta koskee myös toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimielimen jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muuta ylimpään johtoon kuuluvaa. Vaatimus luotettavuudesta koskee myös oikeushenkilön omistajia, joilla on vähintään 10 prosentin omistusosuus tai äänivalta yrityksessä. Ulkomaisen omistajan tapauksessa voitaisiin osoituksena luotettavuudesta pitää sitä, jos työ- ja elinkeinoministeriö on vahvistanut ulkomaisen omistajan yritysoston ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta annetun lain (172/2012) mukaisesti, mikäli vahvistuksen antamisesta ei ole kulunut huomattavaa aikaa. Mainitussa laissa ulkomaalaisella omistajalla tarkoitetaan henkilöä, jolla ei ole asuinpaikkaa Euroopan unioniin (EU) tai Euroopan vapaakauppaliittoon (EFTA) kuuluvassa valtiossa taikka yhteisössä ja säätiötä, jolla ei ole kotipaikkaa EU:n tai EFTA:n jäsenvaltioiden alueella. Lain mukaan ulkomaiseksi omistajaksi katsotaan myös yhteisö ja säätiö, jolla on kotipaikka EU:n tai EFTA:n jäsenvaltioiden alueella, mutta laissa tarkoitettulla ulkomaalaisella tai yhteisöllä tai säätiöllä on vähintään yksi kymmenesosa osakeyhtiön kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä tai vastaava tosiasiallinen vaikutusvalta muussa yhteisössä tai liikkeessä. Luotettavuuden arviointi koskee kuitenkin kutakin säännöksessä mainittua henkilöä siitä riippumatta, ovatko nämä ulkomaisia henkilöitä vai eivät. Luotettavuus olisi selvitettävä kunkin luonnollisen henkilön kohdalla erikseen, ja tämän jälkeen arvioitava yksittäisen henkilön aseman tai taustojen vaikutusta koko toiminnanharjoittajan kannalta. Mikäli tätä koskien on voimassa turvallisuus selvityslain (726/2014) mukainen yritysturvallisuus selvitys, voitaisiin luotettavuuden vaatimuksen katsoa täyttyvän tämän nojalla.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan henkilöä ei pidettäisi luotettavana, jos tämä on viiden arviota edeltäneen vuoden aikana tuomittu rangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton pitämään radiohäirintään tarkoitettuja laitteita. Luotettavuusvaatimuksen ei voitaisi katsoa täyttyvän, jos henkilöllä olisi lainvoimainen tuomio edeltäneen viiden vuoden aikana rikoksista, joiden vuoksi voisi olla syytä epäillä henkilön kykyä pitää radiohäirintään tarkoitettuja laitteita lainmukaisella tavalla kansallisen turvallisuuden mukaisesti sekä huolehtia kaikista toimintaan liittyvistä velvoitteista, ml.

toimintaan liittyvät ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuudet. Luotettavuuden arvioinnissa kiinnitettäisiin huomiota esimerkiksi seuraavista rikoksista määrättyihin rangaistuksiin:

- rikoslain 11 luvussa tarkoitettu sotarikos ja rikokset ihmisyyttä vastaan;
- rikoslain 12 luvussa tarkoitettu maanpetosrikos;
- rikoslain 13 luvussa tarkoitettu valtionpetosrikos;
- rikoslain 16 luvun 7 §:ssä tarkoitettu rekisterimerkintärikos, 16 luvun 8 §:ssä tarkoitettu väärän todistuksen antaminen viranomaiselle, 16 luvun 11 §:ssä tarkoitettu liiketoimintakiellon rikkominen, 16 luvun 13 §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 a §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen kansanedustajalle tai 16 luvun 14 b §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen kansanedustajalle;
- rikoslain 17 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu osallistuminen järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan;
- rikoslain 30 luvun 7 §:ssä tarkoitettu lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 7 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 8 §:ssä tarkoitettu lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa tai 30 luvun 8 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa;
- rikoslain 32 luvun 6 §:ssä tarkoitettu rahanpesu, 32 luvun 7 §:ssä tarkoitettu törkeä rahanpesu, 32 luvun 8 §:ssä tarkoitettu salahanke törkeän rahanpesun tekemiseksi tai 32 luvun 9 §:ssä tarkoitettu tuottamuksellinen rahanpesu;
- 34 luvun 3 §:ssä tarkoitettu törkeä tuhotyö, 34 luvun 5 §:ssä tarkoitettu törkeä terveyden vaarantaminen tai 34 luvun 6 §:ssä tarkoitettu ydinräjähdერიkos;
- 34 a luvussa tarkoitettu terrorismirikos;
- 38 luvussa tarkoitettu tieto- ja viestintärikos.

Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden väärinkäyttö voi aiheuttaa merkittäviä haittoja yhteiskunnan toiminnalle ja turvallisuudelle. Luotettavuuden arvioinnin tarkoituksena on siksi varmistaa, ettei hakijan taustassa ole sellaisia seikkoja, jotka antavat viranomaiselle perustellun syyn epäillä laitteen väärinkäyttöä tai siihen liittyvien velvoitteiden laiminlyöntiä. Hakijan aiempi rikostuomio mainituista elinkeinotoimintaan, ilmoitusvelvollisuuksiin ja turvallisuuteen liittyvistä rikoksista olisi seikka, joka osoittaa piittaamattomuutta lain noudattamisesta.

Rikosrekisterilain (770/1993) mukaan rikosrekisterin tietoja voidaan luovuttaa käytettäväksi henkilön luotettavuuden selvittämisessä ja arvioinnissa. Rikosrekisterilain 4 a §:n (1039/1999) 1 momentin 2 kohdan mukaisesti rikosrekisteristä luovutetaan henkilöä koskevat tiedot Suomen viranomaiselle asiassa, joka koskee viranomaisen lupaa tai hyväksyntää, jonka edellytyksenä on henkilön luotettavuus. Myös muussa valtiossa kuin Suomessa annettu lainvoimainen tuomio yllä mainittuja vastaavista rikoksista puhuu luotettavuutta vastaan. Vastavuoroisen tunnustamisen nojalla näin voidaan erityisesti katsoa olevan silloin, kun kyseessä on Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen jäsenvaltiossa annettu lainvoimainen tuomio. On kuitenkin huomattava, että kaikissa valtioissa ei ole sellaista oikeusjärjestelmää tai rikosrekisteriä, että luotettavuuden arvioinnissa voitaisiin tyhjentävästi ja

ehdottomasti nojautua vain rikosrekisteriotteisiin. Henkilön rikostaustan selvittämisen yksityiskohdat on huomioitu tarkemmin pykälään ehdotetussa 4 momentissa. Lisäksi muissa valtioissa tehdyt rikkeet on mahdollista huomioida myös ehdotetun 2 momentin 2 kohdan perusteella.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan luotettavana ei pidettäisi henkilöä, jonka on muutoin asemansa tai toimintansa perusteella katsottava olevan ilmeisen sopimaton pitämään radiohäirintään tarkoitettuja laitteita kansallisen turvallisuuden tai Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa yhteensopivalla tavalla. Tässä kohdassa tarkoitettaisiin esimerkiksi radiotoimintaa, joka ei ole ollut lain tai luvan ehtojen mukaista taikka muuta toimintaa tai rikkeitä, joiden vuoksi on perusteltua syytä epäillä henkilön kykyä harjoittaa toimintaa turvallisuusintressien mukaisesti. Kyse voi olla esimerkiksi toiminnasta, joka muilta viranomaisilta saatujen tietojen tai lausuntojen mukaan on katsottava turvallisuuspoliittisesti merkittäväksi riskiksi.

Momentin 3 kohdan mukaan myös henkilöä koskevat viranomaisen rekisteriin merkityt liiketoimintakiellot olisivat este luotettavuuden vaatimuksen täyttymiselle. Liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/1985) mukaan liiketoimintakiello voidaan määrätä sopimattoman ja vahingollisen liiketoiminnan estämiseksi sekä liiketoimintaan kohdistuvan luottamuksen ylläpitämiseksi ja se voidaan määrätä vähintään kolmeksi ja enintään seitsemäksi vuodeksi. Voimassa oleva liiketoimintakiello olisi otettava huomioon luotettavuuden arvioinnissa erityisesti, jos radiohäirintään tarkoitettuja laitteita pidetään hallussa tai käytetään taloudellisiin eikä niinkään tieteen ja tutkimuksen tarkoituksiin.

Momentin 4 kohdan mukaan luotettavana ei pidettäisi henkilöä, joka on konkurssissa taikka ulosmittauksen tai muun selvityksen mukaan kykenemätön vastaamaan veloistaan ja voidaan katsoa, että tämä altistaa henkilön hyväksikäytölle, painostukselle, lahjomiselle tai muulle epäasialliselle vaikuttamiselle tai on muutoin omiaan vaarantamaan henkilön mahdollisuuksia ja kykyä huolehtia tämän lain tai sen nojalla annetun luvan tai luvan ehtojen mukaisista velvollisuuksista riippumattomasti ja muutoinkin luotettavasti. Henkilön taloudellisen tilanteen voidaan katsoa vaikuttavan todennäköisyyteen erilaisille ei-toivotuille sidonnaisuuksille, minkä vuoksi tämä on huomioitava luotettavuuden arviontiin vaikuttavana tekijänä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että toimivaltaisen viranomaisen olisi luonnollisen henkilön luotettavuuden arvioinnin lopputulosta harkitessaan otettava erityisesti huomioon henkilön toiminnan ja taustojen merkittävyys koko toiminnanharjoittajan kannalta suhteessa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden pitämiseen. Momentissa myös tarkennettaisiin, että luotettavuuden arviointi perustuu kokonaisarviointiin, jossa on otettava huomioon henkilön asema ja määräysvalta radiohäirintään tarkoitettuja laitteita pitävässä tai käyttävässä yhteisössä. Mikäli henkilön ei voida katsoa voivan vaikuttaa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden pitämistä ja käyttöä koskevan toiminnan kokonaisuuteen merkittävässä määrin, olisi kyseiseen henkilöön liittyville seikoille annettava pienempi painoarvo. Kokonaisarviota varten lupaviranomainen voi kuulla kansallisen turvallisuuden vastuuviranomaisia. Jos lupaviranomaiselle jää epäily toiminnanharjoittajaa koskevien tietojen oikeellisuudesta tai tämän luotettavuudesta muutoin, se voi pyytää lausuntoa erikseen myös turvallisuusviranomaisilta, jolla on tiedustelutietojensa perusteella kyky arvioida annettujen tietojen uskottavuutta ja hakijan luotettavuutta sekä antaa tämän perusteella lausunto.

Pykälän 4 momentin mukaan edellä 2 momentin 1 kohdan mukaiseksi selvitykseksi olisi hyväksyttävä rikosrekisterilain (770/1993) nojalla saatavat tiedot ja ulkomaisen henkilön osalta tämän alkuperämaan tai sijoittautumismaan toimivaltaisen viranomaisen antama ote rikosrekisteristä. Rikosrekisteriote ei saa olla kuutta kuukautta vanhempi. Jollei ulkomaisen

henkilön sijoittautumismaassa anneta edellä tarkoitettua otetta tai todistusta, niiden sijasta näytöksi olisi hyväksyttävä henkilön sijoittautumismaan lainsäädännön mukainen valahtoinen tai vakuutuksella vahvistettu ilmoitus.

Pykälän 5 momentissa täsmennettäisiin, että edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräaika olisi laskettava tuomion lainvoimaiseksi tulosta hakemuksen vastaanottohetkeen.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin luvan myöntävän viranomaisen oikeudesta jättää pyytämättä luotettavuuden arviointiin liittyviä selvityksiä, jos se katsoo luotettavuuden tulleen muutoin riittävällä tavalla osoitetuksi tai jos selvityksen antaminen on ilmeisen tarpeetonta. Säännöksen on tarkoitus sujuvoittaa lupamenettelyä. Selvityksen antamista olisi pidettävä ilmeisen tarpeettomana, jos hakijan luotettavuus on arvioitu jo aiemmin tai vastaavalla tavalla esimerkiksi maa-asemista ja eräistä tutkista annetun lain (96/2023) tai avaruustoiminnasta annetun lain (63/2018) mukaisella tavalla ja hakija vakuuttaa, ettei luotettavuuden arviointiin vaikuttavissa olosuhteissa ole tapahtunut muutoksia. Jos luotettavuuden aiemmasta arvioinnista on kulunut huomattava aika, ei selvityksen antamista voitaisi yleensä pitää aiemman arvioinnin vuoksi ilmeisen tarpeettomana. Huomattavan ajan voitaisiin katsoa kuluneen ainakin silloin, kun arvioinnista on kulunut yli neljä vuotta.

264 §. Erityistarkoituksiin käytettävät radiolaitteet. Pykälässä säädetään erityistarkoituksiin käytettävistä radiolaitteista, joihin ei sovelleta radiolaitteiden vaatimustenmukaisuutta ja markkinavalvontaa koskevia 251, 251 a, 252, 253, 253 a–253 e ja 254–263 §:ää. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 kohta siten, että lainkohtaa sovellettaisiin radiohäirintään tarkoitettuihin laitteisiin.

Lainkohdassa mainittujen säännösten soveltaminen radiohäirintään tarkoitettuihin laitteisiin ei ole perusteltua, sillä säännöksissä on kyse radiolaitteita koskevan unionin sääntelyn kansallisesta täytäntöönpanosta. Osaa radiohäirintään tarkoitetuista laitteista koskee voimassa olevan pykälän 4 ja 5 kohdat, mutta nämä kohdat eivät sovellu osaan laitteista, joille voitaisiin myöntää 39 a §:ssä tarkoitettu lupa. Siksi säädettäisiin erillisestä poikkeuksesta, joka kattaisi kaikki 39 a §:ssä tarkoitettut radioluvan saaneet laitteet.

Lisäksi pykälän johdantokappaleen viittaus 251, 251 a, 252, 253, 253 a–253 e ja 254–263 §:ään korjattaisiin vastaamaan kirjoitusasultaan vallitsevaa lainkirjoitustapaa.

265 §. Pätevyyden osoittaminen. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin Pohjois-Atlantin liittoa ja sen jäsenmaita koskeva poikkeus. Poikkeus vastaisi Puolustusvoimia ja Rajavartiolaitosta koskevaa sääntelyä. Mikäli Pohjois-Atlantin liitto tai sen jäsenvaltion joukot käyttäisivät yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa käytettäviä radiolähtimiä sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvään meriradio- tai radioamatööriviestintään, niiltä ei edellytettäisi Liikenne- ja viestintäviraston tai muun maan toimivaltaisen viranomaisen myöntämää pätevyystodistusta.

Pätevyystodistuksen saamiseksi on viestintäpalvelulain 265 §:n 3 momentin mukaan suoritettava pätevyystutkinto. Tutkinnossa on osoitettava kyseiseen radioviestinnän lajiin liittyvien sääntöjen, ohjeiden ja laitteiden tuntemus sekä tarvittava kielitaito. Suomessa pätevyystodistusta ei edellytetä Puolustusvoimilta tai Rajavartiolaitokselta niiden harjoittaessa sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvää radioviestintää tai käyttäessä yksinomaan sotilaalliseen maanpuolustustarkoitukseen tarkoitettuja radiolaitteita. On todennäköistä, etteivät muutkaan Pohjois-Atlantin liiton jäsenvaltiot välttämättä velvoita joukkojaan hakemaan pätevyystodistusta maidensa toimivaltaisilta viranomaisilta silloin, kun meriradio- tai radioamatööriviestintä liittyy sotilaalliseen maanpuolustukseen. Jos Pohjois-Atlantin liitto tai

sen jäsenvaltioiden joukot käyttäisivät yksinomaan sotilaalliseen maanpuolustustarkoitukseen käytettäviä radiolähettäviä sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvään meriradio- tai radioamatööriviestintään Suomessa, ei olisi perusteltua edellyttää niitä hankkimaan pätevyystodistusta ja suorittamaan pätevyystutkintoa, kun sitä ei Suomessa edellytetä myöskään Puolustusvoimilta ja Rajavartiolaitokselta.

Pohjois-Atlantin liiton jäsenmaiden joukoilla viitattaisiin vain Suomessa Puolustusvoimien kutsusta ja valvonnan alaisena toimiviin sotilaallisiin joukkoihin. Poikkeus ei koskisi Pohjois-Atlantin liiton jäsenmaiden muuta toimintaa Suomessa.

Suomen ja Amerikan yhdysvaltojen välillä tehdyn puolustusyhteistyösopimuksen 28 artiklan 2 kohdassa määrätään yhdysvaltalaisen joukkojen oikeudesta käyttää televiestintäjärjestelmiä ja radiotaajuuksia Kansainvälisen televiestintäliiton peruskirjan ja yleissopimuksen mukaisesti. Yhdysvaltojen joukot on erikseen vapautettu meriradio- ja radioamatööriviestintään pätevyystodistusveloitteesta viestintäpalvelulain 265 §:n 2 momentissa, mutta toisin kuin Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen osalta, Yhdysvaltojen joukkoja koskevaa poikkeusta ei ole rajoitettu yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa käytettäviin radiolaitteisiin.

Puolustusyhteistyösopimuksen 28 artiklan 2 kohta velvoittaa Yhdysvaltojen joukot pyrkimään kaikin mahdollisin toimin yhteensovittamaan taajuuksien käytön ennakolta Suomen kanssa. Koska Pohjois-Atlantin liiton tai sen muiden jäsenmaiden kanssa ei ole tehty vastaavia sopimuksia, jotka asettaisivat niille Yhdysvaltoja vastaavat taajuuksien käytön koordinoitua koskevat velvoitteet, on perusteltua jättää Pohjois-Atlantin liittoa ja sen muiden jäsenmaiden joukkoja koskeva poikkeus rajatummaksi kuin mitä Yhdysvaltojen joukkojen osalta on puolustusyhteistyösopimuksen perusteella säädetty.

277 a §. *Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden häiriöttömyys.* Pykälässä 1 momentissa säädetäisiin radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden käyttäjän velvollisuudesta keskeyttää laitteen käyttö, jos laite aiheuttaa muulle kuin luvan mukaisella radioviestinnälle tai radiomääritykselle häiriötä. Laitteen käyttäjän olisi keskeytettävä radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden käyttö välittömästi, jos käy ilmi tai on selvää, että se aiheuttaa häiriötä muulle kuin radioluvassa kuvatulle radioviestinnälle tai radiomääritykselle. Säännöksen tavoitteena on mahdollistaa parempi puuttuminen radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden aiheuttamiin häiriöihin. Lisäksi momentissa säädetäisiin kiellosta jatkaa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden käyttöä ennen kuin häiriön syy on selvitetty ja häiriön uusiutuminen on estetty.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta päättää, mihin radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden teknisiä ominaisuuksia tai käyttöä koskeviin toimiin laitteen haltijan ja omistajan on ryhdyttävä häiriön ja sen vaikutusten ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Liikenne- ja viestintävirastolla olisi oikeus velvoittaa laitteen haltija ja omistaja ryhtymään toimiin, jotka ovat välttämättömiä luvallisen radioviestinnän ja -määrityksen sekä yleisten viestintäverkkojen toiminnan suojaamiseksi. Oikeus olisi myös silloin, vaikka häiriötä ei olisi syntynyt ja kyse olisi ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä. Toimet voisivat olla luonteeltaan pysyviä tai tilapäisiä. Säännöksen nojalla Liikenne- ja viestintävirastolla olisi oikeus tarvittaessa esimerkiksi rajoittaa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden käyttö suljettuun tilaan, jonka läpi laite ei voi vaikuttaa tilan ulkopuolella tapahtuvaan taajuuksien käyttöön. Liikenne- ja viestintävirasto tekisi päätöksen määrättävistä toimista kokonaisarvioinnin perusteella. Kokonaisarvioinnissa huomioitaisiin ainakin luvallisen radiotaajuuksien käytön suojaaminen ja radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden käytön radioluvan mukaisen tarkoituksen toteutuminen.

285 §. Hakemusmaksu. Pykälässä säädetään eräiden taajuushallinnollisten toimilupien hakemusmaksuista. Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin esityksen 39 a §:n 3 momentissa tarkoitetun radioluvan hakijan velvollisuudesta suorittaa lupaviranomaiselle hakemusmaksu. Hakijan tulisi maksaa hakemusmaksu hakemuksen tekemisen yhteydessä. Maksun suuruus olisi 1 000 euroa. Maksua on pidettävä kohtuullisena huomioiden hakijoiden toiminnan luonne sekä lupaviranomaiselle hakemuksen käsittelystä aiheutuvat tehtävät ja kulut.

Momentin mukaan hakemusmaksua ei palautettaisi, vaikka hakemuksesta luovuttaisiin tai se hylättäisiin. Hakemusmaksun tavoitteena on kattaa hakemuksen käsittelystä syntyviä kustannuksia. Jotta hakemusmaksu toimisi tarkoitetulla tavalla, on sen periminen välttämätöntä riippumatta hakemuksen menestymisestä tai siitä luopumisesta.

304 §. Liikenne- ja viestintäviraston erityiset tehtävät. Pykälän 9 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi maininta radiohäirintään tarkoitetuista laitteista. Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä olisi jatkossakin selvittää radiohäirintään tarkoitetun laitteen viestintäverkolle, radiolaitteelle, telepäätelaitteelle tai sähkölaitteistolle aiheuttaman häiriön syitä. Sanamuodon muutos ei vaikuta säännöksen sisältöön, sillä radiohäirintään tarkoitetut laitteet ovat aikaisemmin kuuluneet radiolaitteen määritelmään.

307 §. Eräiden muiden viranomaisten tehtäviä. Poliisin ja Rajavartiolaitoksen tehtäviä koskevaa säädösviittausta päivitetäisiin lisäämällä viittaus esityksen radiohäirintään tarkoitettuja laitteita koskevaan 39 a §:ään. Lisäksi Tullin tehtäviin lisättäisiin säädösviittaus siten, että Tulli valvoisi radiohäirintään tarkoitettuja laitteita maahantuonnin ja vesiliikennelain (782/2019) valvonnan yhteydessä.

315 §. Viranomaisten yleinen tiedonsaantioikeus. Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta radiohäirintään tarkoitetuista laitteista. Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos eivät olisi jatkossakaan velvollisia antamaan tietoja yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa hallussa pidettävän tai käytettävän radiohäirintään tarkoitetun laitteen rakenteesta, käytöstä ja sijainnista eikä tietoja, joita tarvitaan maksujen perinnässä.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta myös kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi käytetyistä tai hallussa pidettävistä radiolaitteista. Erityisesti Rajavartiolaitoksen osalta voidaan katsoa, etteivät sen kaikki operatiiviset tehtävät ole varsinaista sotilaallista maanpuolustusta, vaan muita kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi tarpeellisia toimia.

Lisäksi 4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi Pohjois-Atlantin liitolle ja sen jäsenmaiden joukoille Puolustusvoimia ja Rajavartiolaitosta vastaava poikkeus velvollisuudesta antaa tietoja yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa hallussa pidettävästä tai käytettävästä radiolaitteesta tai radiohäirintään tarkoitettu laitteesta. Sotilasjärjestelmät ovat valtioiden hyväksymiä sotavarusteita, jotka ovat rinnastettavissa esimerkiksi asejärjestelmiin. Ei voida pitää perusteltuna vaatia Natoa tai liittolaismaiden joukkoja antamaan Suomen viranomaisille sellaisia tietoja, joita Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ei tarvitse toimittaa.

Pohjois-Atlantin liiton jäsenmaiden joukoilla viitattaisiin vain Suomessa Puolustusvoimien kutsusta ja valvonnan alaisena toimiviin sotilaallisiin joukkoihin. Poikkeus ei koskisi Pohjois-Atlantin liiton jäsenmaiden muuta toimintaa Suomessa.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä Oikeusrekisterikeskukselta, työ- ja elinkeinoministeriöltä, Patenti- ja rekisterihallitukselta ja Ulosottolaitokselta maksutta tässä laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot radiolupaa radiohäirintään tarkoitettulle laitteelle

hakevasta ja sen hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenistä ja varajäsenistä, toimitusjohtajasta, vastuunalaisista yhtiömiehistä sekä muista ylimpään johtoon kuuluvista. Tiedonsaantioikeus koskisi momentin mukaan myös sakkorekisteriä. Rikosrekisterilain 4 a §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan rikosrekisteritiedot voidaan luovuttaa suoraan lain nojalla.

319 §. *Vaitiolovelvollisuus ja viesteihin liittyvien tietojen luovuttaminen.* Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka mahdollistaa välitystiedon antamisen toiselle viranomaiselle 1 momentista poiketen, jos tietoa tarvitaan radioviestinnän häiriön kansalliselle turvallisuudelle tai maanpuolustukselle aiheuttaman uhkan torjumiseksi tai selvittämiseksi. Pykälän 1 momentin tarkoitus on suojata luottamuksellisen viestin salaisuus. Luottamuksellisen viestin salaisuutta koskevan perustuslain säännöksen ensisijaisena tarkoituksena on suojata luottamukselliseksi tarkoitettujen viestien sisältö ulkopuolisilta. Ehdotettu muutos ei vaikuttaisi luottamuksellisen viestin suojaan, sillä radiohäirinnässä ei ole kyse viestinnästä, eikä radiohäirintään tarkoitettuja laitteita lähtökohtaisesti voida käyttää radioviestintään. Säännös kattaisi tiedot radiohäirinnän alkamisajankohdasta, kestosta ja arvioidusta lähetyspaikasta.

Oikeudeton radiohäirintä on kiellettyä ja kriminalisoitua toimintaa, joka voi aiheuttaa uhkaa myös kansalliselle turvallisuudelle ja maanpuolustukselle. Yhteiskunnan turvallisuuden vuoksi on välttämätöntä, että Liikenne- ja viestintävirasto voi jakaa tarpeellisille viranomaisille tietoja radiohäirintään tarkoitetuista laitteista, jotka voivat aiheuttaa mainittua uhkaa. Säännöksen nojalla välitystieto voitaisiin 319 §:n 1 momentin estämättä antaa toiselle viranomaiselle, jos radiohäirintään tarkoitettu laite tai radioviestinnän häiriö vaarantaa tai voi vaarantaa kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta siten, että se voi vakavasti häiritä, lamauttaa tai muuten vahingollisella tavalla vaikuttaa lailliseen radioviestintään, yhteiskunnan perustoimintoihin tai viranomaisten toimintaan. Välitystieto voitaisiin jakaa muulle viranomaiselle uhkan arvioimiseksi silloin, kun uhka kansalliselle turvallisuudelle tai maanpuolustukselle ei ole ilmeinen. Säännös ei mahdollistaisi välitystiedon antamista, jos välitystieto ei liity radiohäirintään tarkoitettuun laitteeseen tai radioviestinnän häiriöön.

324 §. *Soveltamisalan rajoitukset.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi Pohjois-Atlantin liittoa ja sen jäsenmaiden joukkoja sekä Suojelupoliisin tehtäviä koskevat poikkeukset. Pykälän 1 momentti ehdotetaan jaettavaksi kohtiin säännöksen selkeyttämiseksi uuden poikkeussääntelyn lisääntyessä. Momentin uuteen 1 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi maininta myös kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi käytetyistä tai hallussa pidettävistä radiolaitteista. Erityisesti Rajavartiolaitoksen osalta voidaan katsoa, etteivät sen kaikki operatiiviset tehtävät ole varsinaista sotilaallista maanpuolustusta, vaan muita kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi tarpeellisia toimia.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin viestintäpalvelulain 326 ja 327 §:ää sekä 329 §:n 3 momenttia koskevista poikkeuksista koskien Pohjois-Atlantin liittoa ja sen jäsenvaltion joukkojen yksinomaan sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvää radioviestintää ja niiden yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa hallussa pitämiä radiolaitteita. Poikkeus vastaisi Puolustusvoimia ja Rajavartiolaitosta koskevaa sääntelyä muuten, mutta koska Pohjois-Atlantin liitolla ja sen jäsenvaltioiden joukoilla ei katsota olevan kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tehtäviä, poikkeus koskisi ainoastaan niiden sotilaallista maanpuolustustarkoituksessa hallussa pitämiä radiolaitteita ja niiden sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvää radioviestintää.

Pohjois-Atlantin liiton jäsenmaiden joukoilla viitattaisiin vain Suomessa Puolustusvoimien kutsusta ja valvonnan alaisena toimiviin sotilaallisiin joukkoihin. Poikkeus ei koskisi Pohjois-Atlantin liiton jäsenmaiden muuta toimintaa Suomessa.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin uusi Suojelupoliisia koskeva poikkeus. Suojelupoliisin yksinomaan poliisin hallinnosta annetun lain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin liittyvä radioviestintä ja sen tässä tarkoituksessa hallussa pitämät radiolaitteet ja radiohäirintään tarkoitetut laitteet rajattaisiin viestintäpalvelulain 326 ja 327 §:ää sekä 329 §:n 3 momentin soveltamisalan ulkopuolelle.

Momentin 4 kohdassa säädettäisiin puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettuja USA:n joukkoja koskevasta poikkeuksesta. Momentin uusi muotoilu ja jakaminen kohtiin ei vaikuta säännöksen sisältöön.

Pykälän 1 ja 2 momentteihin ehdotetaan lisättäväksi maininnat radiohäirintään tarkoitetuista laitteista. Pykälässä säädetyt soveltamisalan rajoitukset koskisivat jatkossakin radiohäirintään tarkoitettuja laitteita. Sanamuodon muutos ei vaikuta säännöksen sisältöön, sillä radiohäirintään tarkoitetut laitteet ovat aikaisemmin kuuluneet radiolaitteen määritelmään.

326 §. Radiolaitteeseen liittyvä tarkastus. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 kohta. Kohdan mukaan Liikenne- ja viestintävirastolla olisi oikeus tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus paikassa, jossa on radiohäirintään tarkoitettu laite.

Kynnys tarkastuksen toimittamiseen olisi radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden osalta matalampi kuin radiolaitteilla yleisesti. Voimassa olevan lain mukaan radiolaitteen osalta tarkastuksen edellytyksenä on, että radiolaitteen on todettu tai sen todennäköisin syin epäillä toimineen tai toimivan säännösten tai määräysten vastaisesti tai aiheuttavan häiriön. Matalampi kynnys on perusteltu, sillä radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden aiheuttama häiriöriski on yleisesti suurempi ja niiden hallussapito olisi rangaistavaa.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden maahantuoja, haltijan, käyttäjän ja omistajan velvollisuus esittää pyynnöstä säännöksessä mainituille viranomaisille hallussaan oleva radiolupa. Lisäksi momenttiin ehdotetaan lisättävän maininta Tullista, jonka tehtäviin kuuluisi esityksen 307 §:n mukaan radiolaitteiden ja radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden valvonta maahantuonnin ja vesiliikennelain valvonnan yhteydessä.

327 §. Laitteen tutkittavaksi ottaminen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättävän säännös Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta ottaa radiohäirintään tarkoitettu laite ja sen asiakirjat tutkittavaksi sekä kieltää laitteen käyttö ja sen pitäminen saatavilla markkinoilla tutkimuksen ajaksi, jos on syytä epäillä, että 39 a §:ssä säädettyjä vaatimuksia ei ole noudatettu.

329 §. Radiohäiriöiden estäminen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättävän maininta radiohäirintään tarkoitetuista laitteista. Pykälässä säädetty Liikenne- ja viestintäviraston oikeus kieltää laitteen markkinoille saattaminen, asettaminen saataville markkinoilla ja käyttö koskisi jatkossakin radiohäirintään tarkoitettuja laitteita. Sanamuodon muutos ei vaikuta säännöksen sisältöön, sillä radiohäirintään tarkoitetut laitteet ovat aikaisemmin kuuluneet radiolaitteen määritelmään.

Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin maininnat radiohäirintään tarkoitettusta laitteesta. Liikenne- ja viestintävirastolla olisi jatkossakin oikeus tarkastaa ja ottaa tutkittavaksi radiohäirintään tarkoitettu laite, jos laitteen tai sen käytön epäillä todennäköisin syin olevan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisia, taikka se on aiheuttanut tai todennäköisesti voi aiheuttaa haitallisen häiriön. Liikenne- ja viestintävirasto voisi jatkossakin tehdä radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden tilapäisesti toimintakyvyttömäksi säännöksessä määritettyjen edellytysten täyttyessä. Sanamuodon muutos ei vaikuta säännöksen sisältöön, sillä

radiohäirintään tarkoitetut laitteet ovat aikaisemmin kuuluneet radiolaitteen määritelmään. Säännöksen nojalla Liikenne- ja viestintävirastolla olisi aina oikeus tarkastaa ja ottaa tutkittavaksi radiohäirintään tarkoitettu laite.

341 §. Kotietsintä, paikanetsintä ja henkilöntarkastus. Pykälässä on kotietsintää, paikanetsintää ja henkilöntarkastusta koskeva erityissäännös. Säännökseen lisättäisiin viittaus siten, että kotietsintä, paikanetsintä ja henkilöntarkastus voitaisiin suorittaa lainvastaisen radiohäirintään tarkoitetun laitteen löytämiseksi, vaikka pakkokeinolain mukaiset edellytykset eivät täyty. Säännös mahdollistaisi puuttumisen lainvastaisen radiohäirintään tarkoitetun laitteen hallussapitoon. Laajemmat valtuudet ovat tarpeen, sillä tarkoitettu teko on luonteeltaan sellainen, että vaikka teon moitittavuus ja näin ollen myös siitä säädetty rangaistus ei ole korkea, teosta voi aiheutua laajalle ulottuvia ja vakavia seurauksia. Lisäedellytyksenä on, että etsintä tai tarkastus on välttämätön sen tavoitteiden saavuttamiseksi.

348 §. Radiolaiterikkomus. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 kohta, jossa säädettäisiin radiohäirintään tarkoitetun laitteen oikeudeton maahantuonti, hallussapito ja käyttö rangaistavaksi.

Ehdotettu kohta vastaisi voimassa olevaa lakia muutoin, paitsi tunnusmerkistöön on lisätty radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapito ja maahantuonti. Radiohäirinnän tehokas ennaltaehkäisy edellyttää, että radiohäirintään tarkoitettu laite voidaan ottaa pois henkilöltä ennen häirinnän aloittamista. Tämä edellyttää, että radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapito ilman lupaa säädettäisiin rangaistavaksi. Näin osoitettaisiin myös yhteiskunnan moittivaa suhtautumista tällaisten laitteiden luvattomaan hallussapitoon.

Ehdotettu sääntely muuttaisi pykälän 1 momentin 1 kohdan soveltamisalaa siten, että jatkossa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapito ja käyttö ilman radiolupaa lukeutuisi momentin 9 kohdan soveltamisalaan. Muutoin 1 kohdan soveltamisala säilyisi ennallaan.

Hallussapidon kohteena oleva radiohäirintään tarkoitettu laite määritellään sen käyttötarkoituksen mukaan esityksen 3 §:n 14 b kohdassa. Tunnusmerkistön täytyminen edellyttäisi, että laitteen ensisijainen käyttötarkoitus on haitallisen radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttaminen. Yksinomaan radiohäirintään soveltuvan laitteen hallussapidosta voitaisiin rangaista jo esineen laadun perusteella, jollei sen pitäjällä ole laitteelle myönnettyä radiolupaa. Sen sijaan sellaisen laitteen, jota voidaan käyttää muiden käyttötarkoitusten lisäksi radiohäirintään, hallussapidosta rangaistaisiin tämän säännöksen perusteella vain, jollei sen hallussapitoon ole hyväksyttävää syytä.

Kriminalisoinnin alaan kuuluvana radiohäirintään tarkoitettuna laitteena pidettäisiin sellaista laitetta tai sen osaa, jonka ensisijaisena käyttötarkoituksena on haitallisen radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttaminen, taikka radiolaitetta, johon ladatun ohjelmiston ensisijaisena käyttötarkoituksena on haitallisen radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttaminen. Koska lähtökohtaisesti kaikki radiolähtimet kykenevät häiritsemään radioviestintää, olisi määritelmä sidottu radiolaitteen käyttötarkoitukseen ja siihen, onko laitteella mahdollista aiheuttaa radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriö. Häiriö voidaan aiheuttaa häiritsemällä tai väärentämällä radiosignaalia siten, että toiminta voi vaarantaa radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin toiminnan.

Radiohäirintään tarkoitettuna laitteena ei voitaisi pitää laitetta, jolla ei ole yksin tai yhdessä muiden laitteiden kanssa ole mahdollista häiritä tai väärentää radioviestintää, -määritystä tai -navigointia.

Radiohäirintään tarkoitetuiksi laitteiksi luettaisiin paitsi sellaiset kokonaiset laitteet, joiden ensisijaisena käyttötarkoituksena on haitallisen radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttaminen, myös sellaiset laitteen osat, joiden ensisijaisena käyttötarkoituksena on haitallisen radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttaminen, ja sellaiset ohjelmistoradiot, joihin ladatun ohjelmiston ensisijaisena käyttötarkoituksena on haitallisen radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttaminen.

Laitteen, sen osan tai siihen ladatun ohjelmiston ensisijaisena käyttötarkoituksena olisi pidettävä haitallisen häiriön aiheuttamista, jos laitteelta, osalta tai ohjelmistolta puuttuu selvä laillinen käyttötarkoitus, ja se soveltuu haitallisen radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttamiseen. Laitteen, sen osan tai siihen ladatun ohjelmiston ensisijaisena käyttötarkoituksena olisi pidettävä haitallisen radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttamista myös silloin, jos on ilmeistä, että laitetta tai sen osaa hallussaan pitävällä ei voi olla mainitulle laitteelle tai sen osalle laillista käyttötarkoitusta, ja se soveltuu haitallisen radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttamiseen. Soveltamisalan piiriin kuuluisi siten myös sellainen laite, sen osa tai ohjelmisto, jonka käyttäjän aito käyttötarkoitus sille on radiohäirintä, vaikka laitteella tai sen osalla olisikin laillinen käyttötarkoitus.

Esityksen 39 a § edellyttäisi, että vaadittu radiolupa on voimassa jo ennen radiohäirintään tarkoitettua laitteen hallussapitoa. Lähtökohtaisesti laitteen hallussapitäjäksi on katsottava se, jonka välittömässä fyysisessä hallinnassa laite on. Radiohäirintään tarkoitettua laitteen hallussapitäjä voisi olla myös yritys, esimerkiksi työnantaja, joka antaa laitteen työntekijöidensä käytettäväksi. Hallussapidon kieltö koskee myös avaamattomassa myyntipakkauksessa olevaa laitetta, jos laitetta on pidettävä radiohäirintään tarkoitettuna laitteena. Hallussapito ei välttämättä edellytä sitä, että radiohäirintään tarkoitettu laite on tekijän välittömässä fyysisessä hallinnassa. Säännöksessä tarkoitettua hallussapitoa voisi olla sekin, että laitetta säilytetään varastossa, johon tekijällä on pääsy.

Luvanvaraiseksi säädettyjen radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden luvattomalla hallussapidolla tai käytöllä voi olla merkittäviä haitallisia viestintäverkkojen toimivuudelle, hätä- ja turvallisuusliikenne mukaan lukien, sekä muulle taajuuksien käytölle. Häiriöiden ennaltaehkäisemiseksi on tärkeää, että radiohäirintään tarkoitettuja laitteita käytetään ja pidetään hallussa vain silloin, kun siihen on hyväksyttävä syy. Siksi on perusteltua, että radiohäirintään tarkoitettua laitteen luvaton maahantuonti, hallussapito ja käyttö ovat radiolaiterikkomuksena rangaistavia.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Viestintäpalvelulain 95 §:n perusteella radiotaajuuksien käytöstä ja taajuussuunnitelmasta annettua valtioneuvoston asetusta (1246/2014) ei ole tarkoitus muuttaa tässä esityksessä ehdotettavien muutosten yhteydessä.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1. heinäkuuta 2026.

10 Suhde muihin esityksiin

Sähköisen viestinnän palveluista annettuun lakiin ei ole vireillä tämän esityksen kanssa yhteensovitettavia muutoksia sisältäviä lakiehdotuksia.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

11.1 Yleistä

Esitys on merkityksellinen perustuslain 8 §:ssä tarkoitetun rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen, 10 §:ssä tarkoitetun yksityiselämän ja kotirauhan suojan, 15 §:ssä tarkoitetun omaisuuden suojan ja 18 §:ssä tarkoitetun elinkeinovapauden kannalta.

11.2 Rangaistussääntely

11.2.1 Yleistä

Ehdotetussa rangaistussäännöksessä on kyse radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden luvattoman hallussapidon kriminalisoimisesta.

Perustuslaista rangaistussäännöksille seuraavat rajoitukset liittyvät ennen kaikkea perusoikeuksiin. Ne asettavat valtiosääntöiset rajat paitsi sille, mitä tekoja voidaan säätää rangaistavaksi, myös sille, millaisia rangaistuksia rikoksiin voidaan liittää. Rangaistussäännösten tulee täyttää perusoikeuksien rajoittamista koskevat yleiset edellytykset ja kulloisestakin perusoikeussäännöksestä mahdollisesti johtuvat erityiset edellytykset. Vaikka rangaistavaksi säädettävä teko itsessään ei koskisikaan toimia, joihin perustuslaki nimenomaisesti oikeuttaa, merkitsee sakkorangaistus joka tapauksessa kajoamista tuomitun omaisuuteen ja vankeusrangaistus henkilökohtaiseen vapauteen. Kaiken kaikkiaan perustuslakivaliokunnan perusoikeuksien rajoittamisedellytyksiin palautuva käytäntö koskee rikoslainsäädäntöä yleisesti.²

11.2.2 Hyväksyttävyy- ja suhteellisuusvaatimus

Perusteen, jolla perusoikeutta rajoitetaan, tulee olla perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävä. Rikosoikeudellisessa sääntelyssä hyväksyttävänä rajoitusperusteena voi olla esimerkiksi pyrkimys suojata jonkin muun kuin rajoituksen kohteena olevan perusoikeuden toteutumista tai saavuttaa jokin muu sellainen päämäärä, joka on perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta objektiivisin perustein arvioituna normatiivisessa mielessä hyväksyttävä.³ Rajoitussääntelyn tulee lisäksi olla painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa. Perusoikeuksia ei siten pidä rajoittaa tarpeettomasti tai vain varmuuden vuoksi, vaikka käsillä olisikin sinänsä hyväksyttävä rajoitusperuste. Perusoikeuksien yleisiin rajoitusedellytyksiin sisältyvä hyväksyttävyyysvaatimus koskee myös rikosoikeudellista seuraamusjärjestelmää ja voi olla käytännössä merkittävä rangaistuksia koskevan sääntelyn kannalta.⁴

Rikoslain tunnusmerkitöjen ja rangaistusasteikkojen ankaruuden osalta merkityksellinen on myös oikeasuhtaisuutta koskeva vaatimus. Tämä suhteellisuusvaatimus edellyttää sen arvioimista, onko vastaava tavoite saavutettavissa muulla perusoikeuteen vähemmän puuttavalla tavalla kuin rangaistussäännöksellä. Myös rangaistuksen ankaruus on yhteydessä suhteellisuusvaatimukseen.⁵ Rangaistusseuraamuksen ankaruuden tulee olla oikeassa suhteessa

² Ks. esim. PeVL 48/2017 vp s. 7–8, PeVL 15/2010 vp s. 4, PeVL 17/2006 vp s.2/II, PeVL 20/2002 vp s. 6/I, PeVL 23/1997 vp s. 2/–3/I.

³ PeVL 9/2016 vp ja PeVL 61/2014 vp, s. 3/I.

⁴ Ks. esim. PeVL 9/2016 vp, s. 4–6.

⁵ Ks. esim. PeVL 20/2002 vp, s. 6/I ja PeVL 23/1997 vp, s. 2/II.

teon moitittavuuteen ja rangaistusjärjestelmän kokonaisuudessaan tulee täyttää suhteellisuuden vaatimukset.⁶ Perustuslaki ei kuitenkaan aseta tiukkoja rajoja rangaistusten korottamiselle, kunhan muutokset kytketään hyväksyttäviin perusteisiin.⁷

Esityksessä ehdotetulla rangaistussäännöksellä ei pääosin laajennettaisi rangaistuksen alaa, vaan kyse on nykyisen rangaistavuuden alan selkiyttämisestä. Keskeisenä poikkeuksena tästä on ehdotettu rangaistavuuden ulottaminen koskemaan luvattomien radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoa myös silloin, kun laitetta ei vielä ole otettu käyttöön. Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden luvaton käyttö voi olla erittäin vaarallista ja vahingollista, eikä esimerkiksi yksityishenkilöllä lähtökohtaisesti ole hyväksyttävää käyttötarkoitusta tällaisille laitteille. Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden luvattoman hallussapidon säätämiseksi on tarkoitus suojata laillista radioviestintää ja radionavigointia sekä niihin perustuvia yhteiskunnan toimintoja. Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapidon kriminalisointia voidaan näin ollen pitää hyväksyttävään perusteeseen perustuvana, painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimana ja oikeasuhtaisena.

11.2.3 Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Perustuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen ydinsisällön mukaan rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava riittävällä täsmällisyydellä siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja EU-tuomioistuimen käytännössä laillisuusperiaatteelle on annettu käytännössä vastaava ydinsisältö, jossa on korostettu rikossääntelyn ennustettavuutta eli sitä, että säännöksen sanamuodon perusteella voidaan ennakoida, mikä on rangaistavaa.⁸

Ehdotettu radiohäirintään tarkoitettun laitteen määritelmäsäännös esityksen 3 §:n 14 b kohdassa perustuisi laitteen käyttötarkoitukseen. Käyttötarkoitusta arvioitaisiin sekä laitteen teknisesti mahdollisten käyttötarkoitusten kannalta että laitteen pitäjän mahdollisten käyttötarkoitusten kannalta. Näin ollen laitteen määritelmä perustuisi havaittavissa oleviin laitteen ja hallussapidon piirteisiin. Säännöskohtaisissa perusteluissa on lisäksi kuvattu kattavasti määritelmän kriteerejä. Rangaistussäännös on lisäksi täsmällinen ja siitä käy yksiselitteisesti ilmi tekemuodot, joihin rikos voidaan perustaa. Edelleen ne radiolupaa koskevat säännökset, joiden noudattamatta jättämiseen rikos perustuisi, on laadittu siten, että niistä käy yksiselitteisesti ilmi, että radiohäirintään tarkoitettun laitteen käyttö ja hallussapito edellyttävät radiolupaa. Säännökset kokonaisuudessaan antaisivat sääntelyn kohteena oleville riittävän ennustettavuuden toiminnan rangaistavuudesta.

Kaksoisrangaistavuuden kieltö edellyttää, että ketään ei saa tutkia ja rangaista toiseen kertaan teosta, josta hänet on jo lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi. Esityksessä kiellon toteutumisessa on pyritty välttämään rikoslain kanssa päällekkäistä sääntelyä. Rangaistussäännös olisi toissijainen muualla laissa säädettyyn ankarampaan rangaistukseen nähden.

⁶ PeVL 9/2016 vp s. 2, PeVL 56/2014 vp s. 2–3, PeVL 16/2013 vp s. 2/I ja PeVL 23/1997 vp s. 2/II.

⁷ PeVL 23/1997 vp, s. 2/I, PeVL 9/2016 vp, s. 5–6 ja PeVL 56/2018 vp, s. 2.

⁸ Ks. esim. PeVL 20/2022 vp, 11 kohta, PeVL 12/2021 vp, 57 kohta, PeVL 20/2018 vp, s. 2, PeVL 10/2016 vp, PeVL 56/2014 vp, s. 2/I ja PeVL 6/2014 vp, s. 3/I.

Edellä todetun nojalla ehdotettua säännöstä voidaan pitää laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla riittävän täsmällisenä ja tarkkarajaisena.

11.3 Yksityiselämän suoja

11.3.1 Kotirauhan suoja

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Pykälän 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Perustuslain 10 §:n 3 momentissa on kyse niin sanotusta kvalifioidusta lakivarauksesta, jonka tarkoituksena on määrittää tavallisen lain säätäjän rajoitusmahdollisuus mahdollisimman täsmällisesti ja tiukasti siten, ettei perustuslaissa anneta avoimempaa valtuutta perusoikeuden rajoittamiseen kuin on välttämättä tarpeen.⁹

Kotirauhan suojan ydinalueena on pidetty henkilön asuntoa.¹⁰ Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan katsonut, että kotirauhan piiri kattaa lähtökohtaisesti kaikenlaiset pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyt tilat. Tämä kattaa myös esimerkiksi sellaiset elinkeinonharjoittajan toimitilat, jotka sijaitsevat hänen asunnossaan. Aluksissa ja muissa kulkuneuvoissa olevien asuintilojen on käytännössä katsottu jäävän kotirauhan eräänlaiselle reuna-alueelle. Perustuslakivaliokunta on lisäksi kiinnittänyt huomiota siihen, että kotirauhan suojan varsinainen ydin ei vaarannu tarkastettaessa tiloja, joissa harjoitetaan ammattitoimintaa.¹¹

Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan painottanut, että perustuslain 10 §:n 3 momentin sanamuoto on siinä mielessä ehdoton, että kotirauhan piiriin ulottuva tarkastus on sidottu välttämättömyysvaatimukseen, ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö on tämän mukaisesti vakiintunutta. Valiokunta on toistuvasti edellyttänyt toimenpidevaltuuksia koskeviin säännöksiin kirjattavaksi, että esimerkiksi tarkastus asunnossa voidaan toimittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi.¹² Sääntelyn täsmällisyyden kannalta olennaista on, että laista ilmenee, missä perusoikeuksien turvaamiseen palautuvassa konkreettisessa tarkoituksessa kotirauhan piiriin ulottuva toimenpide on sallittu, ja että laista käy ilmi, mitä perusoikeuksien turvaamisella asianomaisessa sääntely-yhteydessä tarkoitetaan.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään katsonut kotirauhan piiriin ulottuvan toimen olevan hyväksyttävä rikosten selvittämiseksi, jos toimi sidotaan siihen, että on olemassa konkreettinen ja yksilöity syy epäillä lakia rikotun tai rikottavan. Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt säännöksiin kirjattavaksi myös, että tarkastus asunnossa voidaan toimittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi.¹³ Ehdotetun 341 §:n mukainen kotietsintä, paikanetsintä ja henkilöntarkastus sekä ehdotetun 326 §:n mukainen radiolaitteeseen liittyvä tarkastus ulottuvat kotirauhan suojan piiriin kuuluviin tiloihin.

⁹ PeVL 54/2014 vp.

¹⁰ HE 309/1993 vp, s. 53.

¹¹ PeVL 17/2018 vp, PeVL 44/2016 vp, PeVL 58/2014 vp, PeVL 54/2014 vp, PeVL 43/2010 vp, PeVL 40/2010 vp, PeVL 21/2010 vp, PeVL 49/2005 vp ja PeVL 8/1994 vp.

¹² PeVL 54/2014 vp, PeVL 43/2010 vp, PeVL 40/2006 vp, PeVL 39/2005 vp, PeVL 16/2004 vp ja PeVL 69/2002 vp.

¹³ PeVL 12/2001 vp ja PeVL 46/2001 vp.

Kotietsintää, paikanetsintää ja henkilöntarkastusta koskevia laajempia valtuuksia on pidetty tarpeellisina siitä syystä, että sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa tarkoitetut teot ovat luonteeltaan sellaisia, että vaikka teon moitittavuus ja näin ollen myös siitä säädetty rangaistus eivät ole korkeita, teoista voi kuitenkin aiheutua laajalle ulottuvia ja vakavia seurauksia. Lakiehdotuksessa voimassa olevan säännöksen listaukseen yleisen kotietsinnän tai paikanetsinnän sekä henkilöntarkastuksen perusteisiin lisätään lainvastaiset radiohäirintään tarkoitetut laitteet, joita ehdotetaan esityksessä kriminolisoitaviksi.¹⁴

Vastaavasti voimassa olevaan radiolaitteeseen liittyvää tarkastusta koskevaan säännökseen lisättäisiin Liikenne- ja viestintävirastolle oikeus toimittaa tarkastus paikassa, jossa on radiohäirintään tarkoitettu laite. Esityksen 326 §:ssä säädetty tarkastuksen erona esityksen 341 §:n mukaiseen kotietsintään, paikanetsintään ja henkilöntarkastukseen on tarkastuksen tekevässä viranomaisessa ja tarkastuksen tarkoituksessa. Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus suorittaa tarkastuksia radiolaitteiden markkinavalvonnan tarkoituksiin, kuten myös haitallisen häiriön toteamiseksi tai poistamiseksi sekä sen varmistamiseksi, että radiolupaa tai erityistä pätevyyttä tai kelpoisuutta edellyttäviä laitteita käytetään asianmukaisesti.¹⁵ Lainvastaiset radiohäirintään tarkoitetut laitteet ovat omiaan aiheuttamaan häiriöitä ja haittaa esimerkiksi viestinnälle, mikä voi vaarantaa myös kriittisten viestintäverkkojen toimivuuden. Ehdotetun sääntelyn mukaisia tarkastuksia kotirauhan suojaamiin paikkoihin voidaan pitää perusteltuina oikeudettomien radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden aiheuttaman yleisen turvallisuusuhan sekä kyseisiin laitteisiin liittyvien rikosten selvittämiseksi.

11.3.2 Henkilötietojen suoja

Henkilötietojen suoja kuuluu osana perustuslain 10 §:n 1 momentilla turvattua yksityiselämän suojaa. Henkilötietojen suojasta on säädetty lailla. Henkilötietojen suoja toteutetaan ennen kaikkea Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta, jäljempänä yleinen tietosuojaa-asetus sekä sitä täsmentävällä ja täydentävällä tietosuojalailla (1050/2018).

Perustuslain 10 §:n mukaista suojaa täydentävät Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvattu yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa turvattu henkilötietojen suoja sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus, SopS 18 ja 19/1990) 8 artiklan mukainen yksityiselämän suoja. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan 2 kohdan mukaan oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta ei ole rajoittamaton, vaan viranomaiset saavat puuttua sen käyttämiseen silloin, kun laki sen sallii ja se on välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen ja yleisen turvallisuuden tai maan taloudellisen hyvinvoinnin vuoksi, tai epäjärjestyksen tai rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalisen suojaamiseksi tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi.

Euroopan unionin perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaan perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden

¹⁴ HE 80/2001 vp, s. 37.

¹⁵ HE 67/2016 vp, s. 60.

henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan painottanut, että Euroopan unionin henkilötietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä sovellettaessa on otettava huomioon perusoikeuskirjan 7 ja 8 artikla kiinnittäen huomiota siihen, että EU-tuomioistuimen antamat tuomiot määrittävät näiltä osin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan keskeistä sisältöä. Perustuslakivaliokunta on myös todennut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan sisältämän yksityiselämän suojan kattavan myös henkilötietojen suojan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella.¹⁶

Yleinen tietosuoja-asetus on kaikilta osiltaan velvoittava EU-säädös, jota sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan pitänyt tärkeänä, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, kansallista liikkumavaraa käytettäessä on otettava huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset. Lausuntokäytännössä on painotettu, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta.¹⁷

Tietosuoja-asetuksen kansallisen liikkumavaran perusta on säädetty yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa, jolla annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus säätää kansallisesti henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta. Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään edellytyksistä, joiden vallitessa henkilötietojen käsittely on lainmukaista. Kansallinen liikkumavara pohjautuu keskeisiltä osin yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtaan, eli tilanteisiin, joissa henkilötietojen käsittely perustuu rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvollisuuteen (c alakohta) tai jos käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi (e alakohta).

Hallituksen esitysluonnoksen viranomaisten yleistä tiedonsaantioikeutta koskevaan 315 §:ään ehdotetaan lisättäväksi viranomaisen tiedonsaantioikeuksia tarkentavia ja laajentavia säännöksiä. Lisäksi esitysluonnoksessa ehdotetaan laajennettavaksi 319 §:ssä säädettyä tietojen luovuttamista toiselle viranomaiselle. Ehdotuksessa käytettäisiin yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2–4 kohtien sallimaa liikkumavaraa. Lisäksi käytettäisiin yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artiklan sallimaa liikkumavaraa. Yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa säädetään rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvien henkilötietojen käsittelystä.

Lakiehdotuksessa 315 §:n 4 momenttia muutettaisiin lisäämällä momenttiin maininta Pohjois-Atlantin liitosta ja sen jäsenvaltion joukoista sekä radiohäirintään tarkoitetuista laitteista. Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi 7 momentti, jossa Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeutta laajennettaisiin. Henkilötietojen käsittely perustuisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtaan. Ehdotetulla muutoksella pyritään laajentamaan viranomaisten yleistä tiedonsaantioikeutta koskeva rajoitus koskemaan myös Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltion joukkoja. Lisäksi rajoitusta laajennettaisiin koskemaan tiedonsaantia koskien kansallisen turvallisuuden suojaamista sekä käytettäviä radiohäirintään tarkoitettuja laitteita. Muutoksella turvattaisiin sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyviä tietoja. Pykälän 7 momentissa Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeus laajennettaisiin koskemaan radiohäirintään tarkoitettua laitteen pitäjää koskevia tietoja salassapitosäännösten estämättä.

¹⁶ PeVL 14/2018 vp, PeVL 21/2017 vp.

¹⁷ PeVL 26/2017 vp, PeVL 2/2017 vp, PeVL 44/2016 vp.

Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeus liittyy radiohäirintään tarkoitettun laitteen haltijan luotettavuuden tarkistamisen kannalta välttämättömiin tietoihin.

Lakiehdotuksen 319 §:n 4 momenttiin lisättäisiin oikeus välitystiedon antamisesta toiselle viranomaiselle silloin, jos se on tarpeen kansalliselle turvallisuudelle tai maanpuolustukselle aiheuttaman uhan torjumiseksi tai selvittämiseksi. Säännös kattaisi tiedot radiohäirinnän alkamisajankohdasta, kestosta ja arvioidusta lähetyspaikasta. Tiedot olisivat Liikenne- ja viestintäviraston taajuusvalvonnan sensoreiden poimimia tietoja, jotka eivät ole henkilötietoja. Kyse olisi salassapidon murtavasta tietojenvaihdosta.

Rikostuomioita ja rikoksia koskevat tiedot on katsottu valtiosääntöoikeudellisesti arkaluonteisiksi henkilötiedoiksi.¹⁸ Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään todennut, että arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on edelleen syytä arvioida myös aiemman sääntelyn lakitasoisuutta koskevan käytännön pohjalta. Vaikka EU:n tietosuoja-asetuksen soveltamisen alkamisen johdosta kansallisessa lainsäädännössä tulee yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklaan valitun erityisten henkilötietoryhmien käsitteen vuoksi välttää arkaluonteisten tietojen käsitteen käyttämistä sääntelyn selvyys vuoksi, on perustuslakivaliokunta pitänyt edelleen perusteltuna kuvata valtiosääntöisesti tiettyjä henkilötietoryhmiä nimenomaan arkaluonteisiksi.¹⁹

Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Valiokunnan mukaan arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyy tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille.²⁰ Perustuslakivaliokunta on tämän johdosta kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään.²¹

Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan luottotietoja ei voida sellaisenaan pitää yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuina erityisinä henkilötietoina, joiden käsittely on lähtökohtaisesti kielletty niiden erityisen arkaluonteisuuden vuoksi. Valiokunnan mukaan luottotietoja ei ole syytä pitää lähtökohtaisesti myöskään valtiosääntöisesti arkaluonteisina tietoina. Joihinkin luottotietoihin voi kuitenkin sisältyä arkaluonteisiin tietoihin rinnastuvia, salassa pidettäviä tietoja esimerkiksi henkilön toiminnasta yksityiselämässä ja taloudellisesta asemasta. Luottotietojen käsittelyyn voi siten liittyä erityisiä riskejä. Perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan luottotietojen käsittelyn laintasoinen yksityiskohtainen sääntely on siten yleisen tietosuoja-asetuksen puitteissa välttämätöntä.²²

Euroopan unionin tuomioistuin on ottanut kantaa niin sanottujen negatiivisten luottotietojen arkaluonteisuuteen. Tuomioistuin totesi rekisteröidyn oikeuksista ja eduista, että luottotietopalveluja tarjoavien yritysten suorittamaa jäännösveloista vapauttamista koskevien tietojen käsittelyä, kuten näiden tietojen säilyttämistä, analysointia ja luovuttamista kolmannelle, on pidettävä vakavana puuttumisena rekisteröidyn perusoikeuksiin, jotka on vahvistettu perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklassa. Tällaisten tietojen katsotaan vaikuttavan kielteisesti rekisteröidyn luottokelpoisuuden arvioinnissa ja olevan näin ollen hänen

¹⁸ PeVL 51/2018 vp.

¹⁹ PeVL 15/2018 vp ja PeVL 14/2018 vp.

²⁰ PeVL 15/2018 vp, 13/2016 vp ja 14/2009 vp.

²¹ PeVL 15/2018 vp ja PeVL 3/2017 vp.

²² PeVL 8/2022 vp.

yksityiselämänsä koskevia arkaluonteisia tietoja. Niiden käsittely voi siten vahingoittaa huomattavasti rekisteröidyn etuja, koska tällainen tietojen luovuttaminen on omiaan vaikeuttamaan merkittävästi hänen vapauksiensa käyttämistä, erityisesti kun kyse on perustarpeiden täyttämisestä.²³

Euroopan unionin tuomioistuin on todennut, että perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklassa taattujen oikeuksien rajoittamisesta aiheutuvan puuttumisen vakavuuden arvioinnissa on otettava huomioon kyseessä olevien henkilötietojen luonne ja erityisesti näiden tietojen mahdollinen arkaluonteisuus sekä tietojen käsittelyn luonne ja konkreettiset menettelytavat, ja erityisesti niiden henkilöiden lukumäärä, joilla on pääsy näihin tietoihin, ja näihin tietoihin pääsyä koskevat yksityiskohdat. Tarvittaessa on otettava huomioon myös sellaisten toimenpiteiden olemassaolo, joilla pyritään estämään riski näiden tietojen väärinkäytöstä.²⁴ Toisaalta tuomioistuin on oikeuskäytännössään kiinnittänyt huomiota myös siihen, missä määrin sinänsä rajallisetkin tiedot tai tietojen kokonaisuus voivat paljastaa rekisteröidyn yksityiselämään liittyviä seikkoja koskevia mahdollisesti arkaluonteisia tietoja, jotka yhdessä voivat antaa viranomaiselle mahdollisuuden tehdä täsmällisiä johtopäätöksiä tämän henkilön yksityiselämästä.²⁵

Lakiehdotuksen 39 b §:ssä säädetään radiohäirintään tarkoitetun laitteen pitäjän luotettavuudesta. Säännöksen perusteella Liikenne- ja viestintävirasto kerää radiohäirintään tarkoitetun laitteen pitäjistä tietoja henkilön luotettavuuden arviointiin, minkä seurauksena Liikenne- ja viestintävirastosta tulee rekisterinpitäjä. Käsittelyn perusteena on yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Säännösehdotusta on arvioitava yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan sekä 10 artiklan mukaisen liikkumavaran kannalta.

Ehdotetut muutokset koskevat viranomaisten tiedonsaantioikeuksia, mitkä välittömästi liittyvät yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Tietojen luovuttamista koskevat säännökset on rajattu koskemaan vain sellaisia tietoja, jotka ovat välttämättömiä viranomaisen lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi tai joiden käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi. Ehdotukset eivät mahdollista yleistä tai rajoittamatonta tiedonsaantia, vaan tiedonsaantioikeus on sidottu tarkasti määriteltyihin tehtäviin ja tarkoituksiin. Tiedonsaannin edellytyksiksi säädettäisiin laissa määriteltyt tarkoitukset ja käyttötarkoitus, jolloin perusoikeuksiin puuttuminen voidaan arvioida rajoitetuksi, tarkkarajaiseksi ja suhteelliseksi. Lakiehdotuksessa arkaluonteisten tietojen käsittelystä säädetään täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Näillä tarkoitetaan laajempaa tietojoukkoa kuin vain yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä.²⁶

Lakiehdotuksen 315 §:n 7 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta saada tietoja salassapitosäännösten estämättä. Tietojensaantioikeus koskisi Oikeusrekisterikeskuksella, työ- ja elinkeinoministeriöllä, Patentti- ja rekisterihallituksella ja Ulosottolaitoksella olevia tietoja radiohäirintään tarkoitetun laitteen hallussapitäjästä, käyttäjästä ja maahantuojasta sekä sen hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenistä ja varajäsenistä, toimitusjohtajasta ja tämän sijaisesta, vastuunalaisista yhtiömiehistä sekä muista

²³ Tuomio 7.12.2023, yhdistetyt asiat C-26/22 ja C-64/22, SCHUFA Holding, kohta 94.

²⁴ Tuomio 21.3.2021, asia C-61/22, Landeshauptstadt Wiesbaden, kohta 106.

²⁵ Tuomio 30.4.2024, asia C-470/21, La Quadrature du Net ym., kohta 135.

²⁶ PeVL 17/2018 vp.

ylimpään johtoon kuuluvista. Edellytyksenä on, että tiedot ovat välttämättömiä Liikenne- ja viestintäviraston viestintäpalvelulaissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Perustuslakivaliokunta on viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevan sääntelyn kohdalla kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta.²⁷ Valiokunta ei toisaalta ole pitänyt hyvin väliä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin.²⁸ Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään.²⁹ Valiokunta on antanut myös erityistä merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan täsmällisyyttä ja sisältöä. Mikäli ehdotetut säännökset tietojen luovutuksesta ovat kohdistuneet myös arkaluonteisiin tietoihin, on tavallisen lain säätämisyjärjestyksen käyttämisen edellytyksenä ollut sääntelyn täsmentäminen selostetun perustuslakivaliokunnan viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä koskevan käytännön mukaiseksi.³⁰

Ehdotetussa 315 §:n 7 momentissa tietojen saantiin oikeus olisi vain Liikenne- ja viestintävirastolla. Oikeus tiedonsaantiin on momentissa rajattu vain Liikenne- ja viestintäviraston viestintäpalvelulaissa säädettyjen tehtävien välttämättömiin tietoihin. Tiedonsaantioikeus olisi rajattu vain niihin välttämättömiin tietoihin, jotka koskevat radiohäirintään tarkoitettua laitteen hallussapitäjää, käyttäjää ja maahantuojaa sekä sen hallituksen tai hallintoneuvoston jäseniä ja varajäseniä, toimitusjohtajaa ja tämän sijaista, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muita ylimpään johtoon kuuluvia.

Liikenne- ja viestintävirastolle säädettävä tiedonsaantioikeus kohdistuisi myös henkilötietoihin. Ehdotetun 315 §:n 7 momentin mukainen tiedonsaantioikeus kohdistuisi myös arkaluonteisiin henkilötietoihin. Näin ollen viranomaisten tiedonsaantioikeutta koskevalla 315 §:n 7 momentin säännöksillä annettaisiin yleistä tietosuoja-asetusta ((EU) 2016/679) täydentävää kansallista sääntelyä. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti tulee perustella, miksi ehdotettu kansallinen erityissääntely katsotaan välttämättömäksi. Perustuslakivaliokunnan mukaan on lähtökohtaisesti riittävää perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta, että sääntely täyttää yleisessä tietosuoja-asetuksessa asetetut vaatimukset. Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee turvata ensisijaisesti yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen tietosuojalain nojalla.³¹ Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen salliman liikkumavaran puitteissa.³²

²⁷ PeVL 17/2016 vp, s. 5–6.

²⁸ PeVL 96/2022 vp.

²⁹ PeVL 15/2018 vp.

³⁰ PeVL 15/2018 vp ja PeVL 38/2016 vp.

³¹ PeVL 96/2022 vp.

³² PeVL 14/2018 vp.

Liikenne- ja viestintävirastolle säädettävän tiedonsaantioikeuden osalta sääntelyn välttämättömyyttä perustelee ennen kaikkea se, että kyse on salassa pidettävän tiedon luovuttamista koskevasta säännöksestä, josta on kansallisesti julkisuuslain mukaan säädettävä erikseen ja säädettäessä on otettava huomioon perustuslakivaliokunnan käytännöstä seuraavat ehdot sääntelyn täsmällisyydelle ja tarkkarajaisuudelle.

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan hallituksen esityksessä on perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta.³³ Esityksessä liikkumavaran käyttö pohjautuu ensisijaisesti tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, eli tilanteisiin, joissa henkilötietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Jäsenvaltioilla on tällöin 6 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua sääntelyliikkumavaraa antaa asetusta täydentävää sääntelyä. Käsittelyn oikeusperusteena on tietojen välttämättömyys valvontaviranomaisen laissa säädettävien tehtävien suorittamiseksi.

Edellä kuvatun mukaisesti tiedonsaantioikeutta koskeva säännös on muotoiltu perustuslakivaliokunnan aikaisemmat kannanotot huomioon ottavalla tavalla ja täyttää perustuslain 10 §:n vaatimukset.

11.4 Omaisuudensuoja ja elinkeinovapaus

Perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuudensuojasäännöksellä turvataan varallisuusarvioisia etuja ja oikeuksia. Omaisuudella tarkoitetaan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä varallisuusarvioisia etuja, joihin kuuluu laajimpana omistusoikeus.³⁴ Omaisuuden suoja sisältää paitsi omistajalle kuuluvan vallan hallita, käyttää ja hyödyntää omaisuuttaan haluamallaan tavalla myös vallan määrätä siitä. Jos omistusoikeuteen kuuluvia oikeuksia vähennetään tai rajoitetaan, puututaan omaisuudensuojaan. Omistajan oikeuksia voidaan rajoittaa lailla omaisuuden käyttöön kohdistuvien erilaisien rajoitusten ja velvoitteiden, kunhan sääntely täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaaditut yleiset edellytykset. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään lähtenyt vakiintuneesti siitä, että velvoitteet ja rajoitukset ovat kulloinkin kysymyksessä olevan omaisuuden erityisluonne huomioon ottaen perustuslain mukaisia, jos ne perustuvat lain täsmällisiin säännöksiin ja ovat omistajan kannalta kohtuullisia.³⁵

Esityksen 327 ja 329 §:ssä ehdotetuilla säännöksillä koskien laitteen tutkittavaksi ottamista ja radiohäiriöiden estämistä voitaisiin rajoittaa niiden toimijoiden omaisuuden käyttöä, joiden toiminta on lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaista. Esityksen velvoitteilla ja rajoituksilla on vaikutuksia niiden toimijoiden omaisuuden suojaan, joiden laitteisiin kohdistetaan säännösten mukainen laitteen tutkittavaksi ottaminen. Tällöin toimijan laitteeseen kohdistetaan vallinnan rajoitus. Vaikutukset kohdistuvat erityisesti niiden toimijoiden omaisuuden suojaan, jotka pitävät radiohäirintään tarkoitettuja laitteita oikeudettomasti hallussaan, koska tällöin laitteet saatetaan säännösten nojalla tehdä tilapäisesti toimintakyvyttömiksi. Tarkastuksesta johtuva vallinnan rajoitus voisi tapahtua myös tilanteessa, jossa laitteen pitämistä ei ole lopulta pidettävä oikeudettomana. Tarkastuksesta

³³ PeVL 26/2017 vp, s. 42 ja PeVL 2/2017 vp, s. 2.

³⁴ PeVL 16/2025 vp.

³⁵ Ks. esim. PeVL 36/2004 vp, PeVL 63/2002 vp, PeVL 8/2002 vp, PeVL 34/2000 vp, PeVL 4/2000 vp.

aiheutuva haitta jää tällöin kuitenkin kohtuulliseksi ja sen on katsottava olevan oikeassa suhteessa tutkittavaksi ottamisella ja tarkastuksella tavoiteltuihin päämääriin nähden.

Lakiehdotuksessa tarkoitettujen toimenpiteiden on katsottava omaisuudensuojan osalta olevan oikeassa suhteessa niillä tavoiteltuihin päämääriin nähden, ja lisäksi niillä on liityntä kansallisen turvallisuuden turvaamiseen.

Perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvataan jokaiselle oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Elinkeinovapauden rajoittamiselle tulee perustuslakivaliokunnan mukaan olla hyväksyttävä ja painava peruste. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti lausuntokäytännössään pitänyt elinkeinovapautta perustuslain mukaisena pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraisuuden olevan poikkeuksellisesti mahdollista. Luvanvaraisuudesta on säädettävä lailla, jonka on täytettävä perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat edellytykset. Lisäksi säädettävien elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia.³⁶

Lakiehdotuksella voi olla vaikutusta radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden valmistajien sekä myyjien elinkeinovapauteen, sillä jatkossa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapito edellyttäisi lakiehdotuksen 39 a §:ssä säädettävää etukäteen myönnettävää radiolupaa. Ehdotetut laitteiden hallussapitoa ja käyttöä koskevat säännökset merkitsisivät rajoituksia näiden toimijoiden toimintaan.

Esityksen tavoitteena on turvata yhteiskunnan keskeisten toimintojen suojaaminen radiohäirinnältä, minkä takia radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapidon säätämällä luvanvaraiseksi voidaan arvioida olevan hyväksyttävä ja painava peruste.

Edelleen esityksellä pyritään selventämään radiohäirintään tarkoitettuja laitteita koskevaa sääntelyä. Ehdotettu sääntely poistaisi yrityksiltä laitteiden kehittämisen esteitä, minkä voidaan katsoa vaikuttavan vahvistavasti elinkeinovapauteen.

11.5 Säättämisjärjestys

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

³⁶ PeVL 94/2022 vp, PeVL 13/2014 vp, PeVL 15/2008 vp.

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 3 §:n 14 kohta, 39 §:n 6 momentti, 264 §:n johdantokappale ja 5 kohta, 265 §:n 2 momentti, 304 §:n 1 momentin 9 kohta, 307 §, 315 §:n 4 momentti, 319 §:n 4 momentti, 324 §:n 1 ja 2 momentti, 326 §:n 1 momentin 5 kohta ja 3 momentti, 327 §, 329 §:n 1 ja 3 momentti, 341 § ja 348 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 39 §:n 6 momentti, 265 §:n 2 momentti ja 324 §:n 1 momentti laissa 492/2024, 264 §:n johdantokappale ja 5 kohta laissa 1207/2020, 304 §:n 1 momentin 9 kohta laissa 1211/2022, 307 § ja 348 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta laissa 258/2022 sekä 315 §:n 4 momentti, 319 §:n 4 momentti, 326 §:n 1 momentin 5 kohta ja 3 momentti, 327 § ja 329 §:n 1 ja 3 momentti laissa 1003/2018, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 456/2016, 52/2019, 1207/2020, 1211/2022, 105/2023 ja 661/2024, uusi 14 b kohta, lakiin uusi 39 a ja 39 b §, 264 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1207/2020, uusi 6 kohta, lakiin uusi 277 a §, 285 §:ään uusi 4 momentti, 315 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1003/2018 ja 1207/2020, uusi 7 momentti, 326 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1003/2018, uusi 6 kohta sekä 348 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 258/2022, uusi 9 kohta seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

14) *radiolaitteella* laitetta ja sen olennaista osaa, joka on tarkoitettu radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen lähettämiseen (*radiolähetin*) tai vastaanottamiseen (*radiovastaanotin*) radioviestintää tai radiomääritystä varten;

14 b) *radiohäirintään tarkoitettulla laitteella* sellaista radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltoja lähettämiseen tarkoitettua laitetta tai sen olennaista osaa, jonka ensisijaisena käyttötarkoituksena on radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttaminen, taikka radiolaitetta, johon ladatun ohjelmiston ensisijaisena käyttötarkoituksena on radioviestinnän, radiomäärityksen tai radionavigoinnin häiriön aiheuttaminen;

39 §

Radiolupa

Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos sekä Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltion joukot eivät tarvitse radiolupaa radiolähtetimen hallussapitoon ja käyttöön, jos radiolähetintä käytetään ainoastaan Liikenne- ja viestintäviraston 96 §:n 1 momentin nojalla antamassa määräyksessä yksinomaan Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen käyttöön määrätyillä taajuualueilla.

Radiolupa radiohäirintään tarkoitetuille laitteille

Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapito, maahantuonti ja käyttö edellyttävät etukäteen myönnettävää radiolupaa. Mitä tässä laissa säädetään radiolähettimelle myönnettävästä radioluvasta, sovelletaan myös radiohäirintään tarkoitettulle laitteelle myönnettävään radiolupaan, jollei tästä pykälästä muuta johdu.

Radiolupa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon ja käyttöön voidaan myöntää sille, jolla on laitteen käyttöön laissa säädetty oikeus, tai viranomaiselle sen laissa säädetyn tehtävän hoitamiseen, jos käyttö ei aiheuta vähäistä suurempaa haittaa radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle ja se on perusteltua ottaen huomioon tehtävän tärkeys, käytöstä aiheutuva haitta ja muut tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttavat seikat.

Radiolupa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon, maahantuontiin tai käyttöön voidaan 2 momentissa säädetystä poiketen myöntää muullekin tieteelliseen, teolliseen tai kaupalliseen toimintaan, jos siihen on hyväksyttävä syy eikä käyttö aiheuta haittaa muulle kuin luvassa tarkoitettulle radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle.

Luvan myöntämisen edellytyksenä 3 momentissa tarkoitettulle muulle taholle on, että tämä on:

1) antanut Liikenne- ja viestintävirastolle selvityksen 6 momentissa säädettyjen turvallisuusvaatimusten täyttymisestä;

2) antanut Liikenne- ja viestintävirastolle selvityksen käytössään olevista asiakkaan tuntemiseen liittyvistä menettelytavoista ja asiakkaistaan, jos toimintaan kuuluu radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden myynti taikka hallussapito maahantuonti-, vienti-, esittely-, testaus- tai koulutustarkoituksessa tai myynnin edistämiseksi;

3) arvioitu 39 b §:ssä tarkoitettulla tavalla luotettavaksi;

4) antanut Liikenne- ja viestintävirastolle riittävän selvityksen siitä, miten toiminnan aiheuttama haitta muulle kuin luvan mukaiselle radioviestinnälle tai radiomääritykselle on estetty; ja

5) maksanut 285 §:ssä säädetyn hakemusmaksun.

Lupa voidaan myöntää muulle kuin viranomaiselle vain, jos tämän toiminta ei ole ristiriidassa Suomen kansallisen turvallisuuden, maanpuolustuksen tai Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa.

Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että ulkopuolisilla tahoilla ei ole oikeudetonta pääsyä radiohäirintään tarkoitettuihin laitteisiin. Lupaa hakevan ja luvanhaltijan tulee Liikenne- ja viestintäviraston pyynnöstä antaa selvitys radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden säilyttämisessä noudatetuista periaatteista ja käytetyistä tiloista. Liikenne- ja viestintävirasto voi liittää radiolupaan 42 §:ssä tarkoitettujen ehtojen lisäksi radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden säilyttämistä koskevia ehtoja ulkopuolisten pääsyn estämiseksi.

Radiohäirintään tarkoitettun laitteen käytöstä on laadittava pöytäkirja tai muu asiakirja, jota on säilytettävä kuusi kuukautta sen laatimisesta. Radiohäirintään tarkoitettun laitteen käyttämisestä on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle, jos se voi aiheuttaa radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle haittaa. Viranomainen tai muu, jolle on laissa säädetty oikeus käyttää radiohäirintään tarkoitettua laitetta, voi jättää ilmoituksen tekemättä, jos se on radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle oletettavasti aiheutuvaan tai aiheutuneeseen haittaan nähden ilmeisen tarpeeton, tai siihen on muu laissa säädetty syy.

Radiohäirintään tarkoitettua laitetta saa käyttää vain niin kauan kuin se on välttämätöntä, jollei muualla laissa säädetä toisin.

Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos eivät tarvitse radiolupaa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon, maahantuontiin ja käyttöön, jos laitteita käytetään ainoastaan

Liikenne- ja viestintäviraston 96 §:n 1 momentin nojalla antamassa määräyksessä yksinomaan Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen käyttöön määrättyillä taajuualueilla. Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltion joukot eivät tarvitse radiolupaa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon, maahantuontiin ja käyttöön, jos laitteita käytetään ainoastaan Liikenne- ja viestintäviraston 96 §:n 1 momentin nojalla antamassa määräyksessä yksinomaan Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen käyttöön määrättyillä taajuualueilla.

Radiohäirintään tarkoitettulle laitteelle myönnettyä radiolupaa ei voi siirtää tai vuokrata.

39 b §

Radiohäirintään tarkoitettun laitteen pitäjän luotettavuus

Jos radiohäirintään tarkoitettun laitteen 39 a §:n 3 momentissa tarkoitettu hallussapitäjä, maahantuoja tai käyttäjä on oikeushenkilö, vaatimus mainitun pykälän 4 momentin 3 kohdassa edellytetystä luotettavuudesta koskee myös toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimitusjohtajan jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muuta ylimpään johtoon kuuluvaa. Vaatimus luotettavuudesta koskee myös oikeushenkilön omistajia, joilla on vähintään 10 prosentin omistusosuus tai äänivalta yrityksessä.

Henkilöä ei pidetä luotettavana, jos:

1) hänet on viiden arviota edeltäneen vuoden aikana tuomittu rangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton pitämään radiohäirintään tarkoitettuja laitteita;

2) hänen on muutoin asemansa tai toimintansa perusteella katsottava olevan ilmeisen sopimaton pitämään radiohäirintään tarkoitettuja laitteita kansallisen turvallisuuden tai Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa yhteensopivalla tavalla;

3) häntä koskevia liiketoimintakieltoja on merkitty viranomaisen rekisteriin; tai

4) hän on konkurssissa taikka ulosmittauksen tai muun selvityksen mukaan kykenemätön vastaamaan veloistaan ja voidaan katsoa, että tämä altistaa hänet hyväksikäytölle, painostukselle, lahjomiselle tai muulle epäasialliselle vaikuttamiselle tai on muutoin omiaan vaarantamaan hänen mahdollisuuksiaan ja kykyjään huolehtia tämän lain tai sen nojalla annetun luvan tai luvan ehtojen mukaisista velvollisuuksistaan riippumattomasti ja muutoinkin luotettavasti.

Toimivaltaisen viranomaisen on luonnollisen henkilön luotettavuuden arvioinnin lopputulosta harkitessaan otettava erityisesti huomioon henkilön toiminnan ja taustojen merkittävyys koko radiohäirintään tarkoitettun laitteen hallussapitäjän, maahantuojan tai käyttäjän kannalta suhteessa sen harjoittamaan toimintaan. Luotettavuuden arviointi perustuu kokonaisarviointiin, jossa on otettava huomioon henkilön asema ja määräysvalta radiohäirintään tarkoitettuja laitteita pitävässä yhteisössä.

Edellä 2 momentin 1 kohdan mukaiseksi selvitykseksi on hyväksyttävä rikosrekisterilain (770/1993) nojalla saatavat tiedot ja ulkomaisen henkilön osalta tämän alkuperämaan tai sijoittautumismaan toimivaltaisen viranomaisen antama ote rikosrekisteristä. Rikosrekisteriote ei saa olla kuutta kuukautta vanhempi. Jollei ulkomaisen henkilön sijoittautumismaassa anneta edellä tarkoitettua otetta tai todistusta, niiden sijasta näytöksi on hyväksyttävä henkilön sijoittautumismaan lainsäädännön mukainen valahtoinen tai vakuutuksella vahvistettu ilmoitus.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräaika on laskettava tuomion lainvoimaiseksi tulosta hakemuksen vastaanottohetkeen.

Toimivaltainen viranomainen voi jättää pyytämättä luotettavuuden arviointiin liittyviä selvityksiä, jos se katsoo luotettavuuden tulleen muutoin riittävällä tavalla osoitetuksi tai jos selvityksen antaminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta.

264 §

Erityistarkoituksiin käytettävät radiolaitteet

Mitä 251, 251 a, 252, 253, 253 a — 253 e ja 254—263 §:ssä säädetään, ei koske:

5) radiolaitteita, joita käytetään yksinomaan yleisen turvallisuuden varmistamiseen, maanpuolustukseen, valtion muissa turvallisuusasioissa tai valtion toiminnassa rikosoikeuden alalla;

6) radiohäirintään tarkoitettuja laitteita, joille on myönnetty 39 a §:ssä tarkoitettu radiolupa.

265 §

Pätevyyden osoittaminen

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, radiolähetintä saa pätevyystodistuksen haltijan välittömässä valvonnassa käyttää muukin henkilö. Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske Puolustusvoimia, Rajavartiolaitosta eikä Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltion joukkoja, niiden harjoittaessa sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvää radioviestintää eikä niiden yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa käyttämiä radiolaitteita eikä puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettuja USA:n joukkoja.

33 luku

Tietoturvan ja häiriöiden hallinta sekä häiriöistä ilmoittaminen

277 a §

Radiohäirintään tarkoitettujen laitteen aiheuttama häiriö

Jos radiohäirintään tarkoitettu laite aiheuttaa häiriötä muulle kuin luvan mukaiselle radioviestinnälle tai radiomääritykselle, laitteen käyttö on heti keskeytettävä. Laitteen käyttöä ei saa jatkaa ennen kuin häiriön syy on selvitetty ja häiriön uusiutuminen on estetty.

Liikenne- ja viestintävirasto voi päättää, mihin radiohäirintään tarkoitettujen laitteen teknisiä ominaisuuksia tai käyttöä koskeviin toimiin laitteen haltijan ja omistajan on ryhdyttävä häiriön ja sen vaikutusten ehkäisemiseksi ja poistamiseksi.

285 §

Hakemusmaksu

Edellä 39 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen radioluvan hakija on velvollinen suorittamaan lupaviranomaiselle hakemuksen yhteydessä maksun, jonka määrä on 1 000 euroa. Maksua ei palauteta, vaikka hakemuksesta luovuttaisiin tai se hylättäisiin.

304 §

Liikenne- ja viestintäviraston erityiset tehtävät

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on:

9) selvittää radioviestinnän häiriön sekä radiolaitteen, radiohäirintään tarkoitetun laitteen tai telepäätelaitteen viestintäverkolle, radiolaitteelle, telepäätelaitteelle tai sähkölaitteistolle aiheuttaman häiriön syitä;

307 §

Eräiden muiden viranomaisten tehtävät

Poliisi ja Rajavartiolaitos valvovat Liikenne- ja viestintäviraston ohella radiolupaa koskevien 39 ja 39 a §:n sekä radiolaitteen merkitsemistä koskevan 257 §:n noudattamista. Tulli valvoo vesiliikennelain (782/2019) valvonnan yhteydessä radiolupaa koskevien 39 ja 39 a §:n sekä radiolaitteen merkitsemistä koskevan 257 §:n noudattamista sekä Liikenne- ja viestintäviraston ohella radiolaitteiden ja radiohäirintään tarkoitettuja laitteiden maahantuontia koskevien säännösten ja määräysten noudattamista.

315 §

Viranomaisten yleinen tiedonsaantioikeus

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos ja Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltion joukot eivät ole velvollisia antamaan tietoja yksinomaan kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi tai sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa hallussa pidettävän, maahan tuotavan tai käytettävän radiolaitteen tai radiohäirintään tarkoitetun laitteen rakenteesta, käytöstä ja sijainnista eikä tietoja, joita tarvitaan maksujen perinnässä. Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta vieraan valtion sota-aluksen, sotilasilma-aluksen eikä muun yksinomaan valtion tarkoitukseen käytettävän ilma-aluksen radiolaitteita tai radiohäirintään tarkoitettuja laitteita koskeviin tietoihin.

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada Oikeusrekisterikeskukselta, työ- ja elinkeinoministeriöltä, Patentti- ja rekisterihallitukselta ja Ulosottolaitokselta maksutta tässä laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot radiohäirintään tarkoitetun laitteen hallussapitäjästä, käyttäjästä ja maahantuojaista sekä sen hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenistä ja varajäsenistä, toimitusjohtajasta ja tämän sijaisesta, vastuunalaisista yhtiömiehistä sekä muista ylimpään johtoon kuuluvista. Oikeus saada tietoja koskee myös sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitetun sakkorekisterin tietoja.

319 §

Vaitiolovelvollisuus ja viesteihin liittyvien tietojen luovuttaminen

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä välitystiedon antamista toiselle viranomaiselle, jos se on tarpeen radiohäiriön aiheuttamista koskevan rikoksen selvittämistä tai syytteen esittämistä varten taikka radioviestinnän häiriön poistamiseksi, rajoittamiseksi tai sen kansalliselle turvallisuudelle tai maanpuolustukselle aiheuttaman uhkan torjumiseksi tai selvittämiseksi.

324 §

Soveltamisalan rajoitukset

Mitä 326 ja 327 §:ssä sekä 329 §:n 3 momentissa säädetään ei koske:

1) Puolustusvoimia eikä Rajavartiolaitosta niiden harjoittaessa sotilaalliseen maanpuolustukseen tai kansalliseen turvallisuuteen liittyvää radioviestintää eikä niiden yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa tai kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi hallussa pitämiä radiolaitteita ja radiohäirintään tarkoitettuja laitteita;

2) Pohjois-Atlantin liiton eikä sen jäsenvaltion joukkojen sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvää radioviestintää tai niiden yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa hallussa pitämiä radiolaitteita tai radiohäirintään tarkoitettuja laitteita;

3) Suojelupoliisin yksinomaan poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin liittyvää radioviestintää eikä sen tässä tarkoituksessa hallussa pitämiä radiolaitteita ja radiohäirintään tarkoitettuja laitteita;

4) puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettujen USA:n joukkojen radioviestintää tai niiden hallussa pitämiä radiolaitteita tai radiohäirintään tarkoitettuja laitteita.

Jäljempänä 326 §:ssä ja 329 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyä ei sovelleta vieraan valtion sotaluksen, sotilasilma-aluksen tai muun yksinomaan valtion tarkoitukseen käytettävän ilma-aluksen radiolaitteisiin tai radiohäirintään tarkoitettuihin laitteisiin.

326 §

Radiolaitteeseen liittyvä tarkastus

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus paikassa, jossa on:

5) 269 §:n 2 momentissa tarkoitettu suojauksen purkujärjestelmä;

6) radiohäirintään tarkoitettu laite.

Radiolaitteen tai radiohäirintään tarkoitettun laitteen maahantuoja, haltijan, käyttäjän ja omistajan on pyynnöstä esitettävä Liikenne- ja viestintävirastolle, Rajavartiolaitokselle, Tullille ja poliisille hallussaan oleva radiolupa.

327 §

Laitteen tutkittavaksi ottaminen

Radiolaitemarkkinoiden valvomiseksi tai jos on syytä epäillä, että 30 luvussa säädettyjä vaatimuksia markkinoille saatetuille tai saataville asetetuille radiolaitteille ei ole noudatettu, 39 a §:ssä säädettyjä vaatimuksia radiohäirintään tarkoitetuille laitteille ei ole noudatettu tai 269 §:ssä säädetty sähköisen viestin suojaus on oikeudettomasti purettu, Liikenne- ja viestintäviraston tarkastajalla on oikeus ottaa radiolaitte tai radiohäirintään tarkoitettu laite ja sen asiakirjat tutkittaviksi sekä kieltää laitteen käyttö ja sen pitäminen saatavilla markkinoilla tutkimuksen ajaksi. Tutkimus on tehtävä viivytyksettä. Sille, jolta laite on otettu tutkittavaksi, on annettava todistus, josta ilmenevät tutkittavaksi otettu laite ja tutkittavaksi ottamisen syy.

Jos tutkittavaksi otettu radiolaitte tai radiohäirintään tarkoitettu laite täyttää tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vaatimukset ja sen arvo on alentunut tutkimuksen vuoksi, omistajalle on vaatimuksesta maksettava laitteesta käypää hintaa vastaava korvaus.

Jos radiolaite tai radiohäirintään tarkoitettu laite on olennaisella tavalla tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen, Liikenne- ja viestintävirasto voi velvoittaa laitteen valmistajan tai maahantuojaan korvaamaan tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset.

329 §

Radiohäiriöiden estäminen

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus kieltää radiolaitteen ja radiohäirintään tarkoitetun laitteen markkinoille saattaminen, asettaminen saataville markkinoilla ja käyttö sekä 97 §:n 2 momentissa tarkoitetun muun sähkölaitteen kuin radiolaitteen käyttö, jos se on aiheuttanut haitallisen häiriön tai sen voidaan todennäköisin syin olettaa aiheuttavan haitallisen häiriön.

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus tarkastaa ja ottaa tutkittavaksi radiolaite tai radiohäirintään tarkoitettu laite, jos laitteen tai sen käytön epäillään todennäköisin syin olevan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisia, taikka se on aiheuttanut tai todennäköisesti voi aiheuttaa haitallisen häiriön. Liikenne- ja viestintävirasto voi tässä tapauksessa myös tehdä radiolaitteen tai radiohäirintään tarkoitetun laitteen tilapäisesti toimintakyvyttömäksi, jos siitä ei aiheudu laitteen haltijalle olosuhteisiin nähden kohtuutonta haittaa tai vahinkoa. Radiolaitteen ja radiohäirintään tarkoitetun laitteen tutkittavaksi ottamiseen sovelletaan muilta osin 327 §:ää.

341 §

Kotietsintä, paikanetsintä ja henkilöntarkastus

Jos on painavia perusteita epäillä, että tietyssä kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa on tehty rikoslain 38 luvun 7 §:ssä taikka tämän lain 348 §:n 1 momentin 2, 3 tai 9 kohdassa tarkoitettu rikos, lainvastaisen radiolaitteen, radiohäirintään tarkoitetun laitteen tai telepäätelaitteen löytämiseksi tai rikoksen selvittämiseksi saadaan toimittaa yleinen kotietsintä tai paikanetsintä sekä henkilöntarkastus sen estämättä, mitä pakkokeinolain 8 luvun 2 §:n 1 momentissa, 4 §:ssä ja 31 §:n 1 momentissa säädetään. Edellytyksenä on lisäksi, että etsintä tai tarkastus on välttämätön sen tavoitteiden saavuttamiseksi.

348 §

Radiolaiterikkomus

Joka tahallaan

7) rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tai tämän lain 253 d §:n 4 momentissa säädettyä valmistajan, valtuutetun edustajan, maahantuojaan, jakelijan tai jakelupalveluiden tarjoajan ilmoittamisvelvollisuutta,

8) rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tai tämän lain 253 d §:n 3 momentissa säädettyä valmistajan, valtuutetun edustajan, maahantuojaan, jakelijan tai jakelupalveluiden tarjoajan korjaaviin toimiin ryhtymistä ja riskien vähentämistä koskevaa velvollisuutta tai

9) pitää hallussaan tai käyttää radiohäirintään tarkoitettua laitetta tai tuo maahan radiohäirintään tarkoitetun laitteen ilman 39 a §:ssä tarkoitettua radiolupaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, radiolaiterikkomuksesta sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 19.2.2026

Pääministeri

Petteri Orpo

Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 3 §:n 14 kohta, 39 §:n 6 momentti, 264 §:n johdantokappale ja 5 kohta, 265 §:n 2 momentti, 304 §:n 1 momentin 9 kohta, 307 §, 315 §:n 4 momentti, 319 §:n 4 momentti, 324 §:n 1 ja 2 momentti, 326 §:n 1 momentin 5 kohta ja 3 momentti, 327 §, 329 §:n 1 ja 3 momentti, 341 § ja 348 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 39 §:n 6 momentti, 265 §:n 2 momentti ja 324 §:n 1 momentti laissa 492/2024, 264 §:n johdantokappale ja 5 kohta laissa 1207/2020, 304 §:n 1 momentin 9 kohta laissa 1211/2022, 307 § ja 348 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta laissa 258/2022 sekä 315 §:n 4 momentti, 319 §:n 4 momentti, 326 §:n 1 momentin 5 kohta ja 3 momentti, 327 § ja 329 §:n 1 ja 3 momentti laissa 1003/2018, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 456/2016, 52/2019, 1207/2020, 1211/2022, 105/2023 ja 661/2024, uusi 14 b kohta, lakiin uusi 39 a ja 39 b §, 264 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1207/2020, uusi 6 kohta, lakiin uusi 277 a §, 285 §:ään uusi 4 momentti, 315 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1003/2018 ja 1207/2020, uusi 7 momentti, 326 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1003/2018, uusi 6 kohta sekä 348 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 258/2022, uusi 9 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

14) *radiolaitteella* laitetta ja sen olennaista osaa, joka on tarkoitettu radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen lähettämiseen (*radiolähetin*) tai vastaanottamiseen (*radiovastaanotin*) radioviestintää tai muuta tarkoitusta varten;

14) *radiolaitteella* laitetta ja sen olennaista osaa, joka on tarkoitettu radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen lähettämiseen (*radiolähetin*) tai vastaanottamiseen (*radiovastaanotin*) radioviestintää tai radiomääritystä varten;

14 b) *radiohäirintään* tarkoitettulla laitteella sellaista radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltoja lähettämiseen tarkoitettua laitetta tai sen olennaista osaa, jonka ensisijaisena käyttötarkoituksena on radioviestinnän, radiomäärittelyn tai radionavigoinnin häiriön aiheuttaminen, taikka radiolaitetta, johon ladatun ohjelmiston ensisijaisena käyttötarkoituksena on radioviestinnän,

radiomäärityksen tai radionavigoinnin
häiriön aiheuttaminen;

39 §

Radiolupa

Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos eivät tarvitse radiolupaa radiolähettimen hallussapitoon ja käyttöön, jos radiolähetintä käytetään ainoastaan Liikenne- ja viestintäviraston 96 §:n 1 momentin nojalla antamassa määräyksessä yksinomaan puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen käyttöön määrätyillä taajuualueilla.

39 §

Radiolupa

Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos sekä Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltion joukot eivät tarvitse radiolupaa radiolähettimen hallussapitoon ja käyttöön, jos radiolähetintä käytetään ainoastaan Liikenne- ja viestintäviraston 96 §:n 1 momentin nojalla antamassa määräyksessä yksinomaan Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen käyttöön määrätyillä taajuualueilla.

39 a §

*Radiolupa radiohäirintään tarkoitetuille
laitteille*

Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapito, maahantuonti ja käyttö edellyttävät etukäteen myönnettävää radiolupaa. Mitä tässä laissa säädetään radiolähettimelle myönnettävästä radioluvasta, sovelletaan myös radiohäirintään tarkoitettulle laitteelle myönnettävään radiolupaan, jollei tästä pykälästä muuta johdu.

Radiolupa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon ja käyttöön voidaan myöntää sille, jolla on laitteen käyttöön laissa säädetty oikeus, tai viranomaiselle sen laissa säädetyn tehtävän hoitamiseen, jos käyttö ei aiheuta vähäistä suurempaa haittaa radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle ja se on perusteltua ottaen huomioon tehtävän tärkeys, käytöstä aiheutuva haitta ja muut tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttavat seikat.

Radiolupa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon, maahantuontiin tai käyttöön voidaan 2 momentissa säädetystä

poiketen myöntää muullekin tieteelliseen, teolliseen tai kaupalliseen toimintaan, jos siihen on hyväksyttävä syy eikä käyttö aiheuta haittaa muulle kuin luvassa tarkoitettulle radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle.

Luvan myöntämisen edellytyksenä 3 momentissa tarkoitettulle muulle taholle on, että tämä on:

1) antanut Liikenne- ja viestintävirastolle selvityksen 6 momentissa säädettyjen turvallisuusvaatimusten täytymisestä;

2) antanut Liikenne- ja viestintävirastolle selvityksen käytössään olevista asiakkaan tuntemiseen liittyvistä menettelytavoista ja asiakkaistaan, jos toimintaan kuuluu radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden myynti taikka hallussapito maahantuonti-, vienti-, esittely-, testaus- tai koulutustarkoituksessa tai myynnin edistämiseksi; taikka hallussapito maahantuonti-, vienti-, esittely-, testaus- tai koulutustarkoituksessa tai myynnin edistämiseksi;

3) arvioitu 39 b §:ssä tarkoitettulla tavalla luotettavaksi;

4) antanut Liikenne- ja viestintävirastolle riittävän selvityksen siitä, miten toiminnan aiheuttama haitta muulle kuin luvan mukaiselle radioviestinnälle tai radiomääritykselle on estetty; ja

5) maksanut 285 §:ssä säädetyn hakemusmaksun.

Lupa voidaan myöntää muulle kuin viranomaiselle vain, jos tämän toiminta ei ole ristiriidassa Suomen kansallisen turvallisuuden, maanpuolustuksen tai Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa.

Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että ulkopuolisilla tahoilla ei ole oikeudeton pääsyä radiohäirintään tarkoitettuihin laitteisiin. Lupaa hakevan ja luvanhaltijan tulee Liikenne- ja viestintäviraston pyynnöstä antaa selvitys radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden säilyttämisessä noudatetuista periaatteista ja käytetyistä tiloista. Liikenne- ja viestintävirasto voi liittää radiolupaan 42 §:ssä tarkoitettujen ehtojen lisäksi radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden

säilyttämistä koskevia ehtoja ulkopuolisten pääsyn estämiseksi.

Radiohäirintään tarkoitetun laitteen käytöstä on laadittava pöytäkirja tai muu asiakirja, jota on säilytettävä kuusi kuukautta sen laatimisesta. Radiohäirintään tarkoitetun laitteen käyttämisestä on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle, jos se voi aiheuttaa radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle haittaa. Viranomaisen tai muu, jolle on laissa säädetty oikeus käyttää radiohäirintään tarkoitettua laitetta, voi jättää ilmoituksen tekemättä, jos se on radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle oletettavasti aiheutuvaan tai aiheutuneeseen haittaan nähden ilmeisen tarpeetonta, tai siihen on muu laissa säädetty syy.

Radiohäirintään tarkoitettua laitetta saa käyttää vain niin kauan kuin se on välttämätöntä, jollei muualla laissa säädetä toisin.

Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos eivät tarvitse radiolupaa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon, maahantuontiin ja käyttöön, jos laitteita käytetään ainoastaan Liikenne- ja viestintäviraston 96 §:n 1 momentin nojalla antamassa määräyksessä yksinomaan Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen käyttöön määrätyillä taajuusalueilla. Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltion joukot eivät tarvitse radiolupaa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon, maahantuontiin ja käyttöön, jos laitteita käytetään ainoastaan Liikenne- ja viestintäviraston 96 §:n 1 momentin nojalla antamassa määräyksessä yksinomaan Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen käyttöön määrätyillä taajuusalueilla.

Radiohäirintään tarkoitetulle laitteelle myönnettyä radiolupaa ei voi siirtää tai vuokrata.

39 b §

*Radiohäirintään tarkoitetun laitteen pitäjän
luotettavuus*

Jos radiohäirintään tarkoitettun laitteen 39 a §:n 3 momentissa tarkoitettu hallussapitäjä, maahantuojaja tai käyttäjä on oikeushenkilö, vaatimus mainitun pykälän 4 momentin 3 kohdassa edellytetystä luotettavuudesta koskee myös toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimielimen jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muuta ylimpään johtoon kuuluvaa. Vaatimus luotettavuudesta koskee myös oikeushenkilön omistajia, joilla on vähintään 10 prosentin omistusosuus tai äänivalta yrityksessä.

Henkilöä ei pidetä luotettavana, jos:

1) hänet on viiden arviota edeltäneen vuoden aikana tuomittu rangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton pitämään radiohäirintään tarkoitettuja laitteita;

2) hänen on muutoin asemansa tai toimintansa perusteella katsottava olevan ilmeisen sopi-maton pitämään radiohäirintään tarkoitettuja laitteita kansallisen turvallisuuden tai Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa yhteensopivalla tavalla;

3) häntä koskevia liiketoimintakieltoja on merkitty viranomaisen rekisteriin; tai

4) hän on konkurssissa taikka ulosmittauksen tai muun selvityksen mukaan kykenemätön vastaamaan veloistaan ja voidaan katsoa, että tämä altistaa hänet hyväksikäytölle, painostukselle, lahjomiselle tai muulle epäasialliselle vaikuttamiselle tai on muutoin omiaan vaarantamaan hänen mahdollisuuksiaan ja kykyjään huolehtia tämän lain tai sen nojalla annetun luvan tai luvan ehtojen mukaisista velvollisuuksistaan riippumattomasti ja muutoinkin luotettavasti.

Toimivaltaisen viranomaisen on luonnollisen henkilön luotettavuuden arvioinnin lopputulosta harkitessaan otettava erityisesti huomioon henkilön toiminnan ja taustojen merkittävyys koko radiohäirintään tarkoitettun laitteen hallussapitäjän, maahantuojan tai käyttäjän kannalta suhteessa sen harjoittamaan toimintaan. Luotettavuuden arviointi perustuu

264 §

Erityistarkoituksiin käytettävät radiolaitteet

Mitä 251–253, 253 a — 253 e ja 254–263 §:ssä säädetään, ei koske:

5) radiolaitteita, joita käytetään yksinomaan yleisen turvallisuuden varmistamiseen, maanpuolustukseen, valtion muissa turvallisuusasioissa tai valtion toiminnassa rikosoikeuden alalla.

265 §

Pätevyyden osoittaminen

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, radiolähetintä saa pätevyystodistuksen haltijan välittömässä valvonnassa käyttää muukin henkilö. Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske Puolustusvoimia eikä Rajavartiolaitosta niiden harjoittaessa sotilaalliseen

kokonaisarviointiin, jossa on otettava huomioon henkilön asema ja määräysvalta radiohäirintään tarkoitettuja laitteita pitävässä yhteisössä.

Edellä 2 momentin 1 kohdan mukaiseksi selvitykseksi on hyväksyttävä rikosrekisterilain (770/1993) nojalla saatavat tiedot ja ulkomaisen henkilön osalta tämän alkuperämaan tai sijoittautumismaan toimivaltaisen viranomaisen antama ote rikosrekisteristä. Rikosrekisteriote ei saa olla kuutta kuukautta vanhempi. Jollei ulkomaisen henkilön sijoittautumismaassa anneta edellä tarkoitettua otetta tai todistusta, niiden sijasta näytöksi on hyväksyttävä henkilön sijoittautumismaan lainsäädännön mukainen valaehdotus tai vakuutuksella vahvistettu ilmoitus.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräaika on laskettava tuomion lainvoimaiseksi tulosta hakemuksen vastaanottohetkeen.

Toimivaltainen viranomainen voi jättää pyytämättä luotettavuuden arviointiin liittyviä selvityksiä, jos se katsoo luotettavuuden tulleen muutoin riittävällä tavalla osoitetuksi tai jos selvityksen antaminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta.

264 §

Erityistarkoituksiin käytettävät radiolaitteet

Mitä 251, 251 a, 252, 253, 253 a — 253 e ja 254–263 §:ssä säädetään, ei koske:

5) radiolaitteita, joita käytetään yksinomaan yleisen turvallisuuden varmistamiseen, maanpuolustukseen, valtion muissa turvallisuusasioissa tai valtion toiminnassa rikosoikeuden alalla;

6)radiohäirintään tarkoitettuja laitteita, joille on myönnetty 39 a §:ssä tarkoitettu radiolupa.

265 §

Pätevyyden osoittaminen

maanpuolustukseen liittyvää radioviestintää eikä niiden yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa käyttämiä radiolaitteita eikä puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettuja USA:n joukkoja.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, radiolähetintä saa pätevyystodistuksen haltijan välittömässä valvonnassa käyttää muukin henkilö. Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske Puolustusvoimia, Rajavartiolaitosta eikä Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltion joukkoja, niiden harjoittaessa sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvää radioviestintää eikä niiden yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa käyttämiä radiolaitteita eikä puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettuja USA:n joukkoja.

33 luku

Tietoturvan ja häiriöiden hallinta sekä häiriöistä ilmoittaminen

277 a §

Radiohäirintään tarkoitettun laitteen aiheuttama häiriö

Jos radiohäirintään tarkoitettu laite aiheuttaa häiriötä muulle kuin luvan mukaiselle radioviestinnälle tai radiomääritykselle, laitteen käyttö on heti keskeytettävä. Laitteen käyttöä ei saa jatkaa ennen kuin häiriön syy on selvitetty ja häiriön uusiutuminen on estetty.

Liikenne- ja viestintävirasto voi päättää, mihin radiohäirintään tarkoitettun laitteen teknisiä ominaisuuksia tai käyttöä koskeviin toimiin laitteen haltijan ja omistajan on ryhdyttävä häiriön ja sen vaikutusten ehkäisemiseksi ja poistamiseksi.

285 §

Hakemusmaksu

304 §

Edellä 39 a §:n 3 momentissa tarkoitettun radioluvan hakija on velvollinen suorittamaan lupaviranomaiselle

285 §

Hakemusmaksu

Hakemusmaksua ei palauteta, vaikka toimilupahakemuksesta luovuttaisiin tai se hylättäisiin.

Voimassa oleva laki

Liikenne- ja viestintäviraston erityiset tehtävät

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on:

9) selvittää radioviestinnän häiriön sekä radiolaitteen tai telepäätelaitteen viestintäverkolle, radiolaitteelle, telepäätelaitteelle tai sähkölaitteistolle aiheuttaman häiriön syitä;

307 §

Eräiden muiden viranomaisten tehtävät

Poliisi ja Rajavartiolaitos valvovat Liikenne- ja viestintäviraston ohella radiolupaa koskevan 39 §:n ja radiolaitteen merkitsemistä koskevan 257 §:n noudattamista. Tulli valvoo vesiliikennelain (782/2019) valvonnan yhteydessä radiolupaa koskevan 39 §:n ja radiolaitteen merkitsemistä koskevan 257 §:n noudattamista sekä Liikenne- ja viestintäviraston ohella radiolaitteiden maahantuontia koskevien säännösten ja määräysten noudattamista.

315 §

Viranomaisten yleinen tiedonsaantioikeus

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos eivät ole velvollisia antamaan tietoja yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa hallussa pidettävän tai käytettävän radiolaitteen rakenteesta, käytöstä ja sijainnista eikä tietoja, joita tarvitaan maksujen perinnässä. Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta vieraan valtion sota-aluksen, sotilasilma-aluksen tai

Ehdotus

hakemuksen yhteydessä maksun, jonka määrä on 1 000 euroa. Maksua ei palauteta, vaikka hakemuksesta luovuttaisiin tai se hylättäisiin.

304 §

Liikenne- ja viestintäviraston erityiset tehtävät

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on:

9) selvittää radioviestinnän häiriön sekä radiolaitteen, *radiohäirintään tarkoitetun laitteen* tai telepäätelaitteen viestintäverkolle, radiolaitteelle, telepäätelaitteelle tai sähkölaitteistolle aiheuttaman häiriön syitä.

307 §

Eräiden muiden viranomaisten tehtävät

Poliisi ja Rajavartiolaitos valvovat Liikenne- ja viestintäviraston ohella radiolupaa koskevien 39 ja 39 a §:n sekä radiolaitteen merkitsemistä koskevan 257 §:n noudattamista. Tulli valvoo vesiliikennelain (782/2019) valvonnan yhteydessä radiolupaa koskevien 39 ja 39 a §:n sekä radiolaitteen merkitsemistä koskevan 257 §:n noudattamista sekä Liikenne- ja viestintäviraston ohella radiolaitteiden ja *radiohäirintään tarkoitettuja* laitteiden maahantuontia koskevien säännösten ja määräysten noudattamista.

315 §

Viranomaisten yleinen tiedonsaantioikeus

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos ja *Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltion joukot* eivät ole velvollisia antamaan tietoja yksinomaan *kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi* tai sotilaallisessa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

muun yksinomaan valtion tarkoitukseen
käytettävän ilma-aluksen radiolaitteita
koskeviin tietoihin.

maanpuolustustarkoituksessa hallussa
pidettävän tai käytettävän radiolaitteen tai
radiohäirintään tarkoitetun laitteen
rakenteesta, käytöstä ja sijainnista eikä tietoja,
joita tarvitaan maksujen perinnässä. Mitä 1 ja
2 momentissa säädetään, ei sovelleta vieraan
valtion sota-aluksen, sotilasilma-aluksen eikä
muun yksinomaan valtion tarkoitukseen
käytettävän ilma-aluksen radiolaitteita tai
radiohäirintään tarkoitettuja laitteita
koskeviin tietoihin.

319 §

*Vaitiolovelvollisuus ja viesteihin liittyvien
tietojen luovuttaminen*

*Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus
salassapitosäännösten estämättä saada
Oikeusrekisterikeskukselta, työ- ja
elinkeinoministeriöltä, Patentti- ja
rekisterihallitukselta ja Ulosottolaitokselta
maksutta tässä laissa säädettyjen tehtäviensä
hoitamiseksi välttämättömät tiedot
radiohäirintään tarkoitetun laitteen
hallussapitäjästä, käyttäjästä ja
maahantuojasta sekä sen hallituksen tai
hallintoneuvoston jäsenistä ja varajäsenistä,
toimitusjohtajasta ja tämän sijaisesta,
vastuunalaisista yhtiömiehistä sekä muista
ylimpään johtoon kuuluvista. Oikeus saada
tietoja koskee myös sakon täytäntöönpanosta
annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettun
sakkorekisterin tietoja.*

319 §

*Vaitiolovelvollisuus ja viesteihin liittyvien
tietojen luovuttaminen*

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä
välitystiedon antamista toiselle
viranomaiselle, jos se on tarpeen radiohäiriön
aiheuttamista koskevan rikoksen selvittämistä
tai syytteeseen panoa varten taikka
radioviestinnän häiriön poistamiseksi tai
rajoittamiseksi.

Mitä 1 momentissa säädetään ei estä
välitystiedon antamista toiselle
viranomaiselle, jos se on tarpeen radiohäiriön
aiheuttamista koskevan rikoksen selvittämistä
tai syytteeseen panoa varten taikka
radioviestinnän häiriön poistamiseksi,
rajoittamiseksi tai sen kansalliselle
turvallisuudelle tai maanpuolustukselle
aiheuttaman uhkan torjumiseksi tai
selvittämiseksi.

324 §

Soveltamisalan rajoitukset

Jäljempänä 326 ja 327 § sekä 329 §:n 3
momentti eivät koske Puolustusvoimia

324 §

eivätkä Rajavartiolaitosta niiden harjoittaessa sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvää radioviestintää eikä niiden yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa hallussa pitämiä radiolaitteita eivätkä puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettuja USA:n joukkojen radioviestintää tai niiden hallussa pitämiä radiolaitteita.

Jäljempänä 326 §:ää ja 329 §:n 2 ja 3 momenttia ei sovelleta vieraan valtion sota-aluksen, sotilasilma-aluksen tai muun yksinomaan valtion tarkoitukseen käytettävän ilma-aluksen radiolaitteisiin.

326 §

Radiolaitteeseen liittyvä tarkastus

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus paikassa, jossa on:

5) 269 §:n 2 momentissa tarkoitettu suojauksen purkujärjestelmä.

Radiolaitteen haltijan, käyttäjän ja omistajan on pyynnöstä esitettävä Liikenne-

Soveltamisalan rajoitukset

Mitä 326 ja 327 §:ssä sekä 329 §:n 3 momentissa säädetään ei koske

1) Puolustusvoimia eikä Rajavartiolaitosta niiden harjoittaessa sotilaalliseen maanpuolustukseen tai kansalliseen turvallisuuteen liittyvää radioviestintää eikä niiden yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa tai kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi hallussa pitämiä radiolaitteita ja radiohäirintään tarkoitettuja laitteita;

2) Pohjois-Atlantin liiton eikä sen jäsenvaltion joukkojen sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvää radioviestintää tai niiden yksinomaan sotilaallisessa maanpuolustustarkoituksessa hallussa pitämiä radiolaitteita tai radiohäirintään tarkoitettuja laitteita;

3) Suojelupoliisin yksinomaan poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin liittyvää radioviestintää eikä sen tässä tarkoituksessa hallussa pitämiä radiolaitteita ja radiohäirintään tarkoitettuja laitteita;

4) puolustusyhteistyösopimuksessa tarkoitettujen USA:n joukkojen radioviestintää tai niiden hallussa pitämiä radiolaitteita tai radiohäirintään tarkoitettuja laitteita.

Jäljempänä 326 §:ssä ja 329 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyä ei sovelleta vieraan valtion sota-aluksen, sotilasilma-aluksen tai muun yksinomaan valtion tarkoitukseen käytettävän ilma-aluksen radiolaitteisiin tai radiohäirintään tarkoitettuihin laitteisiin.

326 §

Radiolaitteeseen liittyvä tarkastus

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus paikassa, jossa on:

ja viestintävirastolle, Rajavartiolaitokselle ja poliisille hallussaan oleva radiolupa.

327 §

Laitteen tutkittavaksi ottaminen

Radiolaitemarkkinoiden valvomiseksi tai jos on syytä epäillä, että 30 luvussa säädettyjä vaatimuksia markkinoille saatetuille tai saataville asetetuille radiolaitteille ei ole noudatettu tai 269 §:ssä säädetty sähköisen viestin suojaus on oikeudettomasti purettu, Liikenne- ja viestintäviraston tarkastajalla on oikeus ottaa radiolaite ja sen asiakirjat tutkittaviksi sekä kieltää laitteen käyttö ja sen pitäminen saatavilla markkinoilla tutkimuksen ajaksi. Tutkimus on tehtävä viivytyksettä. Sille, jolta laite on otettu tutkittavaksi, on annettava todistus, josta ilmenevät tutkittavaksi otettu laite ja tutkittavaksi ottamisen syy.

Jos tutkittavaksi otettu radiolaite täyttää tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vaatimukset ja sen arvo on alentunut tutkimuksen vuoksi, omistajalle on vaatimuksesta maksettava laitteesta käypää hintaa vastaava korvaus.

Jos radiolaite on olennaisella tavalla tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen, Liikenne- ja viestintävirasto voi velvoittaa laitteen valmistajan tai maahantuojan korvaamaan tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset.

329 §

Radiohäiriöiden estäminen

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus kieltää radiolaitteen markkinoille saattaminen, asettaminen saataville

5) 269 §:n 2 momentissa tarkoitettu suojauksen purkujärjestelmä;

6) radiohäirintään tarkoitettu laite.

Radiolaitteen tai radiohäirintään tarkoitetun laitteen maahantuojan, haltijan, käyttäjän ja omistajan on pyynnöstä esitettävä Liikenne- ja viestintävirastolle, Rajavartiolaitokselle, Tullille ja poliisille hallussaan oleva radiolupa.

327 §

Laitteen tutkittavaksi ottaminen

Radiolaitemarkkinoiden valvomiseksi tai jos on syytä epäillä, että 30 luvussa säädettyjä vaatimuksia markkinoille saatetuille tai saataville asetetuille radiolaitteille ei ole noudatettu, 39 a §:ssä säädettyjä vaatimuksia radiohäirintään tarkoitetuille laitteille ei ole noudatettu tai 269 §:ssä säädetty sähköisen viestin suojaus on oikeudettomasti purettu, Liikenne- ja viestintäviraston tarkastajalla on oikeus ottaa radiolaite tai radiohäirintään tarkoitettu laite ja sen asiakirjat tutkittaviksi sekä kieltää laitteen käyttö ja sen pitäminen saatavilla markkinoilla tutkimuksen ajaksi. Tutkimus on tehtävä viivytyksettä. Sille, jolta laite on otettu tutkittavaksi, on annettava todistus, josta ilmenevät tutkittavaksi otettu laite ja tutkittavaksi ottamisen syy.

Jos tutkittavaksi otettu radiolaite tai radiohäirintään tarkoitettu laite täyttää tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vaatimukset ja sen arvo on alentunut tutkimuksen vuoksi, omistajalle on vaatimuksesta maksettava laitteesta käypää hintaa vastaava korvaus.

Jos radiolaite tai radiohäirintään tarkoitettu laite on olennaisella tavalla tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen, Liikenne- ja viestintävirasto voi velvoittaa laitteen valmistajan tai maahantuojan korvaamaan tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset.

329 §

markkinoilla ja käyttö sekä 97 §:n 2 momentissa tarkoitetun erityisen sähkölaitteen käyttö, jos se on aiheuttanut haitallisen häiriön tai sen voidaan todennäköisin syin olettaa aiheuttavan haitallisen häiriön.

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus tarkastaa ja ottaa tutkittavaksi radiolaitte, jos laitteen tai sen käytön epäillä todennäköisin syin olevan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisia, taikka se on aiheuttanut tai todennäköisesti voi aiheuttaa haitallisen häiriön. Liikenne- ja viestintävirasto voi tässä tapauksessa myös tehdä radiolaitteen tilapäisesti toimintakyvyttömäksi, jos siitä ei aiheudu radiolaitteen haltijalle olosuhteisiin nähden kohtuutonta haittaa tai vahinkoa. Radiolaitteen tutkittavaksi ottamiseen sovelletaan muilta osin 327 §:ää.

341 §

Kotietsintä, paikanetsintä ja henkilöntarkastus

Jos on painavia perusteita epäillä, että tietyssä kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa on tehty rikoslain 38 luvun 7 §:ssä taikka tämän lain 348 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu rikos, lainvastaisen radiolaitteen tai telepäätelaitteen löytämiseksi tai rikoksen selvittämiseksi saadaan toimittaa yleinen kotietsintä tai paikanetsintä sekä henkilöntarkastus sen estämättä, mitä pakkokeinolain 8 luvun 2 §:n 1 momentissa, 4 §:ssä ja 31 §:n 1 momentissa säädetään. Edellytyksenä on lisäksi, että etsintä tai tarkastus on välttämätön sen tavoitteiden saavuttamiseksi.

348 §

Radiohäiriöiden estäminen

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus kieltää radiolaitteen ja radiohäirintään tarkoitetun laitteen markkinoille saattaminen, asettaminen saataville markkinoilla ja käyttö sekä 97 §:n 2 momentissa tarkoitetun muun sähkölaitteen kuin radiolaitteen käyttö, jos se on aiheuttanut haitallisen häiriön tai sen voidaan todennäköisin syin olettaa aiheuttavan haitallisen häiriön.

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus tarkastaa ja ottaa tutkittavaksi radiolaitte tai radiohäirintään tarkoitettu laite, jos laitteen tai sen käytön epäillä todennäköisin syin olevan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisia, taikka se on aiheuttanut tai todennäköisesti voi aiheuttaa haitallisen häiriön. Liikenne- ja viestintävirasto voi tässä tapauksessa myös tehdä radiolaitteen tai radiohäirintään tarkoitetun laitteen tilapäisesti toimintakyvyttömäksi, jos siitä ei aiheudu laitteen haltijalle olosuhteisiin nähden kohtuutonta haittaa tai vahinkoa. Radiolaitteen ja radiohäirintään tarkoitetun laitteen tutkittavaksi ottamiseen sovelletaan muilta osin 327 §:ää.

341 §

Kotietsintä, paikanetsintä ja henkilöntarkastus

Jos on painavia perusteita epäillä, että tietyssä kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa on tehty rikoslain 38 luvun 7 §:ssä taikka tämän lain 348 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu rikos, lainvastaisen radiolaitteen, radiohäirintään tarkoitetun laitteen tai telepäätelaitteen löytämiseksi tai rikoksen selvittämiseksi saadaan toimittaa yleinen kotietsintä tai paikanetsintä sekä henkilöntarkastus sen estämättä, mitä pakkokeinolain 8 luvun 2 §:n 1 momentissa, 4 §:ssä ja 31 §:n 1 momentissa säädetään. Edellytyksenä on lisäksi, että etsintä tai

Radiolaiterikkomus

tarkastus on välttämätön sen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Joka tahallaan

348 §

7) rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tai tämän lain 253 d §:n 4 momentissa säädettyä valmistajan, valtuutetun edustajan, maahantuojan, jakelijan tai jakelupalveluiden tarjoajan ilmoittamisvelvollisuutta, *tai*

8) rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tai tämän lain 253 d §:n 3 momentissa säädettyä valmistajan, valtuutetun edustajan, maahantuojan, jakelijan tai jakelupalveluiden tarjoajan korjaaviin toimiin ryhtymistä ja riskien vähentämistä koskevaa velvollisuutta,

Radiolaiterikkomus

Joka tahallaan

7) rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tai tämän lain 253 d §:n 4 momentissa säädettyä valmistajan, valtuutetun edustajan, maahantuojan, jakelijan tai jakelupalveluiden tarjoajan ilmoittamisvelvollisuutta,

8) rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tai tämän lain 253 d §:n 3 momentissa säädettyä valmistajan, valtuutetun edustajan, maahantuojan, jakelijan tai jakelupalveluiden tarjoajan korjaaviin toimiin ryhtymistä ja riskien vähentämistä koskevaa velvollisuutta *tai*

9) pitää hallussaan tai käyttää radiohäirintään tarkoitettua laitetta tai tuo maahan radiohäirintään tarkoitettua laitteen ilman 39 a §:ssä tarkoitettua radiolupaa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *radiolaiterikkomuksesta sakkoon.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20